

ETICĂ MORAVURI - IX -

Aprilie.1934-

ETICĂ MORAVURI - IX -.....	1
Aprilie.1934-.....	1
-----	5
Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura I .Sesiunea ordinară .ian.-apr.'34.....	5
-----	5
1. <i>Legea lichidării datoriilor agricole (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34.....</i>	5
a) I.Răducanu.....	5
▣ Ion Răducanu, Virgil Madgearu - versus " Universul ".....	5
▣ Matrapazlăcuri demascate reciproc.....	6
* Notă.Al Popescu -Necșești / 2 apr.'34 - Intervenție.....	7
▣ Banca Blank și acțiunile " Universului ".....	7
b) Adam Ionescu (ex-lupist).....	8
▣ Iertarea datoriilor.....	9
▣ Liga împotriva cametei - dr.Lupu.....	9
▣ Teoria impreviziunii.....	9
▣ Conversiune prin Impreviziune !.....	9
▣ Fără finanțare !.....	9
▣ Instituțiile de credit.....	10
c) dr.M.Isăcescu (PȚ -), discurs la <i>Conversiunea datoriilor rurale și urbane, 2 apr.'34.....</i>	10
▣ Expunerea de motive - Tătărăscu.....	10
▣ Raportul - Benteoiu.....	10
▣ Legea Sassu.....	11
▣ Debitorii agricoli.....	11
▣ Creditorii.....	11
▣ Morala publică.....	11
▣ Creditorii străini.....	12
▣ Excepțiuni de la lege.....	12
d) D.Topciu (PNA).....	13
▣ Cauzele , acuzele, răspunderile datoriilor.....	13
▣ Criza economică : scăderea prețurilor.....	13
▣ Creditul și creditorii.....	13
▣ Basarabeni și limba română.....	13
▣ Necesitatea armoniei sociale	14
▣ Importanța dezbaterii parlamentare.....	14
▣ Intervenționismul de stat = baza armoniei sociale.....	14
▣ Analogie : reforma agrară / conversiunea.....	14
e) V.T.Prelipceanu (LANC).....	15
▣ Criza agriculturii ... conversiunea.....	15
▣ Păcatele partidelor politice.....	15
▣ Sistemul bancar.....	15
▣ Corupția partidelor politice.....	15
▣ Agravarea situației țărănimii.....	16
▣ Vinovăția partidelor guvernamentale.....	16
▣ Legile Conversiunii.....	16
▣ Incapacitatea partidelor politice.....	16
▣ Amenințarea " căminul rural ".....	17
▣ Legile Mihalache... Vaida ... Tătărăscu.....	17
▣ Pericolul cămătarilor jidani.....	17
▣ Excepțiile legii : art.65.....	17

▣ Creditorii străini.....	17
▣ Cooperația	18
▣ Corupția oamenilor politici din consiliile de administrație.....	18
▣ Legea - concluzii.....	18
▣ Cele trei "păcate" capitale ale PNL.....	18
▣ Cele trei "marote" ale LANC.....	18
f) Virgil Potârcă.....	19
▣ Mărturisiri ... îndoieli.....	19
▣ Scăderea valorii proprietăților ;.....	20
▣ Menținerea creanțelor la aceleași valori	20
▣ Pământul, proprietarii,.....	20
▣ Culturile agricole,.....	20
▣ Brațele de muncă , Zilele de lucru.....	20
▣ Conversiunea - concluzie.....	21
g)) Nichifor Robu (LANC).....	21
h) V.P. Sassu (ministr. agricult.) , discurs final ,.....	21
▣ Pământul țării.....	21
▣ Elogiul agricultorului.....	21
▣ Lupta de clasă ?!.....	22
▣ Elogiu țăranimii.....	22
2.) Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române, 27 apr.'34.....	23
Gh. Fotino (inițiator , raportor , susținător).....	23
▣ Expunere de motive.....	23
▣ Românii din Macedonia și Banatul sârbesc.....	23
▣ Sarcina politicii externe a României.....	23
▣ Românii din Peninsula Balcanică.....	24
▣ Văile Macedoniei , Pind.....	24
▣ Colonizarea în Caliacra și Durostor.....	24
▣ Greșeli în politica de colonizare.....	25
▣ Coloniștii - neinstruire militară !.....	25
▣ Acordarea cetățeniei române.....	25
▣ Concluzii.....	26
3.) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 27 - 28 apr.'34.....	26
a) M.Condrus.....	26
▣ Instituția OETR.....	26
b) Petre Andrei (PNȚ) - dr.C.Angelescu (ministru) - polemică la lege.....	27
▣ Conflictul dintre generații.....	27
▣ Generația nouă = generație tarată , nevrozată.....	27
▣ Legea OETR.....	28
c.) dr.C.Angelescu (ministru).....	28
ACCuza (LANC) / 27 apr.'34.....	28
▣ OETR.....	28
▣ Instituție deasupra partidelor	28
▣ OETR - observații.....	29
▣ Sportul = dezorganizarea tineretului.....	29
▣ Școala	30
▣ Cugetarea și simțirea.....	30
▣ Educația religioasă.....	30
▣ Monstruozitatea Vechiului Testament.....	30
4.) Legea pregătirii premilitare ,28 apr.'34.....	30
a.) PCAndrei (PNȚ).....	31
▣ Educația tineretului	31
▣ Modele : Komsomol, Balila, Tineretul hitlerist.....	31
▣ Spiritualitate - muncă - forță fizică.....	31
▣ Premilităria - concluzii.....	32
b) c) Pamfil Șeicaru ("Curentul ").....	33

▣ Premilităria = necesitate organică.....	33
▣ Legea - timidă, ezitantă.....	33
▣ Legea premilitară = sfârșitul statului liberal-democrat.....	34
▣ Modelul legii : legile lui ... Mussolini, Stalin, Hitler	34
▣ Incapacitatea de mobilizare a tineretului.....	34
▣ Lipsa unui ideal	34
▣ Mantalitatea tineretului.....	35
▣ Lipsa unui ideal.....	35
▣ Tineretul : tentația eroismului ; gelozia ; lipsa unui crez ;.....	35
▣ Datoria părinților : reconciliere ; iertare ; smerenie	35
▣ Reconciliere condiționată între generații.....	36
▣ Așteptarea idealului.....	36
▣ Așteptarea efectului legii.....	36
▣ Elogiu sistemelor educative totalitare	37
▣ Italia fascistă, Germania hitleristă, Rusia bolșevică.....	37
▣ Legea premilitară.....	38
▣ Apărarea hotarelor	38
5) Afacerea Skoda în dezbaterile parlamentului, 28 apr.'34.....	38
a) Virgil Madgearu.....	39
▣ Afacerea Seletzki.....	39
▣ Atitudinea gov.PNȚ.....	39
▣ Intervențiile generalului Uică.....	39
▣ " Dovezile " corupției din 1930 ?!.....	41
▣ Corupțiile din vremea celorlalte guvernări !.....	41
▣ Victimele campaniilor de calomnii.....	41
▣ Anchetă parlamentară !.....	42
▣ Sancțiuni !.....	42
b) Dr. N-Lupu (PNȚ) ; intervenție I.Mihalache	43
▣ Cum a lansat "bomba " Skoda	43
c) Pamfil Șeicaru (" Curentul ") - [discurs integral, aici].....	44
▣ Skoda - Seletzki.....	44
▣ Răspunderile.....	45
d) Ed.Mirto , Armd.Călinescu.....	45
e) Grigore Iunian (PRȚ).....	46
▣ Parlamentul și "Chestia Skoda".....	46
▣ Aspectele morale ale "Afacerii Skoda "	47
▣ Răspunderea PNȚ.....	47
f.) C.Dimitriu (PNL) - concluzii la dezbateri.....	47
▣ Madgearu : Poziția PNȚ ,.....	47
▣ Procesul Seletzki.....	48
▣ Răspunderile	48
g) C.Xeni (ministru secretar de stat) - concluzii la dezbateri.....	48
▣ Dezbaterile parlamentare.....	48
.....	49
Guv.Tătăărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea extraordinară. 14 iun -.....	49
.....	49
6.) Louis Barthou în Parlament. Șed comună Cameră și Senat , 21 iun.'34.....	49
"Lupta " /.....	49
▣ Atmosfera.Aspecte	49
a) NNSăveanu (președ.Cameră) :.....	49
b) Leonte Moldovanu (președ. Senat).....	50
c) N.Titulescu (ministr.Af.Străine).....	50
d) CICBrătianu (PNL).....	50
e.) Ion Mihalache (PNȚ).....	51
f 1.) C.Argetoianu(partidul "Uniunea Agrară ").....	51
f 2.) Gh.Brătianu (PNL-2).....	51

g) Oct. Goga (PNA).....	52
h) ACCuza (LANC).....	52
▣ Principiul naționalității.....	52
▣ Franța " naționalistă ".....	52
i) Gr.N.Filipescu (senator , P.Conservator).....	53
j) Adam Ionescu (PȚ- fără Lupu).....	53
k.) I.Th.Florescu (senator, PLD).....	53
l) Gh.Tătărăscu (prim-ministru).....	54
m.) Louis Barthou.....	54
▣ Promisiuni solemne.....	56
▣ Louis Barthou , discurs radio București , ora 7.45 seara , 21 iun. '34.....	56
7.) Legea utilizării elementului românesc în întreprinderi , 2-3 iul.'34.....	57
LD : Revelație (23 febr.2003) : <i>amprenta locului</i>	57
8.) Comisia de anchetă parlamentară : <i>Afacerea Skoda</i> , 12 iul.'34.....	58
9.) Gh.Tătărăscu, Dinu Brătianu, declarații politice , Timișoara , 6 aug.'34.....	58
Dinu Brătianu / 6 aug.'34.....	58
▣ Sinceritate, continuitate, fermitate	58
▣ Nu " destindere " și abdicare	58
▣ Controlul averilor !.....	59
▣ Deparazitarea aparatului administrativ !.....	59
Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34.....	59
▣ Starea de asediu.....	59
▣ Pericolul officinelor.....	59
▣ "Destinderea " , " Pacificarea".....	60
10.) <i>Apel</i> pentru banchetul lui Iuliu Maniu, București, 7 aug.'34.....	60
11.) Banchetul în cinstea lui Iuliu Maniu , București, Grădina Gib, 14 aug.'34.....	60
a) Pavel Brătășanu.....	61
b) Grigore Filipescu.....	61
c Ion Mihalache (14 aug. Teckirghiol) (scrisoare citită de Virg.Madgearu).....	62
d) Virgil Madgearu.....	62
▣ Iuliu Maniu monarhist.....	62
e) G.Crișan (fost ministru al Ardealului).....	62
f) Pan Halippa (fost ministru, Basarabia).....	62
g) G.Alvirescu (deputat , Bucovina).....	63
h) N.Mateescu (tineret).....	63
i) Gr.Gafencu (senator).....	63
j) Iuliu Maniu (la ora 11,30. Mare însuflețire; aplauzele durează un sfert de oră.).....	63
▣ Solidaritate morală.....	64
▣ Misiune împlinită.....	64
▣ Datoria de a spune adevărul.....	64
▣ Anti - republicanism.....	65
▣ Pro- monarhism.....	65
▣ Apel la muncă, solidaritate , moralitate.....	65
▣ Crez personal.....	66
12) Gh.Tătărăscu (prim ministru) ; Dinu Brătianu (scrisoare) , Târgu Jiu, 23 aug.'34.....	66
" <i>Adevărul</i> " / 23 aug.'34.....	66
▣ Participanții.....	66
Dinu Brătianu / 23 aug.'34.....	67
▣ <i>Scumpe d-le Tătărăscu</i> , (citită de Gh.Tătărăscu, în debutul adunării).....	67
Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34.....	67
▣ Tradiția gorjencească.....	67
▣ Preluarea guvernării.....	67
▣ Programul de perspectivă.....	68
▣ I . Reforma administrativă.....	68
▣ II. Reforma agricolă.....	68

▫ III . Reforma armatei.....	69
▫ Cultura.....	69
▫ Lichidarea analfabetismului.....	69
▫ Atmosfera politică internă.....	70
▫ Ofensiva anti- liberală.....	70
▫ Măsurile excepționale.....	70
▫ Starea de asediu, cenzura.....	70
▫ Coroana - "forțele oculte ".....	71
▫ Campanii de defăimare și diversiune.....	71
13.) Octav Livezeanu , "Amatorii de dictatură" , 22 sept.'34.....	72
14.) Th.Avrăm , " Transilvăniismul " / români, unguri , sași / 1934 - 1935.....	74
▫ " Transilvanismul".....	74
▫ Polemicile româno-maghiaro -germane.....	74
-----	76
Guv.Tătărăscu . Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'34.....	76
-----	76
15.) Deschiderea sesiunii . <i>Mesajul Regal</i> , 15 nov.'34.....	76
[Legea responsabilității ministeriale].....	77
[Lege anticorupție - Vict.Antonescu].....	77

Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura I .Sesiunea ordinară .ian.-apr.'34

1.Legea lichidării datoriilor agricole (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34

Vasile Sassu (ministr.Agriculturii) , **Aurelian Benteoiu** (raportor)

a)**I.Răducanu** (PNȚ)

b) **Adam Ionescu** (PNȚ, ex lupist)

Leon Scridon (PNA)   **Iosif Willer** (PNMaghiar)

Dr.M.Isăcescu (PT)   **Louis Balomey** (PNL)

D.Topciu (PNA)   **Vlad Dimitriu** (PRȚ)

VTPrelipceanu (LANC)   **Aurel Milea** (Un.Agrară)

Șt.Mihăescu (PNȚ)   **Virgil Potârcă** (PNȚ)

Gr.Iunian (PRȚ)   **N.Robu** (LANC)

CICBrătianu (PNL)   **Aurelian Benteoiu** (Raportor)

V.P.Sassu (ministru)   **Al.Radian** (Un.Agrară)

a) I.Răducanu

(DAD, MO 36, șed. din 2 apr.'34 , p. 1491 - 1496)

La celelate variante ale legii nu luase cuvântul și se abținuse de la vot , pentru că avea și el cerere de conversiune a datoriei de 10 milioane - probabil avea moșie ;

Tot de asta , **nu va aborda problema conversiunii pentru marile proprietăți.**

El va vorbi despre **datoriile gospodăriilor țărănești.**

polemică **Zaharof - Madgearu - Necșești** , șantajele " Universului "

Răducanu / 2 apr.'34

▫ I on Răducanu, Virgil Madgearu - versus " Universul "

▣ **Matrapazlăcuri demascate reciproc.**

-**Răducanu** : este surprins de optimismul ministrului Slăvescu . De la venirea la putere, guvernul dă dovadă de o " **largheță impunătoare** " , cu caracter electoral, de **dechideri de credite**, de **îființări de funcții** , de **mărirea unor cheltuieli publice** ...

-**Slăvescu** : Cu ce am mărit cheltuielile ?

-**Răducanu** : La Ministerul Instrucțiunii Publice cu cât le-ați mărit ?

-**Slăvescu** : Cu 9.000.000 .Pentru 5. 000 posturi de învățători .

-**Răducanu** : Ați înscris în buget 450.000.000 pentru finanțarea conversiunii .

Scandal Zaharof -Răducanu ....

-**I.Zaharof** ("Universul") : Dle Răducanu , intrați și dvs în conversiune.

Dvs aveți o cerere de conversiune

de 10.000.000 lei și mai sunteți și în portofoliul putred cu 10.000.000 lei (exclamări)

-**Răducanu** : **Sunteți profund greșit** . Să veniți în ședința viitoare cu dovada .

-**Zaharof** : Dacă dl ministru al Finanțelor îmi va pune la dispoziție dosarul **portofoliului putred al Băncii Blank**, voi face dovada .

-**Răducanu** : ce zice dl ministru ?

-**Slăvescu** : Nu cunosc

-**Răducanu** : **Dacă dl Zaharof dovedește** acest lucru, **sunt gata să trag toate consecințele** , iar **dacă nu dovedește** , las Camera să **judece actul d-lui Zaharoff** (**aplauze la PNȚ**)

Înțelege ca în ziare Zaharof să debiteze ce vrea despre PNȚ.

" **Suntem victima unui regim de moralitate** , pe care , poate , dvs nu-l înțelegeți , dar **pe care îl practicați**.[-----]

Eu nu am vorbit la toate celelate legi ,și nici nu am votat , tocmai pentru că am declarat **că poate să mi se spună că sunt interesat ca debitor agricol**.

De data aceasta **nu am spus un cuvânt despre regimul mării proprietăți**,

după cum bine ați observat , fiindcă pe mine **nu mă interesează marea proprietate ci mica proprietate** .

-**Zaharof** La adăpostul micii proprietăți , **beneficiați dvs !**

Să nu mai criticați guvernul când vine cu finanțarea conversiunii !

Scandalul Madgearu-Zaharof ....

-**Madgearu** :Dle Răducanu , întrebați cu cât a fost trecut în **portofoliul putred** ziarul " **Universul** " la **Creditul Industrial**.

-**Zaharof** : Cu nici o centimă !

-**Madgearu** : Și mai întrebați **cu cât a cumpărat acțiunile** , pe care le-a luat acum **de la Banca Națională** , și care s-au găsit în portofoliul băncii.

Au fost trecute **de la stat cu 38 de milioane și jumătate, și dvs le-ați luat pe nimic**.

-**Zaharof** : Am plătit prețul cerut de Banca Națională .

-**Madgearu** : **Ați plătit a zecea parte** , pentru că ați profitat de anumite situațiuni turburi .

Întâi ați șantajat pe dir. Băncii Naționale pe chestiunea Ottenbreit de la Cernăuți .

Pe urmă , dle Zaharof, v-ați dus personal la **Banca Națională** și v-am găsit eu acolo

când **ați șantajat și ați obținut acțiunile " Universului" pe nimic**.

Să vă fie rușine obrazului ! (protestări la majorități)

-**Zaharof** : Nu este adevărat !

-**Madgearu** : Șantajști ordinari ! **Ați luat pe nimic acțiunile " Universului "** .

Sunteți niște șantajști ordinari ! (întreruperi, zgomot)

-**Zaharof** :Aici este **dosarul cu furtul de 400 milioane de lei** (**proteste la PNȚ**)

Ai frustrat fiscal . **Ai fost în stare ca să votezi o lege ca să te aperi**

(**întreruperi, zgomot**)

-**Madgearu** : **Bande de șantajști ! (întreruperi, zgomot)**

[-intervenția lui Popescu -Necșești *-]

Eu am ridicat această chestiune pentru că **am fot revoltat să asist aici la un atac din partea d-lui Zaharof la onoarea unui prieten politic al nostru,**

a cărui onorabilitate n-a fost pusă la îndoială de nimeni, d-l Răducanu.

Mi-am zis atunci :**cinismul este prea departe împins.**

Atunci când **vă puteți ascunde de responsabilitate la ziarul dvs.** ,

când **puteți fugi de procese de calomnie**, prin încercări de **strămutare de procese** de la o instanță la alta , ca să nu poată să vă supună cineva rigorilor legii pentru ticăloșiile și calomniile pe care le expuneți, **puteți continua atunci cu calomniile**. Continuați cu calomniile , **dar să știți că sunt în România și oameni pe care nu-i puteți șantaja cu calomniile voastre murdare .**

(**Aplauze la PNȚ ; proteste la majorități**)

-**Zaharof** : Ai frustat fiscalul , am aici dovda !

-**Madgearu** : L-ați frustat voi o viață întreagă .

-**Zaharof** : Ți-ai declara venit , 100.000 lei D-ta !

-**Madgearu** : Șantajști !

-**dr.N.Hasnaș** : Noi voim discuția legii ; nu voim această discuție .**Este rușinos** (**Zgomot**)

---

* **Notă.Ai Popescu -Necșești / 2 apr.'34 - Intervenție**

▀ Banca Blank și acțiunile " Universului "

[**LD : intervenție în discursul lui Răducanu , la intervenția - scandal a lui Mdgearu]**

-**Al.Popescu -Necșești** (subsecretar la instrucție, Culte , Arte)

(**părăsește banca ministerială , urcă la tribună**) :

În mijlocul unei discuțiuni la o lege atât de importantă, o întrerupere a fost menită să atragă din partea d-lui **Madgearu această explozie a unei uri de mult stăpânite și** căreia nu avea unde să-i dea drumul , în privința **atitudinii pe care ziarul " Universul" a avut-o față de d-sa.**

Dlor deputați, **nu mi-am închipuit că reacțiunea d-lui Madgearu** poate să cunoască **forme atât de incompatibile și cu demnitatea** aceea ce dl Răducanu numea **Sfatul Țării** , și cu **demnitatea vieții noastre publice** .

Doresc să pun la punct , în fața dvs , unele din **afirmațiunile pe care le-a făcut**

cu privire la **rolul instituțiilor financiare** , în ceea ce privește **niște dezastre financiare** .

" Atunci **când Banca Blank a cunoscut dezastrul** , pe care cu toții ni-l amintim,

în portofoliul acestei bănci se găseau o sumă de acțiuni , unele mai puțin interesante , din p.d.v. al vitalității instituțiunii, între care un număr însemnat de acțiuni

al ziarului " Universul "

-**C.Argetoianu** : 33 % !

-**Popescu -Necșești** : **Erau 17.800 de acțiuni** .

Reprezentau rezultatul unei îndelungate și stăruitoare acțiuni din partea **acestei instituțiuni ca să pună mâna pe aceste acțiuni.**

Atunci când în 1921 , s-a construit noua formă de societate anonimă, pe acțiuni, ziarul " Universul " sub impresiunea teoriilor care circulau, la constituirea unei societăți, s-a atribuit tuturor vechilor lucrători ai acestei instituțiuni un număr de acțiuni în raport cu vechimea pe care o aveau la această instituțiune ; s-a atribuit , de asemenea, și vechilor redactori și colaboratori ai ziarului un număr de acțiuni.

Ei bine, încetul cu încetul, această acțiune deacointeresa la opera unei întreprinderi ca " Universul" pe toți colaboratorii care munceau fie manual , fie intelectual, a fost folosită de Banca Blank ca să acapareze acțiunile Societății " Universul " , plătind prețuri într-adevăr de speculă , s-a ajuns să se plătească , în ajunul alegerilor generale, până la 9-12.000 lei de acțiune.

Aceste acțiuni, după buletinul bursier de București, nu au fost niciodată , nici în vremea inflațiunii pe care cu toții o cunoașteți, cotată mai mult de 525 lei, iar dividendul pe care în vremurile cele mai bune le-au dat aceste acțiuni , nu a trecut de 18 % , din care se deduceau impozitele către fisc.

Prin urmare , nu ar fi avut Banca Blank nici un interes economic ca să cumpere aceste acțiuni la prețul acesta de speculă , de 9 și 12.000 lei.

Vă las pe dvs să înțelegeți care era scontul pe care această instituție financiară îl urmărea atunci când făcea asupra acestor acțiuni supralicitarea care a dus la 9 și 12.000 lei de acțiune.

Însă, d-lor , cu asemenea sisteme nu putea instituțiunea aceasta financiară să ajungă la rezultate

înfloritoare , fiindcă în loc de interese economice ,
se urmăreau interese politice și lăaturalnice.

Și atunci, când în portofoliul Băncii Blank , pentru ca să se despăgubească Banca Națională de marele sume pe care le-a avansat , a găsit un număr de acțiuni bune , Banca națională a fost fericită să realizeze acest gaj. Iar prețurile la care au fost vândute acțiunile " Universului " , a fost prețul pe care l-a stabilit consiliul de administrație al Băncii Naționale , care a fost fericit să încaseze 9 milioane din creditele pe care le avansase Băncii Blank.

A asimila o asemenea acțiune de asanare pe care Banca Națională a întreprins-o , cu un șantaj, pe care l-ar fi exercitat " Universul " , în ceea ce privește operațiunea condusă de guvernatorul și de consiliul de administrație al Băncii Naționale,

înseamnă a fi lipsit și de simțul proporțiilor și de simțul rușinii ,

așa cum a arătat dl Madgearu . (**aplauze îndelung repetate la majorități**)

-Virgil Madgearu : Pe mine **nu mă interesează modul cum au fost achiziționate acțiunile " Universului " de către Banca Blank,** nici **nu mă interesează scopul** pe care această instituțiune l-a urmărit , în achiziționarea acestor acțiuni.

Mă interesează altceva. **Banca Blank, cu ocazia acțiunii de asanare ,**

a trecut la Banca Națională , pe baza unei convențiuni încheiate cu statul, care a preluat asupra sa pagubele , și aceste acțiuni ale ziarului " Universul " , și le-a trecut **cu suma de 38.500.000 lei ,** așa cum erau înregistrate în registrele ei.

Ce s-a întâmplat ? **Ziarul " Universul " a deschis o campanie contra Băncii Urbane ,**

pe chestiunea Ottenbreit , o chestiune în legătură cu contingentarea **și a dus această campanie timp de două-trei numere succesive.**

-Popescu _Necșești : Nu aveți memoria justă.

Chestia Ottenbreit a fost după ce se întâmplase vinderea acțiunilor.

-Madgearu : Înainte !

-Necșești : După ! (**zgomot, întreruperi, voci ...**)

-Madgearu : Într-o zi m-am dus la guvernatorul Băncii Naționale pentru chestiunea unui funcționar și acolo am găsit pe d.Zaharof . **A doua zi am aflat că consiliul de administrație s-a adunat și a cedat acțiuni de 9 milioane,** în loc de 38.500.000 lei ! **Campania " Universului " a încetat !**

Ziarul nu a procedat așa pentru prima oară.

Se cunoaște **campania dusă de " Universul " contra Societății Discom,** plănuită de ministrul Argetoianu .

A fost suficient ca **Societatea Discom să-și mute birourile la Societatea " Universul " , și să-i plătească cu anticipație chiria exorbitantă de 5.000.000 lei , pe cinci ani,** a fost destul **să se numească administrator** al Societății ,

un cumnat de-al dlui Stelian Popescu , cu leafă de 50.000 lei,

pentru ca Societatea Discom să devină o societate bună pentru Stat !

(**aplauze la PNȚ ; protestări la majorități**) [-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

b) Adam Ionescu (ex-lupist)

(DAD, MO 36, luni, 2 apr.'34, p. 1512- 1515)

[**LD : extraordinar ! un PNȚ- ist favorabil legii Sassu , cu cuvinte de apreciere ; Un jurist susținând principiul imprevizunii , care ... are o profundă latură morală . Un deputat ... aplaudat de ambele partide : PNȚ și PNL]**

Sublinierile , comentariile, semnele îmi aparțin :

/ lertarea datoriilor - ca principiul de drept : de la Solon la moderni //

/ Liga împotriva cametei - dr.Lupu

/ Teoria imprevizunii /

/ Instituțiile de credit corecte, constructive //

Adam Ionescu / 2 apr.'34 , retro '

▣ Iertarea datoriilor

Ideea conversiunii datoriilor particulare este de dată foarte veche.

Se găsește în legile lui **Solon**, la greci; în luptele dintre **plebei și patricieni**, la romani; în trecutul apropiat al **Țării Românești**.

După epoca fanarioților, după revoluția lui Tudor, în **1921**, principatele române se găseau în situația de acum: **creșterea enormă a datoriilor**, **scăderea valorii bunurilor**, a făcut pe boierii de atunci să facă **dese demersuri la domnitor pentru reducerea și eşalonarea datoriilor**, în **1825, 1826, 1827**.

În **Anaforaua** din dec. 1827, redactată de juriști de seamă ai timpului, **Andronache Donici** și **Flectenmacher**, se găsesc **toate teoriile moderne** ale speței.

Cu **Suplica** pe care o făceau boierii către Domnul Țării, prin care au obținut scăderea și eşalonarea datoriilor, apar **teoriile moderne** ale impreviziunii ale îmbogățirii fără cauză, a deflației, actuale și astăzi...

Adam Ionescu / 2 apr.'34, retro '29

▣ Liga împotriva cametei - dr. Lupu

Cu toate acestea, ideea devine actuală abia în 1929, când s-a pornit acea mișcare, și a luat ființă **Liga contra cametei**, la inițiativa **dr. Lupu** și **prof. Emanoil Antonescu**, care milita pentru reducerea dobânzilor uzuare, pentru iertarea datoriilor...

Ideea părea așa de extraordinară încât **conducătorii mișcării au fost ridicuși, socotiți neserioși, radicali** ... Și cât de refractar era la idee, pe atunci, PNL! [-----]

Adam Ionescu / 2 apr.'34, retro 1907

▣ Teoria impreviziunii

Principiile dreptului modern **nu mai sunt dominate de respectul absolut al convențiilor**

dintre părți, **ci se bazează pe ideea de echivalență** a prestațiilor și pe **teoria abuzului de drept** (când ceri cuiva mai mult decât îți datorează)

Astfel s-a născut **teoria modernă a impreviziunii**, care datează de la 1907, enunțată pentru prima oară de **Demogue - care a imaginat-o ca o schimbare a contractului**, și a repunerii lui **pe bază de echitate**.

Apoi juriștii **Depage** și **Jénny**, în materie de interpretare a dreptului, **au pus bazele acestei noi teorii, a impreviziunii**.

Adam Ionescu /

În ce constă impreviziunea? Se bazează pe următorul raționament:

în orice contract care se încheie între părți, **se are în vedere starea lucrurilor de la un moment dat**, când se încheie contractul, altfel nu s-ar încheia.

Se presupune, deci, subînțeleasă **clauza rebus sic stantibus**,

adică **dacă lucrurile rămân la fel**, în situația de atunci, mă oblig să-ți dau ceea ce m-am obligat.

Dacă, însă, lucrurile nu mai sunt așa ... contractul trebuie revizuit ca să se restabilească echilibrul.

Ex. dacă la împrumut, **cu banii luați, am cumpărat 5 pogoane...**

la restituire **nu trebuie să dau o sumă** cu care aș putea lua **25 sau 50 pogoane**, pentru că **ar însemna să fiu spoliat!**

[-----]

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▣ Conversiune prin Impreviziune !

▣ Fără finanțare !

La noi, **nu este încă primită de instanțele judecătorești**, cu toate că se poate justifica cu **texte exacte din Codul Civil**.

Art. 970 prevede: **< Convențiile trebuie executate cu bună credință >**

Art. 976 spune: **< interpretarea contractului se face după intențiunea compentru a se rezolva problema datoriilor, nu se face un act de favoare ună ,**

a părților , iar nu după sensul literal al termenilor>

Art. 1.576 spune: < în materie de împrumut trebuie să se restituie aceeași cantitate și calitate de lucruri. >

Așa stând lucrurile , înseamnă că atunci când se pune chestiunea de reducere a creanțelor, nu se face un act de favoare debitorilor, ci, dimpotrivă, un act de dreptate.

Atunci ce rost are a se vorbi de finanțare ?

Adică după ce eu stat, te opresc pe d-ta , pe creditor, de a lua mai mult decât este drept și just să iei,

să vin tot eu , statul , să-ți dau ce nu ai dreptul ?

[-----]

Adam Ionescu / 2 apr.'34

▣ **Instituțiile de credit**

Nu este nimeni contra creditului adevărat .

Dar :

Nu băncile înmulțite ca ciupercile , care **dădeau bani cu dobânzi exagerate ;**

Nu băncile distrugătoare de muncă și producțiune ;

Adam Ionescu / 2 apr.'34

c) dr.M.Isăcescu (PȚ -), discurs la Conversiunea datoriiilor rurale și urbane, 2 apr.'34

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1519 - 1522)

[LD : Tachinat cu simpatie , din ce partid face parte , el spune că **s-a ales pe lista și cu programul PȚ-Lupu ;** propaganda a dus-o în același spirit ; alegătorii l-au ales cu acest program ; reprezintă interesele lor . Lupu lipsește de la dezbaterile Conversiune , iar dr Isăcescu îi apără "marotele" : **cămătarii - debitorii : țărani - invalizii - văduvele, păgubiții .** Va trebui cândva, undeva , să surprind " concesiile" făcute de Lupu la fuziunea cu PNTȚ Oricum, este **un discurs prin excelență de "stânga"** în care domină **compasiunea pentru săraci și condamnarea imoralității privilegiilor.]**

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ **Expunerea de motive - Tătăărăscu**

▣ **Raportul - Bentoiu**

[-----]

Cum nu-l interesează latura politică , **va aborda chestiunea numai economic și social.**

"De la început țin să **constat , cu satisfacție** , că atât **raportul** cât și **expunerea de motive** , - primul , semnat de dl deputat **Bentoiu**, a doua de dl **prim-ministru Tătăărăscu - mă mulțumesc pe deplin.** Am satisfacția să spun că **tot așa am înfățișat și eu chestiunea** în propaganda electorală , fapt pentru care eu **am fost acuzat însă de demagogie.**

" De sigur, că și **raportul** și **expunerea de motive** au fost întocmite de două persoane cu **gândul sincer de a tranșa în mod definitiv această chestiune a datoriiilor.**

Dar între aceste două lucrări - început și sfârșit - se găsește

adevăratul proiect de lege , care nu a mai fost elaborat de aceste două persoane , ci este expresiunea acelor tehnicieni , care de fapt reprezintă interesele bancare , care au predominat în redactarea proiectului de lege ,

fără să țină cont nici de raport, nici de expunerea de motive .

Gh.Tătăărăscu (expunerea de motive) :

< Este incontestabil că în cursul anilor ce au precedat criza actuală, o serie de creditorii au profitat fără scrupule, de situațiunea monetară și de lacunele legislative , pentru a stipula dobânzi ce întreceau cu mult rentabilitatea normală a capitalului >

Vedeți că dl prim-ministru a fost mai aspru în aprecieri „decât am fost eu pe vremuri .

Bentoiu (raport) < La prețurile de astăzi al cerealelor , un sătean proprietar realizează ca preț , total al muncii lui , într-un an de producție medie , abia suma minimă necesară unei existențe vie a mizeriei . În aceste împrejurări , este clar că săteanul apăsător de datorii și dobânzi , orice eforturi ar face , nu poate să plătească . >

Aceste lucruri le afirmă dl prim-ministru și le constată dl raportor .

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Legea Sassu

Să vedem acum dacă proiectul de lege concordă cu cele arătate mai sus .

Proiectul spune că va aplica un **larg tratament** în rezolvarea raporturilor dintre **debitori și creditori**.

" Părerea mea este că **legea nu trebuie să fie largă , ci justă și echitabilă .**

Proiectul este , în adevăr **larg , pentru creditori** și este **foarte strâmt pentru debitori (ilaritate)** de aceea spuneam că nu trebuie să fie nici larg , nici strâmt , ci echitabil și just .

[-----]

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Debitorii agricoli

În majoritate, sunt agricultorii. Agricultorul s-a întors de la război - unde și-a făcut datoria - și și-a găsit inventarul agricol, vitele de muncă , uneori căminul, distruse.

El a fost silit să se adreseze ...băncii care ... **pentru 10.000 lei** , ceruți și semnați pe poliță, le oprea de la început **prima dobândă** , le mai dădea în loc de bani și **câte 1-4 acțiuni** ...

-**dr.Hasnaș** : Aceasta este adevărat.

-**dr.Isăcescu** : Astefel , la un capital cu care își făcea nevoile , **plătea o dobândă efectivă** , care ajungea până la **35-50 %** .

Astfel și-a pornit din nou producția , a obținut cereale , avea și pentru export ...

Dar , în acel moment , **statul a pus taxe la export așa de mari încât tot câștigul a intrat în visteria statului** , iar **plugarul** a rămas din nou redus **la discreția cămătarului**.

Mai târziu , când prețurile agricole au început să scadă vertigios , , din 1928-29 , plugarul și-a dat seama că nu mai poate să suporte dobânzile uzuare .

Astfel a început **această criză** , **ruptură dintre posibilitățile de plată ale debitorului și cerințele creditorului** .

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Creditorii

▣ Morala publică

Prin "creditori" înțelege atât **instituțiile** cât și **persoanele** care s-au ocupat de împrumuturi , - mai mult sau mai puțin așa cum se spunea în **expunerea de motive** și **raport** - adică în condiții care **frizează morala publică** .

Dvs vă aduceți aminte **ce făceau acești domni și aceste instituții :**

luau bani de la Banca Națională , cu **5 - 7 % dobândă** ,

și , deși aveau cheltueli reduse , **luau de la debitori dobânzi de 30 - 35 %** ,

peste scontul BNR . Aceste instituții de credit erau **răspândite în toate orașele de provincie**.

Nu era colț mai răsărit ... fără o bancă cu capital foarte redus ,

dar cu **consiliu de administrație** , cu **directori** , cu **automobile** , cu **cheltueli mari** , care nu făceau decât să trăiască **ca niște paraziti** , pe urma **producătorului agricol**.

-**Leon Pșepelinschi** : **Credeți dvs că băncile nu au adus nici un serviciu** ,

nimănui în țara aceasta ? Ele au contribuit ca oamenii

să-și refacă inventarul și să-și cumpere pământ.

-**Isăcescu** : Eu iau numai **acea parte care se încadrează cu punctul meu de vedere** , **relativ la diferendul dintre creditori și debitori**.

Dacă aş vorbi altfel, aş fi pe acele bănci (arată spre PNL)
[----- ex. și argumente care să demonstreze afirmațiile sale -----]
Isăcescu / 2 apr.'34

▫ Creditorii străini

Eu consider această excepțiune , ca noi, debitorii români , în țara noastră , pentru datoriile contractate la noi de la cetățenii străini, care nu vin aici decât să tragă foloase din capitalul lor, prin specula care au făcut-o în decursul vremurilor , și mai ales de la război încoace , consider această excepțiune nu numai profund jignitoare pentru sentimentul nostru național de români, dar o consider și imorală.
Până acum câțiva ani, numai în Turcia se mai găseau așa -zisele capitulațiuni , numai acolo un diferend între un turc și un străin era judecat de judecător străin , nu de judecătorii din țara lor turcească .

Dar a fost suficient să vie un conducător cu demnitate turcă, cu curaj, și a desființat aceste capitulații , și să supună și pe străini legislației țării .

Nu înțeleg ca în țara noastră să se facă asemenea excepțiuni care ating demnitatea și moralitatea vieții noastre de stat .

-dr.Hasnaș : Eu te aplaud ; dar nu se poate !

Isăcescu / 2 apr.'34

▫ Excepțiuni de la lege

[LD Atenție ! atinge o chestiune foarte interesantă : chestiunea privilegiilor]

-dr.Isăcescu : Eu mă ridic contra tuturor excepțiunilor .

Ex. se spune că dotele soțiilor ofițerilor sunt exceptate .

Apoi , d-lor , cum, în țara românească sunt numai soțiile de ofițeri ?!

De ce să nu fie exceptate toate dotele soțiilor ?

Se știe deja că , în țara noastră, când se fac legi, se privilegiază armata și justiția Totdeauna s-au adus privilegiile acestui corp de elită , care este armata , și unui alt corp de elită, magistratura. Ei bine, de data asta a rămas numai armata.

-Al Radian (Un.Agrară) :**Și Creditului Rural , care este tot corp de elită .**

-dr.N.Hasnaș : Die Radian ești foarte inteligent , dar vorbești cu răutate.

Eu n-am nici în clin nici în mână cu Creditul Rural, dar n-ai dreptate.

Este o reducere f.mică.

-Radian :Contestați că Creditul Rural este un corp de elită ?

După o asemenea erezie , puteți să primiți sancțiuni de ordin disciplinar de la partid !

- dr.Hasnaș : Vorbești cu răutate și cu patimă .

Creditul Rural a adus servicii reale populației.

-Isăcescu : **Dacă** este vorba de o excepție, o categorie față de care națiunea are obligații,

de ce nu sunt creanțele invalizilor, văduvelor și orfanilor de război ?

a agricultorilor care s-au găsit în zona operațiilor de război ?

În jud.Constanța, toți locuitorii au fost obligați să evacueze teritoriul și să se refugieze peste Dunăre .Au plecat oanmenii lăsându-și toată agoniseala:case, vite ,toată munca lor...

Acești păgubiți , care au rătăcit prin Moldova și Basarabia, când s-au întors în 1919 , n-au mai găsit nici vite , nici unelte, nici cămin,

și nu li s-a dat nici o despăgubire, deși pentru ei fuseseră încasate .

Și când statul a încasat de la dușmanii dn timpul războiului acele despăgubiri,

lor nu li s-a dat nimic din aceste despăgubiri .

N-au ei dreptul astăzi să fie încadrați la aceste excepții ?

Isăcescu / 2 apr.'34

▫ Legea Sassu - concluzie

Dacă se va da posibilitatea debitorilor agricoli , ca toate creanțele lor ,

să fie reduse cu 80 % , cu plata în 3 ani , sau cu 70 % în 5 ani ,

iar datoriile urbane , toate, fără excepție, vor fi reduse respectiv cu 60% și 40 % ,

în 3 sau 5 ani ... el va vota legea. Altfel nu o va vota

Isăcescu / 2 apr.'34

-----

d) D.Topciu (PNA)

(DAD, MO 36. şed. din 2 apr.'34, p. 1527- 1530)

[LD : Basarabean .**Bancher**. Pledează , firesc , de pe poziția acestei funcțiuni .

Dar își construiește argumentarea pe **teoria armoniei sociale, a solidarității.**

Fără să neglijeze țărănimea, pledează cu franchise și pentru **interesele legitime ale celorlalte clase :industriași, și ... bancheri**. Este , dinp.d.v. doctrinar, neoliberal.

Nu știu de ce este în PNA , nu are nici un accent naționalist .]

Supratitluri, sublinieri, semne , îmi aparțin. Doc.integral, **fișier PNA**

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Cauzele , acuzele , răspunderile datorilor**

▣ **Criza economică : scăderea prețurilor**

" Trebuie să recunoaștem însă, că **debitorii au fost puși în imposibilitate de a plăti.**

Eu nu vreau să discut care sunt cauzele [!!!] , cu toate că am auzit pe unii vorbind de la tribună și **acuzând pe creditori**, iar **alții pe debitori** .

" **După părerea mea, nu există vinovați ; există numai împrejurările create de fenomenele economice** , care nu numai în țara noastră , dar **peste tot globul**, au creat aceleași situații. " [-----]

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Creditul și creditorii**

" Când **creditorii** au venit **cu capitalurile lor** și au făcut operațiuni de împrumut , **ei au făcut o funcțiune socială** , necesară pentru acești debitori , cari azi sunt puși în imposibilitate de a plăti.

Creditorii nu s-au născut , în funcțiunea lor, numai din dorința lor,

ci **ca o urmare a necesităților debitorilor de azi.**

De asemenea , **dacă azi debitorii nu mai sunt în stare să-și plătească datoriile** , cauza nu sunt creditorii; **că nici un creditor nu a rugat un debitor ca să vie să-i dea bani, când știa că debitorul nu are de unde plăti.** [-----]

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Basarabeni și limba română**

[LD : polemică incidentală , pornită de la observația ce i s-a făcut ... denotă sensibilitatea basarabenilor la acest capitol]

Un coleg , adineauri, îmi spunea că nu vorbesc bine românește , că spui " conversie" în loc de " conversiune" [...]

În această privință a exprimării , noi basarabeni avem scuza că nu prea vorbim bine românește. Dar poate sunt mai mulți deputați ardeleni care vorbesc bine românește, și totuși au un accent care nu corespunde accentului regățean.

-VSRadu : Moldovenii din Basarabia vorbesc la fel cu noi, nu este nici o deosebire .

-Topciu : Eu nu am pretențiunea să iau lecțiuni , pentru a mă perfecționa în limba română; însă când vor veni copiii noștri și vor vorbi o limbă stricată românească, atunci veți fi în drept să faceți observațiunile cuvenite,

pentru că **ei sunt obligați să vorbească o limbă perfect românească.**

Noi am făcut această unire cu tot patrimoniul nostru ,

care datează în Basarabia de 170 de ani .

Noi ne-am considerat totdeauna că nu facem parte dintr-o minoritate ,

pentru că în spatele nostru nu exista o țară care ar fi putut să ne pună pe noi

, în fața țării noastre, ca minoritari.

Astăzi deabia am vorbit cu un domn deputat - care a făcut adincoară o interpelare aici , pe această chestiune. **Dar vă rog să lăsați deoparte aceste chestiuni .**
[-----]

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Necesitatea armoniei sociale .

"**Eu nu sunt nici creditor, nici debitor , eu sunt pur și simplu doritor de armonie socială , dar nu văd cum, prin aceste diferențieri pe care le creează legea, nu văd cum putem ajunge să inaugurăm această armonie socială , pe care atât de mult o dorește toată lumea, și despre atât de mult se vorbește și în expunerea de motive și în raport.**

În acești 3 ani din urmă, **de când populația nu mai plătește , s-a îmbunătățit soarta populației rurale ?** Din contra, **ea merge în scădere .**

O serie de oratori au vorbit exclusiv despre țărănimea cu proprietăți până la 10 ha .

Mă gândeam : este oare drept să considerăm **numai această categorie de producători , ca determinantă în viața statului ? Nu .** Eu fac parte din țărănime , dar spun : pentru mine, **după cum țărănimea este producătoare pentru celelalte clase sociale,**

tot așa și **celelalte clase sociale , sunt producătoare pentru țărănime** (aplauze unanime)

După cum **celelalte clase sociale au nevoie de hrana corpului** , hrana fizică,

tot așa și noi, țărănimea, avem nevoie de hrana morală a corpului nostru ,

de înmulțirea cunoștințelor științifice , avem nevoie de a fi îndrumați în viața ,

pe care noi nu suntem în stare să o cunoaștem , **cum o fac cei ce devin conducători.**

De aceea , **diferențierea între clasele sociale nu face decât să producă dizarmonie.**

Dacă strămoșii noștri ar fi pus problema tot astfel, numai cu proprietatea până la 10 ha, **probabil că civilizația omenească nu ar fi ajuns unde este astăzi.**

De aceea, venind în sprijinul acestei clase - **chiar dacă produce pentru viața ei , tot este mult** , căci **altfel am fi în situațiunea de a avea și noi milioane de șomeri** , care să umple străzile și să se dea la acțiuni de dezordine -

nu înseamnă că trebuie să neglijăm celelalte clase. "

]-----]

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Importanța dezbaterii parlamentare

[LD : indiferent de doctrina sa, Topciu apare ca un **parlamentar serios**, care-și pregătea minuțios discursurile ; credința sa în **importanța laboratorului legislativ**, este remarcabilă]

...DI Argetoianu spunea că **interesele sociale au cerut** , când s-a făcut **reforma agrară**, să se sacrifice cei **29.000 de proprietari** și chiar **bunul renume al României ca grănar al Europei** . (**întreruperi la majorități**) **Dacă nu aveți răbdare ....**

Eu am să termin , însă **constat cu tristețe** că, **în fața trecutului, suntem așa de vinovați , încât dacă ar fi reînviat acei oameni**, care au înfăptuit această Românie,

probabil că noi am fi plecat rușinos din aceste atribuțiuni .

În fața viitorului, vom fi blestemați. [-----]

am căutat să văd cum s-a făcut **discuția generală a legilor dinainte de război**,

am văzut că **atunci când era vorba de o discuție generală** ,

aceasta interesa mai mult decât discuția pe articole,

pentru că forma scheletul legilor, scheletul casei în care va trăi poporul.

De ce să fim noi grăbiți ? [-----]

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Intervenționismul de stat = baza armoniei sociale

▣ Analogie : reforma agrară / conversiunea.

Revenind la firul întrerupt ... la reforma agrară ... la sacrificarea celor 29.000 de proprietari

... la împrăștierea celor 1.800.000 de cetățeni ...

Cred că există și astăzi o nevoie care impune ca să fie deposedați creditorii de o parte din drepturile lor, pentru că sunt singurii care pot suporta acest sacrificiu.

Dar, în același timp, **se impune ca tot ce rămâne**, așa cum a făcut și legiuitorul reformei agrare, **să fie plătit imediat**.

După cum **atunci s-a achitat prețul pământului** expropriat

și **s-a dezlegat țărănimea** de proprietari,

asa trebuie să se facă și acum.

Ce s-ar fi întâmplat **dacă** țăranul împrăștiat ar fi rămas să plătească proprietarului, **costul pământului**? **Ar fi existat armonie socială**?

N-am fi avut aceeași **scenă dureroasă** când **creditorul înjură pe debitor și invers**?

Se impune, deci, ca, **după reducerea creanțelor**,

ceea ce rămâne să fie imediat plătit de stat, creditorilor.

[**explică și cum ar trebui procurată suma și cum ar trebui recuperată, și rolul Băncii Naționale în această operațiune**]

D.Topciu / 2 apr.'34

-----

e) **V.T.Prelipceanu (LANC)**

(DAD. MO 37 , șed. de marți , 3 apr.'34 , p. 1532 - 1537)

[LD : **Pentru cuziști** ... nu existau alți factori de răspundere , pentru fenomenele economice , decât **acțiunea partidelor politice**. Prin această prismă , totul era denaturat și redus la această obsesivă **marotă** , asortată cu un **antisemitism** , mai mult sau mai puțin explicit enunțat :

vinovăția, păcatele, greșelile, neputința,corupția... partidelor politice.

(deci a le democrației)

Țărănismul cuzist - pentru că el exista , fără îndoială - trecea prin **antiindustrialismul manifest** , văzut ca o "**causa prima** " a **nenorocirilor abătute peste țărani**.

Asta nu înseamnă că în criticile lui Prelipceanu nu există și o **doză de adevăr**.

Dimpotrivă. Prin el, **latura " țărănistă " a LANC-ului** este evidentă ,

mai ales că vine de la un partid ... conservator . Acest paradox trebuie explicat]

Supratitluri , sublinieri , semne , îmi aparțin . Doc. integral- **fișier LANC**

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Criza agriculturii ... conversiunea**

▣ **Păcatele partidelor politice**

" **Legea conversiunii** este **fructul păcatului neprevederii** săvârșite de **partidele politice**.

Spun așa , pentru că **partidele politice** , mai cu seamă după război, n-au fost **călăuzite** de altceva decât de **factorul electoral**.

Factorul electoral a rezolvat timp de **15 ani** problema **împrăștiării** ,

care încă și azi **mai trebuie completată în cele mai multe județe ale țării** .

Factorul electoral este acela care a menținut **nesiguranța pentru agricultor** ,

din care cauză acesta **nu a avut posibilitatea să cultive terenul său**

ca să ajungă la un maxim de producție. [-----]

Dar ceea ce este mai grav , este faptul că aceste **prețuri maxime**

nu s-au putut impune la produsele industriale . Produsele industriale

s-au vândut pe prețuri de speculă și de spoliațiune a păturii țărănești.

" Iată ce au făcut partidele politice și iată unde am ajuns "

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Sistemul bancar**

▣ **Corupția partidelor politice**

"Mai grav este că chiar institutul nostru de emisiune, **Banca Națională**, atunci când trebuia să protegiască pătura țărănească , **a pierdut din vedere acest lucru**. **Au fost protegute** în schimb, **industriile, băncile particulare** și chiar **băncile partidelor** politice , pentru că **ele au primit bani de la Banca Națională**, și, numai pentru simplu fapt că ele au mânuit acești bani, ele **au încasat procentele spoliatoare** de la populația rurală , care au mers până la **20- 30- 35 și chiar 45 %** .

De aceste măsuri de spoliație profitau însă partidele politice din două puncte de vedere . În primul rând, dădeau posibilitatea **consiliilor de administrație ale partidelor să-și satisfacă pe acei membri** care nu puteau fi îndestulați din bugetul statului .

Consiliul de administrație era acel **loc de corupție și de mituire** a celor necăjiți, pentru că **chiar băncile cele mai sărace plăteau** celor ce pătrundeau în **consiliile lor de administrație** , sume importante de bani , în decurs de un an , fără ca aceștia să îndeplinească vreun serviciu util pentru bancă. Care erau veniturile acelor consilii de administrație ?

Erau procentele spoliatoare luate de aceste bănci de la țărani , deși ele nu îndeplineau nici un serviciu , decât acela de a **mânui banii primiți de la Banca Națională** .

Mai grav, este faptul că , în cele mai multe cazuri , **sătenii erau invitați să facă împrumuturi la bancă**, mai mari decât acelea de care aveau nevoie.

În felul acesta , **partidele aveau un mare avantaj**,

acela că **săteanul care se împrumutase de la bancă era și un iobag politic**.

De câte ori se făceau alegeri, i se atrăgea atenția **debitorului de la bancă** :

< fii liniștit , renunță la propaganda contra partidului cu banca , pentru că altfel ți se cere plata poliței ! >

Nu era numai el forțat să facă aceasta, ci și girantul , și rudele debitorului , precum și acelea ale girantului.

"Iată situația gravă de azi , în care ne-au adus partidele politice "

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Agravarea situației țărănimii**

▣ **Vinovăția partidelor guvernamentale**

DI raportor binevoiește să ne vorbească despre **cauzele conversiunii , despre împrejurările economice** internaționale , etc etc...

" **Țin să spun** d-lui raportor că **unul din motivele principale** este și **felul cum a fost tratată pătura țărănească** de către **partidele care au guvernat această țară**,

adică **lipsa lor totală de grijă și de prevedere**

La un moment dat , **țărani nu au mai putut plăti**. Din acest moment, **începe criza** :

totuși nu s-a luat nici o măsură de protejare a lor.

Au început **execuțiile** fără nici o milă , și **grija partidelor politice**

nu s-a manifestat nici atunci când au început execuțiile,

când **s-au vândut**, fără milă, **animalele de muncă** ale sătenilor și

chiar **instrumentele agricole** , **deși** acestea erau apărute de lege .

Atunci se pune întrebarea : **unde este măsura de prevedere ?**

După ce **sătenii** au început , în unele regiuni ale țării,

să tragă clopotele când venea portărelul să execute ;

după ce sătenii au început **să se apere de aceste executări** ;

de aici înainte au început măsurile de prevedere . "

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Legile Conversiunii**

▣ **Incapacitatea partidelor politice**

" În fața acestei situațiuni create de partidele politice , încep să apară **măsurile de apărare** , o dată cu **prima lege a conversiunii**. S-au votat apoi , în decurs de un singur an ,

alte două legi de conversiune , și în prezent ne găsim în fața celei de a patra lege de conversiune.

" Felul cum s-au votat aceste legi, pregătirea și prezentarea lor, dovedesc că **partidele politice** , după ce **n-au avut simțul de prevedere** , dar atunci când sunt chemate să rezolve această problemă , ele **arată că n-o pot rezolvi.**

[-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▫ Amenințarea " căminul rural "

▫ Legile Mihalache... Vaida ... Tătărașcu

▫ Pericolul cămătarilor jidani

[LD : de ce pericolul venea numai de la **cămătarii jidani**, Prelipceanu nu spune. Ca și când dacă țăranul, pierzându-și casa , aceasta revenea unui cămătar creștin ...]

[-----]

Din moment ce nu dați posibilitatea aceasta, **dvs transformați satele în chiriași** .

Aceasta constituie **o adevărată primejdie**, mai cu seamă **în satele moldovene** .

Ex. În târgușorul **Lespezi** (jud.Baia - Fălticeni) un **creditor cămătar jidan**

a **împrumutat diferiți gospodari** din satele mărginașe ,

și astfel s-a **făcut proprietar pe numeroase gospodării** , în dauna sătenilor băștinași.

Dvs dați puțința, și pe viitor, **ca această categorie de creditori** să-și poată executa creanțele.

Legea Vaida avea acest avantaj că, prin măsura abandonului, ca săteanul să rămână stăpân pe

casa lui, chiar dacă își pierdea pământul. Dvs , prin faptul că nu luați această măsură,

primejduiți viața sătenilor prea îndatorați, mai cu seamă din regiunile **unde populația**

sătească este îndatorată la cămătarii jidani. " [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▫ Excepțiile legii : art.65

▫ Creditorii străini.

[Ar fi trebuit ca Bentoiu să taie înghesuiala critică la acest capitol de la început ! Înțeleseseră toți greșit acest aliniat ? Aveau dreptate ? Nu-mi dau seama .]

" **În comisiune, domni deputați din majoritate, persoane cu foarte multă autoritate, au ridicat problema importantă , ca să fie radiată din lege , excepțiunea privitoare la creditorii străini.**"

[-----]

Această măsură ne aduce aminte de acel **sistem al capitulațiilor** ,

cunoscut în China și în Turcia. **În Țara Românească** , însă, **de la independență**

și până la legile acestea de conversiune, **nu s-au cunoscut aceste măsuri de umilință.**

Dvs oferiți creditorilor străini avantajii, fără ca, în același timp , să aveți măcar siguranța că și străinătatea va aprecia la justa valoare această ofertă pe care o faceți dvs.

Și atunci, **aceste texte de lege**, nu rămân altceva **decât mijloace sau probe de umilința**

noastră. Ceea ce este mai grav, este faptul că **nici creditorii străini nu cer aceste excepțiuni**,

și cu toate acestea , dvs le acordați ! [-----]

-**Aurelian Bentoiu** : Dle Prelipceanu, ca să liniștesc conștiința dvs, n-am nevoie să dau explicații la acest text , dar pentru că , totuși, mi le cereți, cu toată claritatea textului, vi le dau.

Iată ce spune textul : " **... se exceptează datoriile debitorilor .... față de creditorii de naționalitate străină, care nu au domiciliul, sediul principal sau secundar în țară "**

Cum toate **aceste societăți** , care vă interesează pe dvs , este **imposibil să fi făcut un intens comerț** , fără să aibă un sediu, fie principal sau secundar, în țară,

excepțiunea privește numai pe acei străini care au contractat direct, din străinătate,

cu cetățenii români. În această privință, **excepțiunea are o rațiune** , a cărei explicație

o voi da când voi lua cuvântul. Prin urmare, din p.d.v. al contractelor, care vă interesează pe dvs,

textul nu exceptează societățile care au reprezentanță sau sediu în țară.

[-----]

-Prelipceanu : Nu este deci vorba de mașini de cusut , ci de mașini de treerat și alte mașini grele . **Excepția aceasta tot rămâne bizară .**

În alte țări, s-au luat măsuri în defavoarea creditorilor străini.

De aceea s-a făcut Conferința de la Stressa. [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Cooperăția .**

▣ **Corupția oamnilor politici din consiliile de administrație**

[LD : O recunoaștere interesantă privind **neaderența intelectualității, a preoților, la mișcarea de sprijinire a " elementului autohton" ... în mișcarea cooperatistă]**

Dvs **impuneți cooperăției mari sacrificii , și nu luați nici o măsură pentru protejarea ei .**

El **nu aduce critici , ca Ghelmegeanu, pentru sprijinul special acordat**

Creditului Funciar Rural, ci spune , dimpotrivă : **sprijiniți-l,**

" pentru că noi privim cu simpatie instituțiile românești."

"Dar nu vă putem ierta că nu ați avut grijă de cooperăție. "

[-----]

De multă vreme noi rugăm **pătura intelectuală să intervină**

în favoarea elementului autohton, dar **tocmai aceste element , în mare parte ,**

este absent de la această mișcare.

Această situație se explică , ca fiind datorită nenorocitelor consilii de administrații,

din diferitele **instituțiuni puternice** din această țară, **care constituesc**

un element de corupție și de paralizare a activității pozitive

a păturii cărturărești de la noi.

Dacă nu ar fi fost "Marmorosch Blank " , cu **consiliul ei de administrație,**

care atunci când s-a risipit s-a văzut **ce putregai** este ascuns **sub șandramaua acelei bănci-**

dacă nu ar fi **consiliile de administrație ale diferitelor industrii-** cum este industria **cimentului**

, **a sticlei , a fierului,** atunci cu siguranță că

s-ar fi putut lua măsuri de protejare cu privire la munca țărănească

Situația de astăzi se datorește faptului că există acele **consilii de administrație ,**

care **salarizează oamenii politici** de la noi, care **nu simt pudoarea că nu se cuvine**

să facă parte din astfel de consilii , și mai ales când sunt parlamentari.

Acești oameni nu înțeleg să ia nici o măsură față de aceste societăți

și nici nu-și dau seama că este o **incompatibilitate între funcțiunea de parlamentar**

de membru într-un **consiliu de administrație** într-oinstituțiune ,

care acaparează viața economică a țării întregi.

Câtă vreme nu veți lua măsuri față de acești oameni , ca să simtă jena situației lor ,

chiar **fără nici o legiferare** cu privire la **incompatibilitatea între aceste două funcțiuni ,**

atâta vreme **dvs nu veți putea aduce nici o reparație și nici o îmbunătățire**

vieții economice a populației sătești. " [-----]

Prelipceanu / 3 apr.'34

▣ **Legea - concluzii**

▣ **Cele trei "păcate" capitale ale PNL**

▣ **Cele trei "marote" ale LANC**

"Dlor deputați, cu acestea spuse , închei , spunându-vă că **măsurile dvs.și , în special ,**

legea de convesiune, nu pot să însemne o învioreare economică ,

atâta vreme cât dvs. nu veți lua măsuri care să deparaziteze munca țăranilor români

de intermediarii și de industria jidovească .

" Dacă dvs veți menține mai departe dezechilibrul aceasta înspăimântător

dintre **valoarea produselor industriale și valoarea produselor agricole**,
dacă veți menține acest dezechilibru în favoarea industriei ,
nu veți putea face din țaran un element de producție și de viață ,
chiar dacă i-ați ierta toate datoriile , pentru că el trebuie să facă
5-6 zile de muncă agricolă , pentru o singură oră de muncă industrială .
"Dacă dvs nu veți lua aceste măsuri , și veți rămâne mai departe alături de industrie , în
lupta pe care produsele țărănești o duc cu aceasta ,
veți da dovada că ați sacrificat interesele țărănești în folosul marii industrii,
iar **agricultura se va prăbuși** mai departe **sub văzul , dar și sub vina mare a dvs . "**
(aplauze la LANC)
V.T.Prelipceanu / 3 apr.'34

---

f) Virgil Potârcă

(DAD, MO 37, șed. Din 3 apr.'34, p. 1542- 1549)
[**LD : "Țărănist" redutabil** .Discurs echilibrat ; judecată de bun simț și sinceră ;
remarcabil efort de obiectivitate și dorință pozitivă de rezolvare a problemei .
În ce privește calea ... este de discutat. D ece trebuia ca România să rămână
eminamente "agrară " , de ce trebuia ca România să considere **țaranii** ,
drept **factorul decisiv** în destinul său național ? - nu m-a convins.]
Supratitluri, sublinieri, semne , îmi aparțin Doc. integral - **fișier PNT**

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Mărturisiri ... îndoieli

A stat la îndoială dacă să ia cuvântul ,deoarece a asistat la toate desbaterile conversiunii ,
la dezbaterile comisiei . Se întâmplă ca aceste discuții să se facă ... în **Săptămâna Patimilor**
și cu mare grabă - **justificată de apropierea sărbătorilor** .

Problema este mai importantă decât ... reforma agrară , din p.d.v. social
[-----]

" Recunosc toate greutățile care cad asupra dvs ,
când căutați **să dați soluțiunea** cea mai potrivită acestei probleme.

Dacă există vreo vină , este aceea că **această problemă**
nu s-a realizat cu un ceas mai devreme ,
căci cu cât soluția se întârziează , cu atât se impune o soluție mai radicală ."

[-----]
Nu veți tăgădui nimeni că **de 4 ani** , cel puțin , marea categorie de **2 milioane și ceva**
capi de familie de debitori , **nu mai plătesc nimic** , și cu toate acestea
încasările statului și puterea de investiție , au mers descrescând !

Regretă că nu este de față ministrul **Slăvescu și Dinu Brătianu** ,
pentru că nu vrea să bată " monedă politică "

Dar asta este adevărul : **de 4 ani de zile majoritatea datornicilor nu plătesc** nimic
creditorilor ,și **cu toate astea impozitele se încasează** din zi în zi **mai greu** ,
încât a trebuit să se vină cu **degravări fiscale, amnistii** , diverse măsuri pentru a înlesni
încasările , și ... **bugetele se soldează cu deficite** ... investiții nu se fac !

-N.Simionescu -Bârlad : Exact !

-Potârcă : **Rezultatul este deci dezastruos** , mai ales că chestiunea a intrat
și în **propaganda politică !** Chiar oamenii cei mai ponderați ,
trec dincolo de ceea ce ar trebui să promită și să afirme !

Aceasta a contribuit la crearea unei **anumite stări de spirit** aceea de a se spera mereu
altă situație mai bună are să fie mâine !

-Simionescu -Bârlad : Exact ceea ce faceți dvs acum !

Această problemă era de actualitate **când ați guvernat dvs ? De ce nu ați rezolvat-o ?**

-Gr.Iunian : D-lor **erau în căutarea** momentului oportun , pe care încă nu-l găsesc ! (**ilaritate**)
[-----]

-Virg.Potârcă : **dacă azi, după 3 ani**, este exact aceeași situație, **că nu se plătește nimic**, mâine, indiferent cât va fi rata pe care dvs o s-o fixați, **va fi o situație mai rea** decât situația pe care am avut-o până azi. [-----]

Eu cred că am privit problema prea ușuratic, toți, fără distincție.

-I.Mihail Gele : Vă rog să aveți în vedere, în socotelile pe care le faceți, nu numai de rentabilitatea pe care pământul o dă agricultorului, pentru că la noi, în Gorj, oamenii se ocupă și de alte lucruri; fac cărașie, vând nuci, mere, prune, lucrează cu brațele.

-Gr.N.Iunian : Sunt unii care vând și gogoși (ilaritate)

-Mihai Gele : Aceia rămân Partidului Radical-Țărănesc (ilaritate)

-Potârcă : Înainte de a ajunge la examinarea problemei, vreau să învederez că **orice soluțiune se va adopta, ea va avea o situație mult mai grea și mai rea decât cea actuală, a clasei țărănești**, pentru că **astăzi ea nu dă nimic, pe câtă vreme mâine, oricât de puțin va voi să dea, tot va plăti mai mult decât astăzi.**"

[-----]

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Scăderea valorii proprietăților ;

▣ Menținerea creanțelor la aceleași valori .

[-----]

" Prin urmare, **dacă tot ceea ce este marfă în țara noastră**, începând cu marfa permanentă, pământul, continuând cu valorile mobiliere, **a scăzut între 50 % - 80 % de multe ori cu 100 %**, eu mă întreb : **căror împrejurări se datorește această extraordinară rezistență**, că **numai creanțele să rămână să fie plătite, așa cum au fost contractate** în epoca când totul avea o valoare de 10, 20, 40, chiar 100 de ori mai mare ? "

[**Potârcă face niște calcule bancare ...pentru instituttele de credit ... și i se strgă că face calcule de " simigiu "]**

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Pământul, proprietarii,

▣ Culturile agricole,

▣ Brațele de muncă, Zilele de lucru

[-----]

Sunt minim **6 milioane brațe de muncă**, în cele 3.300.000 gospodării ;

(Socotind necesarul zilelor de lucru de 40 de zile / la 1 ha)

ar fi necesare ... **520 milioane zile de lucru** . pentru cele **13 milioane ha**

Or, **6 milioane de brațe valide de muncă, muncind zilele lucrătoare**, care sunt **200 pe an**, ne dă un total de **1.200.000.000 zile -muncă** .

Vedeți, prin urmare, că avem **un deficit de 680.000 .000 zile de muncă neîntrebuțate** .

[**LD : este remarcabil că acest lucru îl spune un " țărănist " !**

Dar trebuie să înțeleg că Potârcă voia o nouă expropriere, o nouă reformă agrară ?]

Oricum ați rezolva dvs problema conversiunii, nu veți ajunge la nici un fel de rezultat, dacă nu găsim mijlocul de a întrebuința aceste 680 milioane zile- lucru nefolosite .

Problema este veche, din antichitate . Ea s-a pus și în Roma antică.

Când avem un surplus de brațe de muncă, valoarea brațelor -muncă scade .

Și atunci, avem două fenomene :

o sărăcie completă și acumularea de mari proprietăți în puține mâini.

După un anume număr de ani, vom avea o mișcare socială, care va restabili echilibrul.

Dacă legiuitorul este cuminte, o ia el înaintea acestei mișcări și

restabilește echilibrul prin împărțirea pământului și reducerea datoriilor ."

[-----]

Potârcă / 3 apr.'34

▣ Conversiunea - concluzie

" **Eu regret** că nu ați procedat astfel încât să scăpăm cu o oră mai devreme de coșmarul aceasta al lichidării trecutului și să ajungem în epoca constructivă pe care toți bunii români ne-o dorim . **V-aș fi felicitat dacă** ați fi făcut aceasta și **vă voi felicita dacă** modificați legea.

Dar parcă vă văd pe toți că **veți ofta ca mine, însă veți vota pentru lege** , așa cum este alcătuită " (**aplauze la PNȚ**)

Virgil Potârcă 7 3 apr.'34

g)) Nichifor Robu (LANC)

(DAD, MO 37, șed. de miercuri , 3 apr.'34 , p. 1560- 1562)

[LD : discurs **șocant , agresiv , iredponsabil , năucitor , fără precedent** , la tribuna parlamentului , chiar în prestația Gărzii de fier sau a cuziștilor .

Nu s-a mai răs în parlament , ca altă dată, de " bazaconiile " cuziste " !

Îmi pot imagina chiar o tulburare .Nu cu privire la tiradele lui antisemite , cu care lumea era obișnuită , ci pentru **amenințările care aduceau a nesupunere , la adresa guvernului**, a partidelor de guvernământ, **cu revolta , cu înlăturarea, cu pedepsirea ....**

Și asta în condițiile în care **procesul Gărzii de Fier** era pe ultima sută de metri , în condițiile în care **se trăia sub regimului stării de asediu.**

Din nou mă întreb...de ce cuziștii au fost tolerați , așa cum au fost ?

Poate că acest discurs a contribuit mult la spiritul **legii apărării ordinei în stat** , și aducerea ei în dezbatere , **a doua zi .**

Dar dacă curajul lui Robu avea în spate **o atmosferă reală de revoltă ?**

Dar dacă aroganța lui Robu se baza pe vreun **sprijin ocult extern ?**

ACCuza lipsește din Parlament ; este doar Gh.Cuza și ceilalți]

Supratitluri, sublinieri, semne , colorări, îmi aparțin Document integral **fișier LANC**

/ **Partidele și Conversiunea : salvarea băncilor ! /**

/ Cămătăria, jefuirea prin datornici : **jidovimea ! /**

/ **Soluția cuzistă** a conversiunii : **alungarea jidanilor ! /**

/ Politizarea conversiunii : **demagogii electorale - PNL și PNȚ /**

/ Amenințare : **țărani nu vor executa legea ! /**

/ **Țărănimea bucovineană = "creditoarea " jidanilor / " Prada " înapoi !**

/ **Cuziștii la guvernare !** Amenințarea Bucureștilui /

/ **Concluzii : lege pentru exproprierea jidanilor și profitorilor ! /**

Nichifor Robu / 3 apr.'34

h) V.P. Sassu (ministr. agricult.) , discurs final ,

(DAD, MO 37, șed. de marți 3 aprilie 1934, p. 1573-1576)

[-----]

VPSassu / 3 apr.'34

▣ Pământul țării

▣ Elogiul agricultorului

Dați-mi voe **ca ministru al agriculturii**, să **protestez împotriva diferențierii neeconomice**, **prevăzută de legile anterioare de conversiune** , și să constat că,

după cum avem o mare nădejde în productivitatea proprietății țărănești, pe care o vom stimula și încuraja prin legiuirile pe care le vom prezenta (aplauze), avem în același timp o mare nădejde în acești calificați agricultori care au făcut investiții pentru o agricultură mai tehnică, mai științifică, pentru o producție mai intensificată și calitativ mai superioară. Ei sunt frații mai mari ai plugarilor mai mici. (vii aplauze) .

Pe toți aceștia dv. i-ați pedepsit cu un tratament vitreg, i-ați lăsat la voia întâmplării ; ați crezut că ei pot să fie deposedați și înlocuiți prin alții.

Un agricultor nu se poate improviza, nu se poate ușor înlocui, un agricultor nu este un cămătar care s-a dus să cumpere o moșie pentru exploatare sau pentru agrement.

Un agricultor este un om care are pentru meseria lui o lăudabilă și atavică pasiune, care are un atașament sufletesc pentru lumea pitorească a satelor, pentru lumea variată a câmpului, care are un atașament sufletesc pentru glie și pentru plug, pe care aburul brazdei calde și al suflării vitelor de muncă îl înduioșează, pe care grija îl scoală din somn cu 2-3 ceasuri înainte de scularea soarelui, care vede în fiecare lucru din lumea lor, amintiri duiosase.

Acolo la sat, acolo în lumea câmpului și-a făcut copilăria, în satul acela își are și leagănul copilăriei și mormântul părinților, a bunilor și străbunilor lor. (Aplauze pe băncile majorității) .

Pe un asemenea agricultor nu-l poți improviza și înlocuirea lui ar fi și o greșeală și o mare pagubă pentru economia noastră națională. (Aplauze pe băncile majorității) .

Sassu / 3 apr.'34

▣ Lupta de clasă ?!

▣ Elogiu țărănimii

Dar din punct de vedere social, greșala este și mai mare.

Ați voit, fiindcă ați privit problema sub un aspect electoral , să adânciți hotarele între clasele componente ale plugăriei și ale societății noastre, aplicându-vă politica luptei de clasă, ați făcut o mare greșală .

În trecut a fost un mare proces între țărănimea noastră, obijduită de atâtea secole de suferințe și de umilințe, și marea și latifundiara proprietate pe chestia repartiției pământului țării.

Acel proces a fost definitiv rezolvat și cu mândrie o spunem , tot prin acțiunea și înțelepciunea Partidului Național Liberal, (aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile majorității), care, cu același curaj cu care atacă astăzi problema gravă a conversiunii a atacat problema agrară și a rezolvat-o în mod definitiv și cu deplina satisfacere a drepturilor țărănimii noastre. (Aplauze pe băncile majorității) .

Acum nu mai aveți dreptul să mai ațâțați și să mai faceți o politică de agitațiuni pe chestia aceasta. Da ! Spuneți că vă este scumpă țărănimea, că pentru ea ați format partidul dv. țărănist,

dar, oare, puteți tăgădui partidului nostru dragostea lui pentru țărănime ?

Dragostea noastră am dovedit-o prin operele mari democratice,

făcute numai în favoarea ei și pentru desrobirea ei !

Dragostea noastră pentru țărănime nu este o vorbă deșartă – o vorbă electorală – ci un adevărat sentiment religios.

Credem în această religie – și această credință ne purifică și ne înalță sufletele, ne dă puterea morală ca , ori-de-câte-ori țărănimea este într-un impas greu, să intervenim pentru ea. (Aplauze prelungite pe băncile majorității) .

Ea este clasa de temelie a poporului nostru și tezaurul cel mai nepieritor și mai neprețuit al Statului Român. (Vii aplauze) .

Să avem față de țaranul nostru o ținută demnă, să nu-l amăgim,

să ne apropiem de el cu sinceritate, să ne apropiem cu un sentiment de dragoste,

să-l iubim, dar să nu-l lingușim. Să nu ne plecăm la slăbiciunile lui

ci **să-i întindem mâna** noastră în mâna lui bătătorită, pentru ca **să-l ridicăm la o situațiune mai bună** și pe care trebuie să i-o pregătim. (**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

Să nu-i sgândărim mai ales rănile sale din trecut ; **să ne apropiem de țaran cu interes, cu interes pentru el, nu pentru noi** și **să nu-i sgândărim anumite răni, plângând alături de ei** – **noi cu plânsetul fals**, ci cu durerea reală. (**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

Să luminăm țărănimea, să o educăm, să o îndrumăm,

pentru că este **clasa care a îndurat umilință, care a îndurat atâtea secole de suferință, care a pătimit atâtea secole de umilință, care a stat atâtea secole în întunecime și în împilare. Ea poartă toate gloriile trecutului, toate greutățile prezentului și toate nădejtile viitorului și neamului nostru.** (**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

Iată d-lor, că și din punct de vedere social, **când dv. mergeți cu această politică de învrăjbire, după părerea noastră, nu numai greșită, dar, chiar primejdioasă,**

noi avem dreptul să vă opunem politica noastră de armonie și de solidaritate socială și să vă spunem că faceți o imensă greșală când trasați hotare în categoriile sociale ale agriculturii, hotare pe care noi nu putem să le admitem.

Noi, în această lege, și din punct de vedere economic și din punct de vedere social am prevăzut un tratament uniform și egal pentru toate categoriile de plugari."

(**Aplauze prelungite pe băncile majorității**).

V. Sassu / 3 apr.'34

Finis dezbaterile generale la Conversiune / 3 apr.'34

2.) Lege pentru dobândirea și pierderea naționalității române, 27 apr.'34

Gh. Fotino (inițiator, raportor, susținător)

(DAD, MO 49., șed din 27 apr.'34, p. 2511- 2413)

[**LD :Proiect de lege din inițiativă parlamentară** . Expunere de motive și argumente , Gh.Fotino . Un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino . L.am cunoscut pe omul acesta la " Magazin istoric" : mi-a adus teatru antic grecesc (tradus de el) , m-a fermecat ,mi-a povesti cu destulă seninătate și eleganță despre anii lui de pușcărie , mi-a promis să revie la redacție , după o operație ... A murit în operație , la spitalul 9 ! Extrag câteva informații.]

▣ Expunere de motive

În județele **Caliacra și Durostor** au fost aduse **cca 10.000 români , macedoneni și bănățeni**, care sunt încă supuși străini : **Grecia , Bulgaria, Iugoslavia.**

Legea asupra colonizării (iul 1930) , **este inoperantă în unele situații.**

Prezentul proiect are scopul de **a clarifica și legaliza situația stranie pe care o au coloniștii străini, români de origine,** veniți din alte state .

Ei au fost **acceptați să vie în țară , li s-a vândut câte un lot de 10-15 ha,** dar **continuă să fie considerați cetățeni străini.** [-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Români din Macedonia și Banatul sârbesc.

▣ Sarcina politicii externe a României.

" Situația românilor aflați în afara hotarelor noastre de stat , după războaiele balcanice și războiul cel mare , ridica o îndoită problemă .

Pe de o parte, se pune problema **conservării ființei etnice a românilor rămași în Macedonia și în Banatul sârbesc.**

Câtă vreme **românii din Peninsula Balcanică** s-au aflat **sub stăpânirea unitară**

- placidă și îngăduitoare - **a Imperiului Otoman , ei și-au păstrat** dea lungul vremii , veacuri dearândul ,

viața lor sufletească și autonomia lor culturală

Războiul cel mare și războaiele balcanice au răsturnat raporturile existente

până atunci în Balcani. În locul vechei stăpâniri unitare otomane ,

care fusese tolerantă , erau acum **mai multe stăpâniri** care,

în ciuda tratatelor și a multor **pacte de amicitie**, semnate până astăzi,

se arată, dacă nu de dreptul **dușmănoase** față de elementul românesc din Balcani,

cel puțin de **o curioasă neînțelegere a nevoilor cultural-religioase ale Românilor din**

Macedonia și din Banatul sârbesc.

" Față de aceste elemente românești din Balcani, **politica noastră externă are o datorie**

de îndeplinit : să vegheze cu toată atențiunea ca existența și viața culturală și

religioasă a acelor români , să fie asigurată ,

așa cum a fost întotdeauna în tradiția politicii noastre externe ."

[-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ **Românii din Peninsula Balcanică**

▣ **Văile Macedoniei , Pind**

▣ **Colonizarea în Caliacra și Durostor.**

" **Situația Românilor din Balcani** - din Macedonia în deosebi - **ridica o problemă**

de o mai mare acuitate. Mai ales după ce războiul cel mare ,

cu **epilogul lui din Asia Mică**, a dus la **lichidarea elenismului din Asia Mică**

și la **transplantarea lui masivă în Grecia Nouă ,**

situația românilor luase forme tragice .

Problema condițiilor de viață ale românilor din Peninsula Balcanică cerea o deslegare

deosebit de urgentă .Energii românești , de nebanuite virtuți,

erau sortite să dispară ,în văile Macedoniei și pe culmile Pindului.

Atunci, **Ion I.C.Brătianu , și-a pus problema utilizării acestor energii românești ,** care

aveau **să fie chemate a veni cu aportul lor de acțiune și spiritualitate ,**

la marea operă de consolidare a României.

Ion I.C.Brătianu a avut viziunea micii patrii macedonene , aducându-și efectiv **contribuția ei la consolidarea mării patrii românești .**

" Și astfel, începând încă **din 1925 ,** odată cu **miile de plugari din Vechiul Regat ,** câteva mii -

între **10 - 15.000 - români macedoneni ;**

iar mai în timpul din urmă, au fost aduși și **români bănățeni .**

Au fost așezați pe liziera de sud a Dobrogei Noi , pentru a asigura fortificarea etnică a

frunatriei noastre și pentru a româniiza ținutul acela, legându-l astfel pentru totdeauna de țara

noastră.

" **Românii din Vechiul Regat ,** precum și **acei macedoneni și bănățeni ,**

aduși și statorniciți în județele **Caliacra și Durostor ,**

îndeplinesc acolo o operă de sudură românească , o acțiune **care hotărăște definitiv**

integrarea acelu ținut în hotarele noului stat român.

Prin diversitatea însușirilor care caracterizează ,

pe de o parte, pe **coloniștii din Vechiul Regat ,** care aduc cu ei **atavica pasiune a plugăriei**

și nesfârșita dragoste de brazdă ,

pe de altă parte, pe **românii macedoneni** care aduc cu ei **un spirit deosebit de întreprid , o**

mobilitate de inteligență și o tenacitate de acțiune deosebită ,

precum și pe **românii bănățeni,** care aduc cu ei un **un spirit gospodăresc** cu totul

remarcabil,**prin diversitatea acestor elemente de colonizare a Dobrogei Noi ,**

suntem încredințați că **se va ajunge în acea regiune ,** al cărei aspect românesc suferea, **la**

crearea unei vieți românești de o deosebită intensitate și de originalitate deosebită "

(**aplauze**)

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▫ Greșeli în politica de colonizare

"Dar **dacă** ideea din care s- inițiat **politica de colonizare a Dobrogei -Noi** și **politica de românizare** a acelei regiuni **a fost excelentă** ,
trebuie să mărturisim că în **traducerea în fapt a acestei politici**
a lipsit adâncirea cuvenită și seriozitatea necesară .

Nu ar vrea să facă , într-o discuție ca aceasta , nici cea mai discretă acțiune politică de partid .
Cu atât mai mult cu cât proiectul înfățișat întrunește asentimentul unanim .

Dar ... nu va putea trece cu vederea că , **în modul în care s-a legiferat în acest domeniu, nu s-a pus seriozitatea cuvenită.**

A fost eludat un examen mai adâncit al problemei .

" De aceea, **toate rezultatele politicii de colonizare nu au fost** în totul **acelea la care se așteptau inițiatorii acestei politici.**

Căci, nu era de ajuns să statornicești pe un om pe câte **un lot de 10 ha** ,
și **să-i dăruiești un loc** pe care avea să **-și dureze gospodăria.**

Trebuia ca aceia care au legiferat în problema aceasta **să creeze colonistului și o situație compatibilă cu rolul** pe care el era chemat să-l împlinească în acea regiune și **cu misiunea** pe care el o avea de dus la capăt ,

în mijlocul unei populații refractare unei acțiuni de colonizare.

Nu trebuie să creeze coloniștilor **o situațiune care să-i inferiorizeze** în ochii autohtonilor din acea regiune. **Și deși, atâția ani au trecut de când mii de coloniști au fost aduși** în Dobrogea Nouă, **nimeni nu s-a gândit să puie capăt situațiunii paradoxale** în care ei se găesc atât din p.d.v. de fapt , cât și din p.d.v. de drept .

" **Căci coloniștii aceștia au rămas până astăzi ,**

fie cetățeni ai statelor de unde au venit , fie pur și simplu oameni fără patrie .În orice caz, nu au ajuns încă cetățeni ai acestui stat ! "

[-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▫ Coloniștii - neinstruire militară !

[LD : poate duc gândul prea departe dar ...prezența atâtor macedoneni în mișcările extremiste nu se poate explica prin asta ?]

Nu mai puține **neajunsuri suferă și statul** de pe urama acestei situațiuni.

Prin faptul că **ei nu sunt cetățeni români, acești coloniști nu sunt supuși la anumite datorii esențiale** - cum este **îndatorirea serviciului militar** ,

pe care ei n-au fost chemați să-l facă .

Ei bine, **cu atât mai necesară ar fi îndeplinirea serviciului militar** ,

de către **aceste elemente macedonene și bănățene** ,

cu cât **ele sunt foarte destoinice sub aspectul virtuților militare** .

Iar pe de altă parte, **temperamentul lor extrem de vioi** , ar folosi foarte mult - disciplinându-se -

dacă ar fi și ei încadrați într-un sistem de educație militară

care nu ar putea decât să contribuie la perfecționarea personalității lor. "

[-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▫ Acordarea cetățeniei române

[LD : un profund sentiment naționalist, românesc, străbate argumentarea lui Fotino .

" Noțiunea de **cetățean român trebuie să fie o noțiune bine definită.**

Cei care avem cetățenia română **s-o păstrăm cu orgoliu și s-o acordăm cu zgârcenie** .

Tuturor celor care , prin strămoșii lor, prin aspirațiunile lor - cum este cazul **Românilor macedoneni și bănățeni** - **sunt legați de neamul românesc , să le-o acordăm.**

Tuturor care nu au nimic cu neamul acesta , să le-o refuzăm.

Larghețe și generozitate , când este vorba de **ființa noastră etnică, nu se poate îngădui.** (aplauze)

" Este preferabil ca de pe urma unei **legi restrictiv concepută** ,

să rămână în afară de beneficiul ei , un român autentic, decât ca , printr-o lege generos concepută , să se strecoare la beneficiul cetățeniei române toți veneticii din cele patru vânturi ." (aplauze)

Cei pentru care noi aducem această lege , vor înțelege că **este chiar în interesul lor de a nu fi înnecați** - prin simplificări procedurale încă și mai mari - în marea masă a tuturor rătăciților din această lume.

În **chiar interesul românilor macedoneni și bănațeni** , am întocmit acest proiect de lege, așa cum l-am întocmit , **pentru ca nu orice fel de rătăcit , cu nume de rezonanță levantină sau cu atavisme care nu-și găsesc legătură cu neamul acesta , să se strecoare la beneficiul cetățeniei române, pe care nu o refuzăm nimănui cui i se cade , dar pe care o refuzăm oricui nu i se cade.** " (aplauze)

Gh.Fotino / 27 apr.'34

▣ Concluzii

" **Legând noțiunea de naturalizare de aceea de colonizare , legând dreptul de a fi cetățean român , de dreptul de stăpânire a unui pământ românesc , nu numai că **rezervăm coloniștilor români de origine - macedoneni și bănațeni - beneficiul cetățeniei române** , dar dăm acestei cetățenii și un caracter deosebit și respectăm și o tradiție românească.**

Când în trecutul nostru românesc se dăruia de către Țară , de către Domnul țării, o moșie cuiva , pentru slujbele aduse țării, sau pentru a-l îndemna să slujească țara, **acela căpăta** , prin însăși această danie, **și o boierie.**

Proiectul de față vine și ca o reînviere a unei vechi tradițiuni istorice .

Legând și noi astăzi **dreptul de cetățenie al colonistului** chemat să slujească țării , de **dreptul de a stăpâni moșia** care i s-a hărăzit de către țară, cetățenia lui va însemna pentru el , nu numai **recunoașterea unui drept**, ci și **câștigarea unei boierii românești** .În sufletul lui, **calitatea de cetățean român** va răsună, astfel, cu **sensul unei noblețe** "

[-----]

Gh.Fotino / 27 apr.'34

3.) Legea ptr.Oficiul de Educație al Tineretului Român , 27 - 28 apr.'34

Dr.C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii, cultelor și artelor)

a.) **Radu Lascu** (PNL-g) - **M.Condrus** (PNL)

b) **Petre Andrei** (PNT) - **dr.Angelescu** (PNT)

c) **ACCuza** (LANC) - **C.Angelescu** (PNL)

(DAD, MO 50, șed de sâmbătă , din 28 apr.'34, p. 2620-2624)

[LD:Discuția generală și pe articole .Era sâmbăta Învierii , ultima zi a sesiunii parlamentare .După legile represive , această lege a educației tineretului în timpul extrașcolar, vădea îngrijorarea dar și preocuparea guvernului pentru canalizarea tineretului spre acțiuni "sănătoase" naționale, culturale și sportive .]

Doc. integrale la **fișier Învățământ , Cultură**

a) M.Condrus

▣ Instituția OETR

-**Radu Lascu** (PNL-georgist) : [**contra legii - lipsă text** .]

-**M.Condrus** (PNL) : " **ORTR corespunde într-adevăr unei necesități** , care este menit **să adune pe copiii noștri** - și vorbesc în calitate de părinte -

de pe căile pe care se duc fără nici un control,

îi adună la olaltă, ca să- supună unei **supravegheri** și pentru a le da **o educație** și în

direcțiunea **națională** și în direcțiunea **sportivă** și în direcțiunea **culturală**, în afară de școală ,
astfel **încât** statul , **cu organele de conducere ale ministerului** ,
să poată supraveghea în mai de aproape activitatea copiilor. " [-----]

b) **Petre Andrei (PNT) - dr.C.Angelescu (ministru) - polemică la lege**

[LD : este evident că , în această sesiune, Petre Andrei își asumase sloganul opozantului
intransigent : să ceară plecarea de la guvernare ! Ardelenii lipsesc și de la această dezbateri
Discuția putea să fie interesantă dacă ... nu ar fi intervenit, iar și iar, iritățile și "ieșirile"
politice... care duc pe acești mari intelectuali la insinuări jignitoare , degradante ...
Altfel ... **era această OETR o instituție de colaborare interministerială sau ...
un nou pas al MSR de a-și asuma atribuții directe de guvernare ?]**

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ **Conflictul dintre generații**

▣ **Generația nouă = generație tarată , nevrozată**

"Astăzi se pare că trăim într-un conflict de generații .

Generația nouă , ale cărei manifestări ne îngrijorează uneori, pare mult deosebită de noi,
și îmi permit să spun " de noi " , pentru că **vorbesc de generația căreia îi aparțin eu.**

Deosebire de vârstă așa de mare , nu este , între generația mea și cea de acum,

și totuși cineva poate avea impresia că **sunt două lumi deosebite .**

" **Mă silesc să înțeleg cât mai mult generația nouă ,**

caut s-o pătrund și să o explic, măcar din punct de vedere intelectual.

De sigur, ea își are scuzele ei în ceea ce face .

Generație franceză ....

Nu uitați că **generația franceză , din preajma anului 1890 ,**

a prezentat caractere foarte deosebite de generațiile anterioare .

Ea s-a manifestat și prin literatura decadentismului , era **generația de la 1870,**

generația care s-a zămislit în timpul **războiului franco-german .**

" **Generația românească de acum, copiii de 17, 18, 19 ani,** sunt aceia care

au prins ființă în împrejurările similare ca și **generația franceză de la 1870 .**

Mizeriile războiului, enervarea firească legată de război, zdruncinul nervilor,

fatal au avut o influență dăunătoare asupra acestei generații.

Ea se prezintă, fără voia ei, **cu o tară ereditară ,** datorată împrejurărilor

În această situație, **trebuie să înțelegem multe din manifestările ei** și ,

pe cât este posibil, **să depunem toate eforturile pentru a o ocroti .**

Generația anarhistă rusă ...

Îmi amintesc de modul **cum s-a discutat această chestiune a generațiilor** mai de mult

în Rusia. În preajma anilor **1870-1880 , generația nouă,**

care nu-și alegea mijloacele de luptă politică, generația teroristă,

a atentatelor de tot felul , a făcut obiectul unor serioase discuții.

Herzen, în constatările pe care le făcea, **depreciind generația anarhistă, teroristă,**

punea în gura acestor tineri cuvintele următoare :

< voi ați fost o generație a ipocriziei și a convențiilor de tot felul ;

noi, generația nouă, vom fi o generație de scelerăți ;

voi v-ați îmbuibat de toate bunurile ;

noi, generația nouă, care nu avem cu ce să trăim , vom rupe cu toate zăgazurile . >

Bakunin îi răspundea blând : **< Să nu îmbătrânești prea mult ,**

să înțelegi generația aceasta . >

" Noi trebuie să spunem : **poate că și noua generație a noastră , generația aceasta a copiilor**
noștri, are și ea justificarea ei, încât să nu o condamnăm, ci să o îndreptăm. "

[-----]

Petre Andrei / 28 apr.'34

▣ Legea OETR

" D-lor deputați, **acest proiect de lege, ca tendință generală, nu poate nimeni să-l respingă ; el este pornit dintr-o justă îngrijorare .**

(**apaluze la majoritate**) **Dar îmi permiteți să manifest și oarecari îndoieli .**

În primul rând, constat că se înființează un Oficiu de educație a tineretului român, un Oficiu general. **Vă întreb însă : în acest caz, nu se dă oarecum un fel de certificat de incapacitate pentru Ministerul Educației Naționale ?**

ce rost mai are atunci Ministerul Educației Naționale ?

[-----]

" **Deși suntem de acord cu ideea generală a necesității întăririi și supravegherii cât mai vigilente a educației, care trebuie să pornească din toate părțile**

- și societățile particulare trebuie supravegheate ! - **deși suntem de acord cu această idee, noi credem că inițiativa trebuie să pornească de la Ministerul Educației Naționale, și să se execute prin organele pe care le are la dispoziție.**

Nu putem fi însă mulțumiți de ideea unui supra guvern care să aibă în subordinea sa toate ministerele și ale cărui atribuțiuni și însărcinări se vor prevedea numai în Regulament .

[-----]

c.) **dr.C.Angelescu (ministru)**

" D-lor deputați, v-am adus în discuțiune acest proiect de lege , pentru înființarea unui **Oficiu de educație a tineretului român** , din punct de vedere **moral și național**.

Desigur că **una din ramurile acestea privește școala.**

Însă **școala** , după cum spuneam și aseară , **are ca principală atribuție cultura , instrucțiunea tineretului, și cu deosebire instrucțiunea și cultura tineretului în școală , nu în afară de școală.**

Trebuie să recunoaștem că , din nenorocire, **educațiunea în școală trece pe planul al doilea.**

(**Aprobări**) Ar trebui , deci , să facem astfel ca această educațiune să vie pe primul plan.

[-----]

" Or, dvs știți prea bine **cât timp este ocupat elevul la școală ? 5 sau 6 ore pe zi,** iar restul de **18-19 ore, copiii sunt lăsați în seama familiei , adică în afară de școală .**

[-----]

" **Sunt țări mai civilizate decât noi, care au o școală mai bine întemeiată decât a noastră, și cu toate acestea s-au preocupat de aproape de educația tineretului și din școală și din afară de școală . (aplauze la majorități)**

[-----]

" Ei bine, ce facem noi ? Venim cu acest proiect de lege, care are **două scopuri : să organizeze educația tineretului , să-l pregătească din p.d.v. moral, național și fizic.**

-**ACCuza** : Și creștin .

-**C.Angelescu** : Și creștin, cum foarte corect spune dl Cuza .

[-----]

ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

▣ OETR

▣ **Instituție deasupra partidelor .**

[**LD : ACCuza nu pierde ocazia unei tirade antipartidiste .**

Din acest p.d.v, poate aici stă secretul menținerii lui în viața parlamentară : a încurajat totdeauna veleitățile lui Carol al II-lea]

" Deși într-o **discuție prea grăbită** pentru un obiect atât de important precum este obiectul prezentei legi, **am crezut de datorita mea să viu la această tribună și din partea LANC să aduc respectuosul nostru omagiu Majestății Sale Regelui** (**aplauze unanime**)

și, în același timp, **vii felicitări d-lui ministru al Instrucțiunii** (aplauze la majoritate) și **dvs , majoritatea** , care vă pregătiți să votați această lege cu așa însuflețire .

" Voi să rețin o declarație a d-lui ministru , cu deosebire interesantă .

D-sa a venit și a spus că această lege are drept scop să scoată educația tineretului de sub înrâurirea partidelor politice.

Este cea mai **desăvârșită satisfacție** pe care mi-o dați mie , care de 40 de ani combat partidele. "

-**dr.C.Angelescu** : Dta nu ai partid ? (ilaritate)

-**ACCuza** : " Nu d-lor, **Liga nu este partid** .În statutul nostru noi am declarat în **art. 1** că **Liga nu este partid, nu voește să fie partid și nici nu va fi niciodată partid , ci este o frăție a tuturor Românilor** care se unesc

pentru **realizarea unui program de apărare națională** .Iată ce este Liga.

Dacă am fi partid, dvs, cu bunele dvs. intenții, **nu ați putea colabora împreună cu Liga** ca să rezolvați anumite probleme care interesează nația românească , în gradul cel mai înalt, și pe care partidele - trebuie să o recunoaștem astăzi -

le-au compromis adeseori definitiv,

după cum vine să recunoască și dl ministru al Instrucțiunii.

-**dr.C.Angelescu**:Eu nu am recunoscut acest lucru .

-**ACCuza** : Bine înțeles, " unele partide" .

-**dr.Angelescu** : " **Politica să nu se amestece , pentru că politica și nu partidele au compromis totul**"

[-----]

ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

▣ OETR - observații

▣ Sportul = dezorganizarea tineretului

[Citează din art. 1]

"D-lor deputați țin să vă atrag atenția că **educația fizică a degenerat , cum a degenerat și creșterea cailor.** (ilaritate)

Societatea creșterii cailor , așa numitul **Jokey Club**, se ocupă - dragă Doamne ! - de îmbunătățirea rasei cailor. În realitate nu mbunătașesc nimic, ci caută numai să creeze o anumită specialitate de cai , care să fugă cât mai repede , câteva minute, la curse , și atâta tot "

-**Șt.Pop** : Și să facă oamenii pariuri .

-**Al.Alimănișteanu** : Societatea se rezumă la pariuri și la un club de jucat cărți.

-**Al.Popescu - Necșești** : Totuși, vă rog să nu neglijați latura educativă a sporturilor ...

-**ACCuza** : " D-lor, sporturile **nu înseamnă educația tineretului ;**

din contra, ele contribuie la dezorganizarea tineretului , care părășește cu desăvârșire educația intelectuală pentru a se deda la exerciții de acestea fizice.

Prin urmare, dvs aveți de făcut acest lucru :

să reglementați în mod serios aceste tendințe sportive , să reduceți educația sportivă la educația fizică din școală, prevenind pe tineri

să nu-și piardă prea mult timpul cu sporturile, care nu vor duce la prea mari rezultate, pentru că Țara Românească nu are să câștige prea mult

dacă va avea o categorie de oameni sportivi de toate naționalitățile.În adevăr,

vă rog să nu neglijați că în fruntea acelor care reprezintă România în luptele sportive,

figurează în cea mai mare parte jidanii , care au tot interesul să ne compromită neamul .

Acești indivizi sportivi, care reprezintă culorile românești , ne-au făcut de răs în străinătate

și n-am decât să vă citez numele lui **Spakow...** **Moise** (mare ilaritate) care ,

luând contact cu un boxer străin , acesta l-a făcut knock-out în 50 secunde ,

lucru nemaiauzit în viața sportivă (mare ilaritate)

D-le ministru, vă cer încă o dată să reglementați chestiunea aceasta , a sporturilor,

atrăgând atenția conducătorilor sporturilor românești ,

să nu se amestece cu jidanii care compromit culorile românești,
după cum v-am dovedit cu boxerul Moise Spakow . [-----]
ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

▣ Școala .

▣ Cugetarea și simțirea

[Tot la art. 1 din lege Și totuși... iată-l pe Cuza vorbind de **asasinii lui Duca...**

Nimeni nu rostise acest nume în legătură cu **legile dedicate tineretului...**

deși ele se luau sub imperiul **acestei zguduiri de conștiință ...**

Poate în această atitudine alui stă explicația că a fost ... tolerat în viața publică.]

"... **se dă o prea mare importanță educației intelectuale bazată pe memorie ,
fără să se dea importanța care se cuvine cugetării.** [-----]

" Nu-mi explic altfel **cum se poate ca tinerii care au ajuns pe băncile universității
să aibă mentalitatea pe care au avut-o** și de care au dat dovadă

acei odioși asasini , care au răpus viața primului ministru al țării.

Aici nu este numai lipsă de suflet , dar și lipsă de cugetare , de inteligență.

Ce voiau oamenii aceștia , acești tineri universitari , care au trecut prin școala secundară ,
și au urmat cursurile universitare , **ce voiau să dovedească ?**

Că pot ucide un om ? Se poate aceasta ?!

Dar după ce ucizi un om , cu ce contribui la înaintarea acestei țări , ce faci , altceva,
decât să duci la **sălbăticirea și la degradarea ei ? " (vii aplauze)**

" **Aici trebuie să dăm toată atenția** , d-le ministru, nu dezvoltării memoriei (**aprobări, aplauze**)
ca să vezi niște savanți de aceia care se prezintă la cursuri și care , în virtutea unei nenorocite

memorii, bat pe ceilalți concurenți. **Cugetarea și simțirea , iată ceea ce trebuie să fie
obiectul educației școlare din punct de vedere intelectual "** (**aprobări**)

[-----]

ACCuza (LANC) / 27 apr.'34

▣ Educația religioasă

▣ Monstruoșitatea Vechiului Testament

[LD : aici nu este numai **antisemit ...** dar este și **contra dogmei bisericii ortodoxe ...**

Nu am găsit, până acum , vreo luare de poziție oficială a bisericii , față de o atare ...erezie !]

A atras atenția într-o **interpelare** [LD : 27 apr.- lipsă text]

despre importanța acestei laturi a educației.

"Educația religioasă nu este posibilă astăzi ,

din cauza monstruoșităților morale și științifice din Vechiul Testament,

făcute de jidani în timpuri de întuneric și care continuă să ne stăpânească până astăzi.

Toate prostiile, toate infamiile, și toate degradările ,

toate închipuirile cele mai neînchipuite se găsesc în această carte .

Și această carte vă servește dvs ca bază a educației tinerilor români !

Este ceva de neînchipuit - cum să zic - ca prostie , fiindcă este în primul rând o prostie ,

această carte în mâinile unor tineri care învață altceva pe lângă aceasta, învață științe,
și-și dau seama de ceea ce trebuie să fie obiectul educației lor.

"Prin urmare, vă atrag atenția și asupra acestei chestiuni și vă afirm că **nu este puțină pentru
dezvoltarea conștiinței creștine și a educației tineretului în sens moral,
decât arătând toate adevărurile care sunt conținute în Evanghelie . "**

ACCuza / 28 apr.'34

Se votează articol cu articol și **se adoptă legea OETR**

4.) Legea pregătirii premilitare ,28 apr.'34

G-ral N. Uică (ministru Apărării) , **Pompiliu Bădeanu** (raportor)
a.) **PCAndrei** (PNȚ) b) **Pamfil Șeicaru** ("Curentul") c.) **M.Plătăreanu** (PNL)
(DAD , MO 50, șed. de sâmbătă , 28 apr.'34 , p. 2638- 2643)
[LD : se discută în sâmbăta Paștelui , după legea OETR , în ultima zi a sesiunii parlamentare
Extrag informații de la discuția generală ....]

a.) **PCAndrei** (PNȚ)

/ **Critica procedurii parlamentare** : excesul de legiferare ; legi vagi , negândite /
/ Necesitatea **scurtării serviciului militar ptr. țărani** , condiționate de școlarizare /
/ Educația tineretului .Modele : **Komsomol - Balila - tineretul hitlerist** /
----- **polemică cu ACCuza pe tema "modelelor"** -----

/ Specific ptr. situația României : **accent pe educație spirituală** ;
puțină ed. fizică ; **rezervă ptr. premilitară** (la sate și universități)
/ **Premilităria** - concluzii : **da , la sate** (condiționat) ; **cât mai puțină la uiversități**

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ **Educația tineretului .**

▣ **Modele : Komsomol, Balila, Tineretul hitlerist**

▣ **Spiritualitate - muncă - forță fizică**

[LD : de fapt ... este un gând legat mai mult de legea OETR ... sau **o tardivă remarcă** inspirată
de discursul lui **ACCuza** ... sau **o improvizatie** pe marginea unei legi nestudiate ...
sau **o idee opozantă spiritului militar**... Altfel , interesantă .

Printre altele, o anume percepție a **educației komsomoliste , hitleriste sau fasciste**]

"Din proiectul de lege , **nu văd modalitățile** în care se vor organiza **serviciile acestea de educație premilitară și pentru universități** , și-mi exprim o temere .

" Dle ministru, nu știu dacă **dvs sunteți n curent cu ceea ce se petrece în Universități**,
în genere . **Noi, în vremea de astăzi , avem nevoie de mai multă spiritualitate .**

Cine vrea să dea o anumită înfățișare unei epoci și unei țări,

trebuie să o stăpânească din punct de vedere spiritual.

De aceea îmi exprim temerea că numai educația fizică

nu va putea realiza scopul urmărit .

" Este , desigur , **nevoie de disciplină**, de o organizare a întregii ființi, a tineretului nostru,
ca să nu se producă mișcări periculoase pentru viața statului.

Vorbea dl ministru al Instrucțiunii despre **organizații similare ale tineretului din străinătate** ,
de **Balila din Italia** , la care eu voi adăuga **Komsomolul din Rusia Sovietică**
și **Tineretul Hitlerist din Germania.**

Aveam intențiunea să iau cuvântul contra proiectului dvs , din cauza acestei temeri ,
ca nu cumva spiritualitatea , care trebuie să domine,

să fie înăbușită din cauza excesului în direcția educației fizice.

" Nu avem nevoie **numai de boxeri** și de oameni **rezistenți fizicește** .

avem nevoie de **minți luminate** , care **să stăpânească prin spiritualitatea lor**

și să dea directive de cugetare în țara aceasta .

" Dvs, dle ministru al armatei , **vă dați seama** , mai bine decât oricare altul,
că **lupta cu sufletul** , în contra gazelor otrăvitoare și în contra mitralierelor ,
nu face două parale. Trebuie desigur, **să fim pregătiți sufletește** ,
dar să avem , în același timp, **material de luptă la îndemână cu care să putem rezista** .
Aveam această temere , ca spiritualitatea să nu sufere .

Nu este mai puțin adevărat însă că **am fost zdruncinat** și **vă mărturisesc îndoiala**
care mi s-a strecurat în suflet - **de Petka Roikov** .

" Acesta este un **personaj** dintr-un roman al lui **Ehrenburg** ,
care vorbește despre tot ceea ce face ca **muncă inspirată de un ideal** .

tineretul acesta organizat în **Komsomol** din Rusia .

Acești tineri se duc , **defrișează păduri și terenuri** care păreau inaccesibile, ei sunt **gata să sesacrifice** , pentru **idealul pe care îl au**.

Acolo unde se duce **un tânăr din Komsomol**, populația îl primește **cu încredere și cu speranță** .Această **putere a idealismului Komsomolului** s-a încetățenit în **convingerea intimă a opiniei publice din Rusia** .

-**prof. ACCuza** : Ne dați Komsomolii ca model ?

-**prof.PCAndrei** : Dle profesor Cuza , **indiferent de ce gândesc ei !**

-**Cuza** : **Nu este indiferent** , să ni se dea nouă modele delă **aceia care gândesc cum gândesc ei** .

-**Andrei** : Iată unde greșiți....

-**Cuza** : Sau greșiți dvs ! (**ilaritate**)

-**Andrei** : **Indiferent de ideea politică care îi călăuzește ...**

-**Cuza** : **Nu este indiferent !** (**ilaritate**) Aici este principiul .

-**Andrei** : De ce vreți să mă duceți pe mine la Vechiul Testament ?

Eu vă las pe dvs acolo, și merg în altă parte. (**ilaritate**)

-**Cuza** : **Eu cu comuniștii nu vreau să am deaface** , nici chiar de la această tribună.

De ce să ne citezi Rusia ? Nu poți să ne citezi Italia sau Germania ?

-**Pamfil Șeicaru** : Chiar în **avizul Consiliului Legislativ** , **se vorbește despre Komsomol** , și **se arată organizarea lor ca model** .

-**Andrei** : **Indiferent de ideea politică pe care o reprezintă**, este vorba de **același fel** de organizație. Aceasta este **partea comună** în organizația tineretului atât din **Balila** , cât și din **Komsomol** , sau din **tineretul hitlerist** .

Este aceeași organizație , aproape același sistem de disciplină și educație.

Aceasta m-a făcut să mă gândesc dacă în situația actuală de la noi , nu ar fi nevoie de o altă disciplină , nu numai de disciplină rigidă , militărească , pentru că aceasta ar fi prea puțin când sufletul poate fi dezorganizat .

Și atunci, **opera de educare și de organizare sufletească** ar putea fi dată de această organizare ...tată de această organizare **quasi militărească**.

Mă gândesc cum veți face această organizare la universitate , **fără ca să abateți pe studenții noștri de la studii** .

-**Pompiliu Băbeanu** : **Are un caracter mixt această lege**.Vă rog să citiți cu atenție.

Nu se ocupă numai de acțiuni fizice și militare .

- **PCAndrei** : Tocmai de acest caracter mixt mă tem.

Un mixtum compositum nu dă niciodată rezultate bune .

Nu e bine ca ca atribuțiunile să se încalce unele pe altele.

Dacă mă voi amesteca în organizarea militărească , unde mă pricep mai puțin , cu siguranță **am să încurc pe specialiști și dacă d-nii care au o altă competență** , pentru care am tot respectul , **se amestecă în chestiunile de educație sufletească și intelectuală**, **mă tem de la început că o să se producă încurcătură**. "

[-----]

PCAndrei / 28 apr.'34

▣ **Premilităria - concluzii**

[**LD pe scut, Petre Andrei era de acord cu premilităria la sate ... dar o considera inutilă în universități**.]

" D-le ministru, cred că trebuie să aveți grijă ca educația premilitară să nu împiedice

funcționarea institutelor superioare de cultură ,

așa cum sunt școlile superioare țărănești [**LD !?!**]

Noi am făcut câteva astfel de școli de acest fel ,

pentru ca tinerii de la 19 -21 ani să le frecventeze .

Să îmbinați educația premilitară cu activitatea acestor școli superioare țărănești ,

iar pentru universități să lăsați spiritualitatea pură să se dezvolte cât mai mult ,

să împietăți cât mai puțin prin aceste activități , pentru a nu distrage de la ocupațiile serioase pe studenți , căci ne trebuie mai întâi capete sănătoase și luminate, mai cu seamă

în timpurile acestea. Acolo să vă amestecați cât mai puțin, d-le ministru " (aplauze la PNȚ)
Petre Andrei / 28 apr.'34

b) c) Pamfil Șeicaru ("Curentul ")

Discursul lui Șeicaru - amplu, consistent, entuziast , " **patriotic** " , " **milităros** " contribuie la crearea unei atmosfere ... electrizante , salvează prestigiul legii .
/ **Virtuțile premilităriei** : instrucția , cazarma, solidaritatea , înălțarea patriotică etc /
/ **Legea premilitară = sfârșitul statului democrat și liberal**
Argument : **modelul legii : legile lui Mussolini, Hitler, Stalin**
/ Incapacitatea clasei politice de mobilizare a tineretului : **lipsa unui ideal** /
/ Tentațiile tineretului : **eroismul, gelozia, lipsa de crez** /
/ Datoria "părinților" : **reconcilierea , iertarea, smerenia** /
/ Porunca momentului : **reconcilierea între generații** /
necesitatea unui ideal ; așteptarea efectelor legii /
/ Mentalități nefaste : **bagatelizarea , zeflemeaua ...**
-polemică cu ACCuza - spiritul junimist -
/ **Elogiu sistemelor educative totalitare** :
Italia fascistă, Germanai hitleristă, Rusia bolșevică /
/ **Legea premilitară = fixarea unui ideal : apărarea hotarelor** /
/ **Pledoarie pentru votarea legii** /

Pamfil Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Premilităria = necesitate organică**

▣ **Legea - timidă, ezitantă**

" D- le președinte, d-lor deputați, deși , în intența ei , **legea aceasta eu o primesc cu o vie satisfacție** , fiindcă **răspunde unei profunde necesități** , și spirituale și materiale , **constat însă că prezentarea ei este plină de sficiune** , străbătută de atâta **ezetare** , **ca și cum** d-l ministru al armatei , prin aducerea acestei legi, **n-ar răspunde unei necesități naționale** ,

ci ar vrea numai să strecoare o lege oarecare , în mod sfios, timid.

" Or, d-lor , **instrucția preregimentară este o necesitate organică a statelor de astăzi** . (aplauze) **Toate statele își pregătesc tineretul** , fiindcă nu cunosc nici ora , nici ziua , când întreaga națiune va trebui să fie mobilizată . (aplauze)

Instrucția ....

" **Statul are puteri nediscutate asupra fiecăruia dintre noi.**

Atunci **pentru ce prevedeți dvs** în proiect următoarea dispoziție :

< Această încorporare este utilă și distractivă .> ?

Dar ce , **statul face invitații distractive ?**

Statutul este serios, face invitații imperative !

Statul, prin această lege, **aduce aminte acelui tineret de la 18 ani în sus, că nu poate umbla brambura, că aparține unei comunități pe care mâine va fi chemat să o apere . "**

Cazarma ...

Dar mai găsesc ceva , care **mi s-a părut și mai grav** , mai ales că legea este **prezentată de dl ministru al armatei** .Dvs spuneți :

<În câteva ședințe pe an, se câștigă cunoștințele necesare , într-o atmosferă alta decât cea de la cazarmă . >

Cum d-lor , alta decât la cazarmă ?! **Dar ce este la cazarmă ?**

Eu socot cazarma ca una din școlile în care

se pregătește și se disciplinează sufletul acestei națiuni . (aplauze)

Și nu este permis să se strecoare astfel de cuvinte într-o lege !

Probabil că s-au strecurat fără știrea d-lui ministru al armatei. [-----]

Resping deci categoric formula aceasta !

În ceea ce mă privește , **voi păstra** până la sfârșitul vieții mele **amintirile frumoase** ale vieții de cazarmă . Nicăeri n-am văzut atâta **comunitate sufletească** , atâta **dezbrăcare de toate grijile** din afară și cele materiale.

Ași găsi această frază fericită sub condeiul unui antimilitarist , dar nu în această lege .

Este o gravă scădere ! "

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Legea premilitară = sfârșitul statului liberal-democrat**

▣ **Modelul legii : legile lui ... Mussolini, Stalin, Hitler ...**

[LD : se simte la Șeicaru satisfacția pentru **recurgerea la această lege "milităroasă"** , **se simte simpatia sa pentru modelele autoritare** .]

" Eu **ași fi vrut** ca această lege **să fie străbătută de un elan** , aș fi vrut să fie **ca o goarnă de deșteptare a întregii sensibilități românești** .

Și văd că la fiecare pas **o prezentați** , ca să zic așa , " **comercial** " .

Eu înțeleg să vorbești de "beneficii " la conversiune, la o lege economică .

Dar la o lege morală , a vorbi de "beneficii" și de "avantaje" ,

este a scădea tu însuți valoarea morală a unei legi ,

prin care eu aș afirma că dvs **vă desmințiți însăși statul dvs trecut,**

statutul democrat și liberal .

Fiindcă **ceea ce nu observați dvs** în această lege, **ceea ce nu se observă** în această lege,

este că **ea prefătează o recunoaștere categorică**

a sfârșitului statului democrat și liberal .

-Voce opoziție : Liberali și democrați ! (**ilaritate**)

-Voce liberală : N-ai înțeles !

-**Șeicaru** : " Dle , **statul liberal și democrat** este statul în care te afli și d-ta ,

este statul revoluției franceze , pentru numele lui Dumnezeu ! (**întrepreri**)

De ce am spus aceasta ? **Fiindcă inițiativa , inspirația acestei legi ,**

vine de acolo unde există regimuri și așezări sociale

care constituie o denegare integrală a statului democrat și liberal.

Sunteți nevoiți să pomeniți de organizarea tineretului fascist,

a tineretului comunist , a tineretului hitlerist .

Dar când strecurați dvs și chestiunea sokolilor , uitații că **sokolii nu sunt**

decât armata deghizată sub forma societăților sportive **a națiunii Cehe.**

"Așa dar , **inspirația dvs pornește de la state care prin așezarea lor ,**

prin revoluția lor politică pe care au făcut-o , **au negat categoric vechea așezare ,**

vechea inspirație a statului democrat și liberal. "

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Incapacitatea de mobilizare a tineretului**

▣ **Lipsa unui ideal .**

"Pentru simplul motiv că **statul democrat și liberal** (sau **statul democrației** ,

ca **să nu supăr o anume ureche** din opoziție [**aluzie la PNT**] ,

care confundă statul demcratic și liberal cu partidul liberal !)

când unul [**liberal**] constitui **o formă accidentală** ,

iar celălalt [**democrat**] un **principiu de guvernare** ,

pentru motivul că

statul democratic este incapabil să mai promoveze o idee care să mobilizeze ,

să utilizeze toată disponibilitatea de entuziasm al elementului tânăr.

" Aceasta este grav și aceasta îi lipsește legii "

Nu este suficient, d-le ministru, să faci o lege

în care să prevezi **o instrucție preregimentară , premilitară .**

Chiar forma aceasta în care este alcătuită legea, **sfiata aceasta** , provine din faptul că **dvs nu puteți să-i încadrați, să-i supuneți unei cadente de disciplină , pe acești tineri, pentru simplu motiv că nu aveți la dispoziție un ideal. "**
Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▫ **Mantălitătea tineretului**

▫ **Lipsa unui ideal**

[LD : încercare a lui Șeicaru de a sonda **sufletul tineretului** , dar cât de diferită de explicația dată de Petre Andrei !
Ceea ce la Andrei era ... nevroză, la Șeicaru devine ...entuziasm eroic.
Aluzie la Gardă. La Codreanu . De ce se fereau toți să spună lucrurilor pe nume ?
Și care era acel " ideal eroic" cu care trebuia mobilizat și stăpânit tineretul ?]

" Este adevărat, acest tineret are **setea de a se dedica unui ideal ; el bâjbâie** , însă, **este la discreția primului aventurier, care zvârlă o lozincă fericită** .
Îl vezi cum **se agață de primul îndrăzneț** al celei dintâi formule de cutezanță.

Dar în această agățare aş spune : în **această înrolare** nu vezi **decât o disponibilitate de entuziasm** , o dorință de a fi **alături de ceva eroic**, de a fi în slujba unei cauze care ar face ceva mare ! (**vii aplauze**)

" **Dar acești tineri nu au crescut oare de mici și n-au auzit de mici ecoul marelui popoarelor ?** N-au fost ei oare **gestați într-o atmosferă eroică** , n-au în sufletul lor implantată **respirația eroică** a tuturor popoarelor încăierate în războiul mondial ?**De ce vă mirați de tendințele acestui tineret , care poartă în el ecoul câmpurilor de bătaie ?** (**vii aplauze**)

Acestui tineret să-l serviți nu numai o lege , dar un ideal, să-i serviți acea cauză pentru care să se poată mobiliza toate puterile , toate energiile morale , tot freamătul acestui tineret . **Iată ce vi se cere dvs."**

" **Legea aceasta , bineînțeles este binevenită , dar nu suficientă.**

O lege este ca și un pahar ; depinde ce pui în acest pahar.

Poți pune apă chioară , sau poți pune șampanie , poți pune un vin prost sau poți pune un vin excelent .

Legea este un cadru. Ce torni în acest cadru ? Sufletul acesta nu se pune.

Noi , nu putem da aici decât cadrul legii.

Sufletul însă se dă prin ceea ce poate promova o societate într-un moment istoric, prin ceea ce poate zămislă ea ca năzuință, ca zvârlire a unei idei , dincolo de marginea momentului pe care-l trăește !

România de ieri - acea Românie mică , își avea un obiectiv spre care năzuia ;

" **România de astăzi , din nefericire , nu are , nu știu cum se face , o cauză de care să se agațe puterile de entuziasm . Bâjbâim în formule.**

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▫ **Tineretul : tentația eroismului ; gelozia ; lipsa unui crez ;**

▫ **Datoria părinților : reconciliere ; iertare ; smerenie .**

[LD : Pare a vorbi de **Garda de Fier. O cascadă de cuvinte avântate, patriotice** (sau patriotarde ?) ; **o tiradă îndurerată** (sau ipocrită ?) ; **o scenă dramatică** (sau caragialescă ?) , **o sinceră disperare** (sau demagogie ?) **o pledoarie înțeleaptă și umilă** (sau vicleană ?) **pentru reconciliere .**

Niciodată nu voi avea răspuns la aceste posibile întrebări .

Încercare de reconciliere , însă, da !]

Vezi cum izbutește primul îndrăzneț . Adeseori am văzut violența idioată , violența fără idee, violența fără nici o scuză, putând să grupeze devotamente !

Nu interesează acea violență - interesează **înclinarea spre grupare** , spre **atașarea gregară , de tot ce ar părea că este un act de eroism.**

În această grupare , în această înclinare , în această alunecare ,
eu nu văd un semn de decadentă ;
văd altceva , văd o mare disponibilitate de energie sufletească , neutilizată ,
văd cum se precizează o datorie a dvs , și a tuturor acelor care pretind să conducă statul ;
să poată desfășura **flamura unei credințe**, stindardul unei **credințe curate** ,
care **să poată cuprinde** toate sufletele și **să poată mobiliza și înregimenta**
toate aceste **disponibilități de curată , de neprihănită tinerețe , dornică de fapte mari !**
Și poate să fie dornică de fapte mari .

" Să credeți dvs că în acest tineret poate să fie și **nițică gelozie.**
Nu uitați dvs că **generația noastră** a realizat aproape **idealuri** , am realizat **România Mare** ;
poate fără să-și dea seama , există în străfundul conștiinței lor , instinctiv, **oarecare gelozie :**
cum ar putea să depășească generația care i-a precedat ?

Căci este o dinamică a generațiilor , este ursit ca fiecare generație
să aibă râvna de a depăși realizările generația care a precedat-o .
Și atunci, firește, acești tineri își caută un ideal ...

-**CCGiurăscu** (PNL-georgist) "**România Mare este o expresie mai mult juridică**
și politică , decât una cu conținut național.

Am ajuns să ne fie rușine s-o spunem , am ajuns să ne temem de alții ,
în loc de a manifesta hotărât simțământul nostru național ! ...

-**Petre Gheață** : Să nu exagerăm !

-**CCGiurăscu** : De ce să nu exagerăm ? (**înteruperi**)

-**Pamfil Șeicaru** : Dlor mă gândesc , prin **analogie**, la o mică dramă ;
a **tânărul Maurice Rostand** , care , vrând să debuteze și să se manifeste
în viața literară , spre a atrage atenția cititorului , a început prin a-și defăima părintele ,
printr-un fel de snobism .

Există , cum spuneam , această gelozie firească , organică , și frumoasă a generațiilor ,
ivită din dorința ca ele să depășească pe predecesori ."

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Reconciliere condiționată între generații**

[**LD : Purtat de valul " toleranței " ... Șeicaru întrece măsura umilinței !]**

" **Am vrea ca acești tineri să ne depășească ;**

am vrea ca acest tineret să lase în umbră cei doi ani de crucificare a generației noastre ;

am vrea ca , în fața acestui tineret , noi să ne plecăm cu smerenie , ca în fața biruitorului .

Care este părintele care nu-și reneagă fapta lui , **pentru gloriificarea copilului ? (aplauze)**

Care este părintele care nu ar vrea să spună că este nevrednic să lege șireturile de la
sandalele copilului lui ?

" **Dar vreau să văd fapte : să văd un ideal !** Idealul însă presupune și altceva.

Idealul nu se mișcă pe lângă locuri de umbră ,

idealul se mișcă acolo unde este lumină ,

fiindcă **idealul nu este altceva decât proiecția în sufletul nostru a zâmbetului Dumnezeirii ."**

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Așteptarea idealului**

▣ **Așteptarea efectului legii**

[**LD : mari nădejdi și-a pus clasa politică românească în pacificarea prin ....**

asimilarea unor tendințe exterioare manifestate de tineretul legionar !

Chiar aducerea celor două legi - **OETR și premilităria** - au vizat captarea acelor tendințe.

Din această categorie face parte și Șeicaru . Și tocmai el care **deplânge filozofia carageliană**
a românilor, vorbește ... ca un personaj din Caragiale !

Astfel , de unde până unde , la legea premilităriei , se ajunge la ... zeflema !]

" **Aș vrea să văd acest ideal.** Aș vrea să văd ca această lege - pentru care felicit pe

dl ministru că a adus-o , fără să-l pot felicita și pentru formularea ei - **aș vrea ca această lege**

să-și producă efecte. Dar această lege este numai un cadru : atât mai putem da .

Și aș vrea să nu o văd reducându-se la o formalitate ;

să nu avem iar înaintea noastră imaginea faimoșilor "mici dorobanți" ,

să nu fie pur și simplu o parodie, așa cum facem noi în toate împrejurările !

" Marea nenorocire a noastră este că **concepem frumos**, dar că **avem un talent grozav**

de a bagateliza . (**aplauze la majoritari**) Am impresia că **sufletul nostru** , al tuturor,

este îmbibat de filozofia ieftină a personajului lui Caragiale , tocmai în vremurile de astăzi,

când de jur împrejur toate națiunile sunt serioase , se adâncesc, scotolesc în adâncul ființei

lor , ca să scoată de acolo forțe noi, ca să poată să ridice cât mai sus fruntea , cât mai agresiv

privirea ! **Numai noi suntem singurii care am rămas la zeflema .**

Aceasta este filozofia națiunii noastre : bagatelizăm, zeflemisim,

și cu sprinteneala spiritului nostru , credem că am rezolvat totul !

D-lor , **istoria nu este o înșiruire de zeflemele , nici un depozit de glume și**

giumbușlucuri , ci de încordări tragice ; istoria este o lungă **defilare de morminte** ,

la care **vin să se închine urmașii , întru pomenirea înaintașilor lor !"**

(**aplauze la majoritari**)

Spiritul Junimii ....

-**CCGiurăscu** : Numai că, dle Șeicaru, **aceasta nu este caracterizarea națiunii întregi .**

Și nu confundați națiunea cu pătura suprapusă !

-**Al.Alimănișteanu** : Și aceea , foarte subțire !

-**ACCuza** : **Și nu insultați nici zeflemeaua , care ne-a permis**

să existăm până astăzi și să ne păstrăm .

-**Șeicaru** : " DI prof. Cuza , **unul dintre ultimii supraviețuitori ai criticismului junimist** ,

face o gravă eroare atunci când confundă spiritul critic , care însemnează seriozitate ,

adeseori prezentată într-o formă mai binevoitoare , cu gluma secăturii ! ...

Prin urmare , **vă rog să nu faceți această regretabilă confuzie, tocmai dvs ,**

unul dintre cei mai serioși reprezentanți ai junimismului ...

-**ACCuza** : Am să-ți răspund altă dată .

-**Șeicaru** : Și vă voi asculta cu cea mai mare plăcere , pentru că **avem astăzi**

atât de rare ocazii să mai auzim eleganța clasică a criticismului de la

"Convorbiri Literare " , **încât** dvs ne veți da un prilej

pentru care vă vom fi recunoscători ! (aplauze la majorități)

Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Elogiu sistemelor educative totalitare .**

▣ **Italia fascistă, Germania hitleristă, Rusia bolșevică**

[**LD : fără echivocuri, fără rezerve, admirație pentru sistemele lor de educație, care și-au găsit idealul : mândria națională . Ar fi însă o eroare să extragem din aceste afirmații ... pur- și -simplu ... adeziunea lui la respectivele regimuri politice.]**

" Dlor deputați, această lege trebuie să ajungă la **refacerea educațiunii tineretului .**

Uitați-vă ce roade a dat în Italia , fascismul .

Acolo, îl ia pe copil de mic, din școala primară, vezi niște liliputani de copii purtând uniformă , și simți privindu-i cum începe să înmugurească într-înșii mândria națională .

Întreaga Italie a fost transformată până în adâncuri de această acțiune ,

în care vibrează până în ultima celulă un ideal.

În locul Italiei giollitice de altă dată , apare Italia de astăzi.

De la Italia lui Orlando, care plângea continuu, încât zicea Clemanceau :

< dacă rinichii mei ar funcționa tot așa de bine ca glandele lacrimare ale lui Orlando , aș fi omul cel mai fericit din lume > ;

în locul Italiei plângărețe , a apărut **Italia cea nouă, Italia orgolioasă, Italia agresivă, Italia care isbutește să sgâltăie însăși politica internațională ."**

" Germania înfrântă, Germania de ieri, Germania cu combinații , Germania care căuta să-și găsească o soluție, renaște și ea astăzi , ca pasărea Phoenix .

Dincolo, din însăși imensitatea anarhiei bolșevice, a început să apară necesitatea de disciplinarea a forțelor . Toată organizația tineretului nu este altceva decât renegarea doctrinei anarhice ; **anarhia simte și ea necesitatea organizării .** Evident, se face multă publicitate , multă mobilizare , dar se fac și eforturi serioase ; **există acolo un tineret care crede într-un absurd,** dar care este mobilizat , cu toată puterea lui, **în slujba acestui absurd ! ..."**
Pamf.Șeicaru / 28 apr.'34

▣ **Legea premilitară**

▣ **Apărarea hotarelor .**

[LD : în sfârșit , Șeicaru lansează un ideal ! " Ideal -pretext " - spune el : apărarea hotarelor .
Ce să creadă tineretul ? - vezi mai jos ! ...]

" Trebuie să creiăm un ideal, un pretext , însă un nobil pretext,
spre care să putem mobiliza toată puterea tineretului nostru !

Tot tineretul nostru să creadă .

Să știe că un hotar nu depinde de îndemânarea celui mai genial ministru de externe (aplauze pe multe bănci) **Un hotar** nu este altceva **decât două brațe vânjoase ,** care împiedică pe vecini **să se prăvale dincoace de hotarul tău .**

Peste hotarul celui slab, **trece oricând cutezanța vecinului ;**
hotarul - îl fixează definitiv **numai credința și hotărârea ta**
de a sfârâma pe acel care te încalcă . (aplauze)

" De aceea , am văzut cu plăcere prezența d-lui ministru al Instrucțiunii aici .

Toți cei care veți trece pe la acest minister , **să faceți ca să fie o anumită permanență a disciplinelor morale ale nației** , peste care să nu treacă meschine socoteli de partid ;
să persiste anumite imperative categorice ale nației , care să nu fie supuse schimbărilor guvernelor vremelnice ce se tot succed. (aplauze)

Să înțelegeți dvs că noi vom fi blestemați mâine ,
pentru tot timpul pe care îl pierdem astăzi ! ...

" Istoria nu te-așteaptă ; sorocul greșelilor și uitărilor de astăzi , nu știi nici nici ziua, nici ceasul , când vine neândurat și te zgâlțîie : < **Ce ai făcut în acest timp ?** >

Credeți dvs că soroacele istoriei sunt niște termene de judecată ,
fixate de îndemânarea chițibușară a unui avocat care știe procedura ?

Procedurile istoriei sunt procedurile forței ,
ale entuziasmului și ale hotărârii de a le realiza ! " ... (aplauze)

Pamfil Șeicaru / 28apr.'34

5) Afacerea Skoda în dezbaterile parlamentului, 28 apr.'34

[LD : această " afacere " a scos la iveală că și între militari - la fel ca și în orice domeniu - existau ... interese, intrigi, tabere . Ascunse în spatele guvernelor sau partidelor , manipulate (sau invers) de acestea , acțiunile militarilor beneficiau de prezumția de " interes național " , " secret de stat " , care impunea o anumită discreție .

Așa se explică trenarea aflării adevărului într-o poveste în care generali - **Samsonovici, Ștefănescu -Amza , Uică** ș.a. - , comisari , colonei , experți, delegați , sunt invocați în diverse episoade , dar suspiciunile , oprobriul , calomniile ... cad pe civili. Bine-nțeles pe civilii " politici " .]

"Dimineata" :

[LD : hrană de senzațional pentru presă , din 20 martie 1933 (când dr. Lupu a " explodat bomba " în prlament) , cal de bătaie în campania de răsturnare a guv.PNTJ , subiect supradimensionat de zvonuri, suspiciuni , calomnii ,
"Afacerea Skoda" trăia ultimele convulsii publice.]

Este ultima zi a sesiunii .

Astăzi, în ședința de după-amiază , va fi discutată **chestiunea Skoda.**

Virgil Madgearu , secretarul g-ral al PNT , **va dezvolta interpelarea anunțată** .

Vor mai lua cuvântul : **Ed. Mirto, Gr.Iunian, Gh.Brătianu (LD: absent)**

și Oct.Goga (LD : absent)

Interpelarea va fi adresată d-lui Tătăreanu , președintele Consiliului.

Cum d-sea este suferind (**LD :boală "diplomatică " ?**) ,

a dat delegație d-lui C.Xeni să asiste la dezbateri și **să răspundă în numele guvernului**.

Guvernul intenționase să aducă chestiunea în dezbateri , însă din cauza prea multor legi, a renunțat. **Dezbaterea se va face fără dosare** , deoarece **Înalta Curte de Casație** , unde se află **dosarul Skoda**, pentru **recursul de neconstituționalitate** , făcut de **Szeletski** , a amânat procesul pentru ziua de 24 mai .

Virgil Madgearu a anunțat că **nu are nevoie de dosare** , deoarece are date și acte suficiente pentru a-și dezvolta interpelarea.

Constantin Xeni a răspuns că **primește dezbateri fără dosare** .

Ed.Mirto a declarat că va descifra misterul anonimului **Palaelibus** , care figurează în dosarul Skoda. [**LD : un mare fâsss !**]

Dimineața / 28 apr.'34

a) **Virgil Madgearu**

(DAD, MO 50 , șed. sâmbăta, din 28 apr.'34, p. 2662- 2670)

[**LD : Madgearu prezintă "dosarul Skoda"**, din p.d.v. al PNT , cu accent pe disculparea categorică **a politicii de înzestrare a armatei promovată de Iuliu Maniu , în 1930.**

Ardelenii - așa cred - lipsesc. PNT nu numai că nu se face vinovat cu nimic, ci este **victimă a unor campanii denigratoare interesate** ,

în care **o sumă de generali și alți ofițeri** au fost manipulați de **intriganți politici** .

Din acuzat, prin vocea lui Madgearu, **PNT devine acuzator**

Deși nu o invocă nici o dată, apare evident **credința PNT** în necesitatea legii

"Controlul averii și al apărării onoarei " la care au ținut atât de mult ...]

Supratitluri, comentarii, colorări , îmi aparțin.] **Doc. integral - fișier PNT X**

Madgearu / 28 apr.'34

În ședința din **16 apr.** a anunțat **interpelarea**, a declarat că **PNT cere anchetă parlamentară** , că **nu admite tergiversări**, la adăpostul cărora **curg valuri de calomnii** .

PNT are un patrimoniu de apărare în politica de înzestrare a armatei pe care a inaugurat-o în anul **1930** , **guvernul prezidat de Iuliu Maniu** .

[-----]

Madgearu / 28 apr.'34, retro' 33

▣ **Afacerea Seletzki**

▣ **Atitudinea gov.PNT**

" **Aceasta este întreaga istorie a contractului Skoda** .

Dacă această chestiune n-ar fi avut **o nenorocită latură politică și morală**, aș putea să împrăvesc aici expunerea mea.

Dar această chestiune a **chestiunii Skoda** a fost **conexată cu celebra afacere Seletzki** .

"Afacerea Seletzki a izbucnit printr-un incident la **10 martie 1933** , printr-o **descindere fiscală**. La 24 martie , **Seletzki a fost arestat și procesul său începe** cu această dată.

[-----]

Madgearu / 28 apr.'34, retro' 33

▣ **Intervențiile generalului Uică**

[**LD : se poate presupune că gral Uică ... a fost instrumentul lui Tătăreanu ?!**]

-**Virgil Madgearu** : " **Instanțele militare** se găseau în vremea aceea sub directă răspundere a d-lui comandant al Corpului I de armată , **general Uică**, care este actualmente **ministrul de război în cabinetul Tătăreanu**."

[**Madgearu** dă și alte amănunte privind strădiniile guvernului , ale justiției militare ,

pe lângă guv,ceh, pentru ca procesul să se clintească ...]

Santajul col. Tătăărăscu ....

Uzinele Skoda au împrăștiat în lumea întreagă un document intitulat "Cauza Seletzki" [aug.'33] tipărit în toate limbile pământului , în care iată ce se spune despre col. Tătăărăscu trimis în misiune :

< Dl colonel Tătăărăscu , adjutantul generalului Uică , a venit într-adevăr la Praga, și a cerut direcțiunii generale ca să-i indice personalitățile , în special politice , care ar fi primit comision la acordarea comenzii în 1930 .

Aceste insinuări au fost , natural, respinse cu indignare .

D-l colonel a spus că , **dacă cererea sa va fi satisfăcută ,**

Seletzki va fi pus imediat în libertate , iar întreprinderea Skoda

vor avea dreptul de prioritate la toate comenzile statului român.

Când a văzut că străduința sa este zadarnică , a început să amenințe

și a decalart că Seletzki va rămâne în închisoare 15 ani și că

acuzatul , care a avut un regim moderat va fi supus celui mai sever regim și că , în fine, toate contractele cu întreprinderile Skoda vor fi anulate . >

Acestea sunt afirmațiile pe care într-un document public le-au făcut uzinele Skoda .

-Voci PNL : Rușine ! Rușine să le fie !

-Madgearu : Eu întreb pe dl ministru de Război : s-a sesizat d-sa aceste aserțiuni ?

A încercat d-sa să apere onoarea grav atinsă a unui ofițer superior

din oștirea românească ? (aplauze la PNT)

Pentru că aici nu este vorba de niște anonimi, care răspândesc în lumea întragă , asemenea acuzațiuni ...

-Voce PNL : Dar nu erați dvs la guvern ? de ce nu v-ați sesizat dvs ?

-M. Plătăreanu: Dar dvs vă însușiți aceste acuzațiuni ?

-Madgearu : Cum o să -mi însușesc eu ceea ce spun uzinele Skoda ?

-Șeicaru : Acesta era în interesul uzinelor, să insulte !

-Voci PNL : erați la guvern ! De ce nu v-ați sesizat ?

(mare zgomot, vociferări , la PNL și PNT)

-Madgearu : Chestiunea nu poate fi lămurită prin diversiuni . Aici este vorba de acuzațiuni grave, cari se aduc unui ofițer superior român și **datoria ministerului de război, este să limpezească această chestiune și să cheme la răspundere uzinele Skoda , cerându-le să dovedească afirmațiunile făcute (aplauze la PNT)**

În orice caz, **dl ministru de război este dator să lămurească în fața opiniei publice românești, care a fost rostul trimerii colonelului Tătăărăscu la Skoda , după ce descifrarea fusese făcută ?**

-dr. Lupu : Nu se va rezolva această problemă prin tumult. Până acum a fost liniște ; dar de când s-a pus în discuție persoana col. Tătăărăscu , care îmi este prieten, în loc să-l apărați, faceți gălăgie împotriva lui ?

-Madgearu : Ministrul armatei care , în calitatea sa de comandant al Corpului II Armată a socotit necesar să încredințeze această misiune col. Tătăărăscu, este obligat să lămurească caracterul ei. Documentul Skoda datează din august '33 .

Guvernul , inclusiv ministrul Apărării de atunci, nu a avut la cunoștință misiunea

încredințată col. Tătăărăscu . [Madgearu îl învinuiește pe gral Uică și de alte intervenții nelegale ,

în mersul procesului.]

"Este chestiunea falsului proces-verbal al unei ședințe a instrucțiunii, în care s-au introdus **declarațiuni ce ar fi fost făcute de către Seletzki , și în care era vorba să se insinueze două nume ,** numele d-lui **Iuliu Maniu**, fostul președinte al Consiliului și al d-lui **R. Boilă "**

(**întrepereri, vociferări , mare zgomot**)

Pentru a se descoperi vinovății presupuse și pentru a se compromite fruntașii țării, s-au organizat mașinațiuni în care au fost implicați chiar și străini de neam.

Unii dintre ei au depus jurământ la rabinii din Ardeal, pentru a-i deslega să poată lua parte în mașinațiunea pentru compromiterea , **într-un complot ,** a fostului președinte de Consiliu, **Iuliu Maniu "** (aplauze la PNT)

Madgearu / 28 apr.'34

▣ " Dovezile" corupției din 1930 ?!

▣ Corupțiile din vremea celorlalte guvernări !

[LD : cea mai bună apărare , este atacul !]

Este timpul să se facă bilanțul acestei acțiuni judiciare și extrajudiciare în procesul Seletzki . Seletzki a fost condamnat de justiția militară pentru procurare și deținere de acte militare .

-Alexandrini : Și rupere de sigilii ...

- Madgearu : Pe noi nu ne interesează această latură a procesului ;
justiția l-a condamnat ,este bine condamnat .

Opinia publică , însă , a fost iritată de corupțiunea care s-a presupus a se fi exercitat cu ocaziunea comenzilor date în 1930.

Să vedem ce documente au ieșit până acum la iveală :

Avem de descifrat un proces-verbal (din 1923) publicat de toate ziarele , privind comisioanele [cca 4%] care se acordau cu ocazia unor comenzi răposatului col. Paul Strejescu pe vremea guv.PNL [citează din acel document]

Al doilea beneficiar de comisioane (cca 0.75%) , dovedite cu acte , este al d-lui intendent col.Georgescu .

D-sa a fost pus la Skoda de prin intervenția ministrului Ștefănescu-Amza , la 7 aug.'31 , în timpul guv.lorga . [citează din diverse documente , scrisori]

-Pamfil Șeicaru : Cine semnează acele scrisori ?

-Madgearu : Seletzki !

-Șeicaru : Dar el a declarat în justiție , că nu a plătit comisioane !

-Madgearu : Col.Georgescu a confirmat primirea acelei scrisori .

Dar mai este ... Palaelibus (exclamații la PNL) El are următoarea origine :

La 28 amrtie, în calitate de ministru de Finanțe, a primit un Raport semnat de inspectorul Tănăsescu : < Din cercetarea documentelor ridicate

în urma descinderii de la societatea Skoda ,

am găsit în juramentul de casă pe anii 1928 - 1932, diverse sume plătite prin Seletzki , ce par a fi comisioane. Ele sunt trecute sub denumirea cifrată Palaelibus.

Aceste sume apar de obicei în urma încasărilor de la Ministerul de război [.....]

Pentru descifrarea acestui cuvânt , am onoarea a vă ruga să binevoți a dispune să intervină la onoratul Parchet militar al Corpului II Armată , ca să se ia d-lui Seletzki un interogatoriu , spre a arăta d-sa ce însemnează și cui anume s-a plătit . >

În aceeași zi, am pus următoarea rezoluție : < Se va interveni la Parchetul militar să se ia interogator d-lui Seletzki [-----] Dacă sunt comisioane, a se preciza numele celor ce le-au încasat , spre a fi impuși la impozite și amenzi (mare ilaritate !) independent de orice alte sancțiuni , de altă natură . >

Las d-lui Mirto să facă această dezvăluire [-----]

" rezultă indubitabil că , până azi, nu s-a găsit absolut nici un indiciu și nici o dovadă , care să privească comisioane încasate de vreo unul dintre cei care au avut legătură cu această comandă , de la 1930 . Dacă în practica lui Seletzki era moravul corupției, acesta nu s-a practicat , după indiciile și dovezile pe care le avem , decât în timpul altor regimuri politice "

Madgearu / 28 apr.'34

▣ Victimele campaniilor de calomnii

[LD :doamne ce păienjeniș de vinovății și complicități . După cum am spus, cea mai bună apărare , este atacul .

Madgearu este necruțător în a arăta victimele și vinovații :

g-ral Sică Popescu - victimă nevinovată a g-ralului Ștefănescu Amza .

dr.Lupu iese - "basma curată" ;

Maniu - victimă a unor mașinațiuni întortochiate , cu insinuări care nu-l ocolesc pe Rege

(cu al său protejat **g-ral Dumitrescu**) și complicitatea **g-ral Uică** ,(cu al său **col.Tătărăscu**) dar care atinge (sau explică) și refuzul sprijinirii majorității PNȚ ...care sprijinea guvernul "**fratelui " Vaida** ... care îl menținuse pe **Ștefănescu - Amza** în guvern .

PNȚ este neîncredător în bunele intenții ale **gouv.Tătărăscu**

(cu **g-ral Uică** și ruda premierului, **col Tătărăscu !**)

Poftim și descurcă aceste intrigi , pentru a explica nevinovăția PNȚ și ... supărările lui Maniu !]

" În timpul regimului nostru, s-au aruncat **acuzăți și suspiciuni** , și unele și altele foarte interesate și **foarte rare ori de bună credință** , ca în cazul acuzațiilor pe care le-a adus **doctorul Lupu** (**aplauze la PNȚ ; exclamații la PNL**) , care a fost **de perfectă bună credință** și în această acuzațiune , cum a fost în toate acuzațiile pe care le-a făcut .

(**aplauze la PNȚ**)

" **Acestei atmosfere i-a căzut victimă** cel mai mare artilerist al oștirii noastre, **generalul Sică Popescu** .

" **Motorul acestei campanii trebuie să fie demascat** în fața opiniei publice .

El se cheamă generalul Ștefănescu Amza . (**aplauze la PNȚ ; întreruperi la PNL**)

El este acela care , după mărturia pe care a făcut-o în Senat dl mareșal Prezan, **a spus omului cinstit** , care a murit sărac, generalului Sică Popescu : **< ai luat banii ! >** și l-a vârat în mormânt.

El este acela care a organizat întreaga campanie și el este acela care a pus la cale **întreaga înscenare** în jurul campaniilor care s-a dus în timpul guvernării noastre .

Peste capul guvernului Vaida - trebuie să o afirm -

comandantul Corpului II armată [g-ral Uică] s-a servit de ofițerii superiori ai țării , pentru **a lovi și ucide moralicește pe un om politic ca lulu Maniu** (**aplauze la PNȚ**)

care avea **o singură vinovăție** , care trebuia să fie pedepsită ,

vinovăția de a fi refuzat să colaboreze cu **generalul de jandarmi Dumitrescu Constantin**

, care acum se găsește pus sub anchetă pentru incorectudini , chiar de guvernul dvs ,

și ptrcă **nu admisesese să acorde sprijinul majorităților parlamentare** ,

unui guvern prezidat de d-l Vaida , din care făcea parte **generalul Ștefănescu -Amza "**

(**aplauze la PNȚ**)

" **Țara trebuie să știe întregul adevăr** , tocmai în momentul de astăzi.

D-lor deputați, **cu toate mașinațiunile** , cu toate **înscenările**, cu toate **procedeele**

inchizitoriale, nu s-a putut descoperi nimic,

pentru că acolo unde nu este nimic și nu se pot face înscenări viabile,

nici de cei mai machiavelici dintre acei care sunt înclinați **a se ocupa de alte interese** ,

decât interesele oștirii, în fruntea căreia **epoletii lor le dă drept la locul de comandă "**

(**aplauze la PNȚ**)

Madgearu / 28 apr.'34

▣ **Anchetă parlamentară !**

▣ **Sancțiuni !**

"De aceea, astăzi, când se propune o **Comisie de anchetă,**

noi subliniem cu aplauzele noastre această propunere , penztru că am făcut-o și noi de atâta vreme , și pentru că **așteptăm lumină deplină de la dânsa"**(**aplauze la PNȚ**)

Avem însă **o singură nedumerire** : cum este posibil , când **d-l prim -ministru are în guvern** ,

ca **ministru al armatei**, pe **fostul comandant al Corpului II armatăm [g-ral Uică]**care

a făcut și ce era în căderea lui, și **ce nu era în căderea lui** (**exclamații , protestări, la PNL**) ,

pentru **ca să descopere vinovații** , când **dl prim-ministru are la îndemână** informațiunile pe

care i le-a adus **colonelul Tătărăscu** , cu care este înrudit , pentru ce oare ,

dacă sunt vinovați în această chestiune , așteptăm ancheta parlamentară

și **nu trimite vinovații direct la parchet ?**

" **Țara nu poate să fie pusă sub teroarea morală a bănuielilor și suspiciunilor.**

Trebuie să înceteze cu un ceas mai devreme acest sistem al calomniilor și al suspiciunilor aruncate asupra marilor bărbați ai țării noastre . " (**aplauze la PNȚ ; întreruperi la PNL**)

[**Madgearu explică cum trebuie să fie ancheta și dovezile**]

" Nu vrem anchetă cu mușamalizare, vrem anchetă cu sancțiuni. Sancțiuni pentru toți :
sancțiuni penale pentru vinovați ,
sancțiuni morale, cel puțin pentru calomnii de rând (aplauze la PNT) ,
sancțiuni politice pentru partidele politice (aplauze la PNT) [-----]
sancțiuni disciplinare împotriva ofițerilor care s-au făcut vinovați , servind ca unelte
politice , vârandu-se în acțiuni de subminare a autorității politice a oamenilor de stat .
[-----]

îndepărtarea ofițerilor care au fost calificați de mareșalul Prezan , cum a fost calificat
un general comandant al oștirii românești, care continuă totuși să figureze în rândurile ei
active . (aplauze la PNT) Cerem sancțiuni împotriva generalului Stănescu -Amza !
Să se știe acest lucru ! " (aplauze puternice și îndelung repetate la PNT)

-Mișu Slăvescu : " Sunteți un monument de îndrăzneală !

Până ieri ați fost acuzați și acum deveniți acuzatorii întregii țări.

Să ne dați cifrul, nu să aduceți acuzații unor ofițeri ! Este o îndrăzneală prea mare ! "
(proteste vehemente la PNT ; protestări, mare zgomot)

-Madgearu : " Urâm ca cercetările anchetei parlamentare să se ispășească repede și
să stabilească toate răspunderile.

Să ne dăruiască Dumnezeu timp ca să împlinim lacunele lăsate în organizația noastră
națională prin acțiuni de sabotare , ca aceea care a fost făcută în legătură cu
opera de înzestrare a armatei noastre, pe care a prezidat-o dl Maniu "

(aplauze puternice și îndelung repetate la PNT)

-Voci : Cifrul ! cifrul ! (zgomot mare)

Virgil Madgearu / 28 apr.'34

b) Dr. N-Lupu (PNT) ; intervenție I.Mihalache .

[LD : revezi interpelarea lui Lupu :

Dr.Lupu : lansează „bomba” privind „Afacerea Skoda” , 20 mart.'33

I se vor asocia Goga, Gh.Brătianu, IGDuca)

(DAD, MO 68, șed. 20 mart.'33)

Dr.Lupu , polemică îndârjită, „Afacerea Skoda” , 24 mart.'33

(DAD, MO 72, șed. din 24 mart.'33)]

[LD : oricum, este penibil și adevărate zicala < Lupu -și schimbă pielea, dar năravul, ba ! >]

Rezum doar explicația lui, deoarece valoare morală nu are]

dr. Lupu / 28 apr.'34

▣ Cum a lansat "bomba " Skoda .

Persoana sa a fost pusă în discuție pe drept , deoarece " pentru Dumnezeu, afacerea Skoda
este legată în mare măsură de numele meu ."

La 10 martie '33, fără ordinul expres al Ministerului de Finanțe, doi funcționari din Ministerul
de Finanțe au făcut o discindere în birourile Casei Skoda, pentru a găsi fraude.

De la 10 - 20 martie , rumoare mare în public ;

În ziua de 20 martie, "Universul " și "Dimineața" anunțau că el va interpela guvernul !

Pe atunci el nu știa nimic ! Dar ... numai după un sfert de oră ...

au început să curgă informatorii , și de o parte și de alta .

" M-am legat atunci pe cuvântul de onoare - și țin acest cuvânt de onoare -

că pe militarii superiori care mi-au dat date cu cifre , cu texte, cu prețuri,

nu-i voi denunța. Nu-i voi denunța nici acum " (ilaritate, zgomot la PNL)

Și atunci, în baza datelor primite , la 23 martie , a venit cu interpelarea, fără să scorească

nimic din capul lui. [Lupu recapitulează ce a spus , cu alte accente !]

Și atunci , la interpelarea lui s-au asociat și ceilalți lideri opozanți : IGDuca. Iunian, Tătăărăscu ..

[Lupu : o bălmojește că de ce era dator guvernul PNL , venit de 4 luni la guvernare ,

să lămurească problema]

-I.Mihalache : " Este adevărat ceea ce spune dr.Lupu.

În țara tuturor calomniilor , a tuturor țigăniilor (zgomot, proteste la PNL)

unde nici unul din calomniatori nu este tras la răspundere

unde, din nenorocire, **presa exagerează**, sau, **mănată de oameni interesați**, **se asociază acestor calomniatori**,

nu este de mirare că Partidul Național -Țărănesc a avut să sufere realmente, așa cum a spus d-l dr.Lupu, **de influența acestor calomnii**.

De aceea, **nu am pierdut nici o ocazie fără să cerem să se facă lumină**.

Vă declar că **conștiința noastră este împăcată** că am făcut tot ce este cu putință

să descoperim dacă este vreo vină. Dacă noi nu am reușit și dacă veți descoperi dvs.

suntem gata să aplicăm sancțiuni, pe care viața politică nu le-a văzut până astăzi."

(aplauze la PNȚ)

-**dr.Lupu** : Îmi pare bine de această intervenție a d-lui Mihalache. **Declarația este justă** .

[-----] Dvs , în loc să-l felicitați și să-i mulțumiți, îi reproșați ? dar vă întreb :

ce v-a împiedicat pe dvs să nu începeți, chiar de a doua zi de la venirea dvs la putere ,

[**LD : asasinarea lui Duca , imbecilule !**] **cercetări largi și precise în afacerea Skoda ?**

(**aplauze la PNȚ; proteste, zgomot la PNL**)

Nu era aici chestiunea numai de înfundat un partid (**adresându-se primelor bănci**

ale majorității) **Degeaba zâmbiți dvs aici, neofiților !** (**proteste la majorități**)

Sunteți niște imbecili !(**zgomot mare**)

-**M.Slăvescu** : Este inadmisibil să se adreseze astfel de expresii în parlament .

Să-și retragă cuvântul (**zgomot, vociferări, ședința se întrerupe**)

[**LD : urmează o lungă ciorovăială** , în care Lupu nu vrea să-și retragă cuvintele,

în care se comportă efectiv șmecherește , în care ba invocă tradiția democrată a PNL,

ba insinuiază oarece concurență între Tătărescu și Dinu Brătianu ...

Este penibil și de aceea nu merită consemnat.Înregistrez doar tirada sa de reoltă ! .]

-**dr.Lupu** : ... este în joc **onoarea țării** , **onoare terfelită** ... Cum de **nu v-a fost milă ?** ...

... cum dvs **nu ați fost mișcați** că este o chestiune adusă aici în Parlamentul țării ? ...

... Ce vreți ? faceți **cercetări prin colonei** , **prin miniștri** , **prin deputați** , la firme străine,

la guverne străine , **cerând informații** ...

.... Declară tu Loewenstein , declară tu Lowenberg , cine este vinovatul !

... **Cum de nu v-a fost rușine ?** (**murmure la majorități**) **Dvs hălăiți !**

Să vă fie de bine că hălăiți, **dar nu aveți conștiință !**

Să rămână d-l ministru de război , onorabilul **general Uică**, pe care îl stimez, îmi pare rău

că a plecat de aici, **să rămână impasibil și insensibil când este acuzat** că ,

în calitate de comandant al Corpului II armată , **a trimis pe fratele președintelui**

Consiliului de miniștri , de astăzi, **la Praga**, după informații ? **Se poate ? Unde am ajuns ?**

[-----] **Roagă guvernul să înceapă imediat ancheta** .

"Nu vă jucați cu focul. Nu trebuie să dăm impresiunea că se încearcă o mușama ,

nici de dvs , nici de dânșii. Este în interesul vieții parlamentare și al partidelor

să se facă lumină clară , **limpede și adâncă a acestei chestiuni** , să se meargă cât de sus ,

să știu eu cine a trimis la Praga atâția inși . **Nu luați lucrurile ușurel**, pentru că alunecăm pe

povârnișul cel mai periculos, din ce în ce mai adânc, până când **într-o zi ne vom trezi cu totul**

scufundați și atunci va fi prea târziu " (**aplauze la PNȚ**)

dr.Lupu / 28 apr.'34

c) **Pamfil Șeicaru** (" **Curentul** ")- [**discurs integral, aici**]

(DAD , MO 50, șed. din 28 apr.'34, p. 2673)

Șeicaru / 28 apr.'34

▀ **Skoda - Seletzki**

" S-a cerut astăzi, **anchetă parlamentară în chestiunea Skoda**.

Ancheta Skoda este un fragment , dintr-un lung șirag de scandaluri

legate de apărarea națională .

Eu , când vorbesc aici, **vorbesc cu amintirea tragicelor scene ale războiului** ,

când am plătit atât de sângeros neânarmarea noastră. (aplauze la PNT)
Și eu am autoritatea să vorbesc în chestiunea Skoda, pentru că **eu, zi de zi, ceas de ceas, am atacat pe acea canalie de Seletzki**, pe acel obraznic de metec,
care **ținea pe atâta lume în mână**, care pătrundea pretutindeni, scotocea în casa secretă a M.St.M și avea toate documentele noastre la mână.
L-am zguduit puternic , pentru că acel **Seletzki reprezenta un curaj sprijinit pe o forță** ,
avea în mână lui **o armă care îi făcea pe cei mai mulți să tacă**.
"Și când îndrăznește casa Skoda să zvârle acel document insultător,
eu vreau să văd **guvernul acela care ar mai cuteza să trateze cu această nerușinată casă** ,
care a cravașat astfel obrazul acestei țări.[-----]
Șeicaru / 28 apr.'34

▫ Răspunderile.

[-----] Nu știu cine sunt vinovații de această irosire a banului contribuabilului, care nu ajunge la destinație, la înarmarea țării ; nu știu cine sunt vinovații și nu trebuie să anticipăm.

DI Madgearu rău a făcut că și-a dezvoltat astăzi interpelarea.

D-sa trebuia să aștepte ancheta parlamentară ;

Polemica aceea între generali , acea dezbatere în viața publică ; toată acea atmosferă ,
nu este bună ! Nu trebuie solidarizați cu armata , cu această nobilă instituție ,
care nu este cu nimic vinovată de cele **câteva vreascuri care se găsesc sus !**

Acele vreascuri trebuie să cadă ! (Vii aplauze) [-----]

Această anchetă va trebui să examineze precis și **să vadă unde sunt fisurile**,
pe unde se strecoară , sistematic, an de an, **banii țării** . [-----]

" **Este interesul dvs, al oamenilor politici ; este interesul partidelor și este interesul însuși al sistemului dvs parlamentar , ca ancheta să cuprindă toată această perioadă și să examineze chipăul în care s-au mânăuit banii publici**. O asemenea anchetă , de o asemenea amploare, de o asemenea seriozitate , făcută cu toată energia necesară, **va însemna o mare autoritate și pentru Parlamentul aceasta** , și pentru guvernul care a determinat-o "

[**Propune să se pună la vot propunerea ca ancheta să se extindă la perioada 1920 - 1934**]

-Justin Stănescu : La sfârșitul discuțiunii va supune propunerea la vot .

Șeicaru / 28 apr.'34

d) Ed.Mirto , Armd.Călinescu

(DAD, MO 50, 28 apr.'34, p. 2675- 2677)

[**LD : este o poliloghie foarte încâlcită , despre misiunea încredințată lui de către Vaida -Voevod , de a merge la Praga, la Skoda, și de a lămuri înscrierile din caietul lui Seletzki .**

Extrag câteva informații]

/După ce a început procesul Seletzki, Vaida l-a trimis cu misiunea de a afla **cine au fost mituiții** ;

/ Cei de **la Praga s-au lăsat cu greu convingși** să dea explicații privind acele persoane :

"Iemn" , "cauciuc" , "ixochix" , "Palaelibus" etc etc.

/ Datele erau din oct. '31 - deci din timpul guvernării Iorga , când la Finanțe era **Argetoianu** , iar la Război, **Argintescu - Amza** ;

/ **Palaelibus** , vine de la **paela** = palamare , adică onorariu de avocat , de experți ;

bonus = anumite cheltuieli,

-Armand Călinescu : Chestiunea este mult mai simplă, pentru că în

Ordonanța de urmărire a lui Seletzki , cunoscută de la dosar și **publicată**,

este dată întraga aceasta explicație, după **cifrul căpătat de comisarii regali la Praga**,

și după descifrările făcute la Statul nostru

Major **.Palaelibus** vine de la **palmare , avocați , experți , licence , bonus**.

Toate acestea însemnau la ei "**cheltuieli de administrație**".

Acest cont funcționa la societatea Skoda din totdeauna, cu orice beneficiar ...

-Mirto : Cei de la Skoda i-au explicat că **aceste cheltuieli** - cca 27.000.000 lei - **reprezentau 0,47%** din contractul de 5.300.000 .000 , și că erau ceva obișnuit la toate contractele...

" Am afirmat de am răgușit , că nu este vorba de vreuna din persoanele proeminente ,

de mâna întâi, din viața politică.

Am răgușit. Cu care gazetar mă întâlneam , îi repetam această declarație .

Nu auzeam în spatele meu vorbindu-se decât de cutare fost ministru sau de cutare actual ministru.Spuneam din nou : nu este vorba de frunțașii vieții politice.

Rezultatul era : în spatele meu se repetau exact același fel de învinuire.

Atunci, la un moment dat, am luat hotărârea să tac, poate acesta va fi un mijloc să nu se mai interpreteze .Am dat un interview , pe care l-a citit și d.Xeni, în care am repetat același lucru..

A doua zi, în diferite gazete , se interpreta interview-ul că aș fi zis că este vorba de oameni de mâna întâi, foști miniștri.

Repet ca să se știe : nici unul dintre aceia care au fostsau cari sunt astăzi pe banca ministerială nu se găsec amestecați. Sunt onorarii de avocat, am aici lista ...

-C.Xeni , ministru secretar de stat :

" Aici fac apel la faptul că d-ta îmi ești coleg de barou,ca să vă spun :

este foarte rău sistemul de a vorbi așa . Este mai cuminte de a citi lista, fiindcă altfel fiecare bănuiește pe cineva și bănuiala aceasta se înde .

Nu văd ce vă împiedică să citiți .Atunci când este vorba de un cont de 30 milioane, coroane cehe sau lei, opinia publică este îndreptățită să ceară lămuriri. "

- Ed.Mirto : " Avocații însumează 3.018.592 lei. Eu sunt convins că mâine, numele acestor domni, nu va circula pe stradă ca numele unor avocați cari au primit onorarii pentru munca lor,

ci ca al unor oameni care au făcut nereguli în chestia Skoda !

- C.Xeni : Care este numele lor , dle Mirto ?

- Mirto : " Vă citez : este Săvescu , o dată cu 250.000lei ; apoi I.Lazăr, cu 150.000 lei , Protopopescu , cu 800.000 , dl Săvescu, iarăși cu 750.000 lei , Vasilescu , cu 600.000, iarăși Protopopescu, cu 400.000 lei ,,,

-Voce : Erau avocați ai statutului ?

-Mirto : Nu ! Dar , d-lor, a rămas o sumă de 11.650.000 lei neexplicată ,

și atunci am spus : nu pot să mă duc mulțumit , dacă nu-mi explicați această sumă.

Mi-au răspuns : nu vă putem da explicația cu nici un chip.

Mi-au dat însă o lămurire , anume : este vorba de niște persoane care nu sunt în țara românească. Dar eu nu pot să ascund că nu mi-au dat dovezi până astăzi în această privință.

De aceea cred că această comisie parlamentară este datoare să obțină o explicație "

-Elefterescu : Cât s-a dat pentru experți și cine sunt aceștia ?

-Mirto : S-au dat 5.746.000 lei și sunt nume străine.

El dorește Comisiei, să lucreze zi și noapte și să lămurească o dată această chestiune (aplauze la PNȚ)

Ed.Mirto / 28 apr.'34

e) Grigore Iunian (PRȚ)

(DAD, MO 50, 28 apr.'34, p. 2678- 2681)

[LD : dacă vreau să scormonesc în ghenă politică ... musai să citez și pe Iunian.

El se ia tare de dr. Lupu . Dar , ca să vorbesc în proverbe... " Râde hârb de oală spartă !"]

Iunian / 28 apr.'34

▫ Parlamentul și "Chestia Skoda"

Nu intenționa să vorbească. Majoritatea PNL a procedat cuminte , să anunțe o anchetă parlamentară. Această chestiune a avut deja o dezbatere pasionată în trecutul Parlament .

Atunci, PNȚ -ul a crezut altfel !

" .. reprezentantul PNȚ [Virgil Madgearu] a împărțit pe aceia care au ridicat chestiunea Skoda în Parlamentul trecut , în două categorii : aceea a calomniatorilor și aceea a oamenilor de bună credință.

Cum era firesc, amicul meu dr Lupu a fost trecut în categoria celor de bună credință.

Și eu cred că dr.Lupu a fost de bună credință , atunci când a ridicat problema. [-----]

Și încă o dată , a avut o izbucnire , în conformitate cu realitatea convingerilor sale, **amicul meu dr.Lupu**, atunci când, subliniind dintre ciudățeniile moravurilor noastre politice, **s-a ridicat împotriva demersurilor d-lui Mirto -**

a uitat să numească și pe dl Tilea - la uzinele Skoda. [-----]

Pentru că eu , însă, în mod firesc, **voi fi trecut în categoria calomniatorilor**[-----]

lunian / 28 apr.'34

▣ Aspectele morale ale "Afacerii Skoda "

A fost învinuit că este calomniator și că s-a urcat la tribună să defăimeze.

[**Reamintește cum a vent dr.Lupu la tribună , la 20 mar.'33; cum a relatat ce s-a întâmplat la uzinele Skoda ; ; cum broșura lui Lupu este retrasă din comerț ! ; cum aceasta a cerut chiar MSR , ca șef al armatei,să se facă lumină, Seletzki să fie arestat ; citește și din alte doc. aduse de Lupu la dosar ; etc etc]**

La dosar.s-a găsit o **scrisoare a lui Seletzki** în care declara că , pentru o anume afacere ...

a dispus convocarea Parlamentului , în vederea votării legii (**aplauze, ilaritate la PNL**)

Vrea să se dovedească că a fost o " îndrăzneală "a lui Seletzki ... când a afirmat aceasta .

Cine a putut să-i dea o astfel de făgăduială ?!

-Virgil Madgearu : Știe despre ce este vorba.**G-ral Rujinschi** i-a deslușit , chiar astăzi, o **scrisoare apărută în "Universul "** , care trata chestiunea de la **1931**, când era ministru de Finanțe **Argetoianu** ,și la Industrie **Manoilescu** [-----]

-Armand Călinescu : Acestea sunt îndrăznelile lui Seltzki ! Tot în dosar, se găsește o **notă a lui Seletzki** în care spune că,în **1925**, a tratat cu ministrul Industriei și Comerțului, **Tancred Constantinescu** , **fuziunea cu Copșa Mică și Cugir** și că , acesta i-a comunicat de la Paris ,**că nu mai dorește să trateze cu Skoda , ci cu Vickers -Armstrong** (**protestări la PNL**) [-----]

lunian / 28 apr.'34

▣ Răspunderea PNT

[**În esență : PNT să caute vinovații în sânul său, deoarece Vaida (sau Maniu) ar fi trimis emisari la Skoda, să cerceteze, înjosindu-se astfel.]**

" **Ascultați îndrăzneala** unui reprezentant al unei firme , care reclamă de la un guvern și de la un partid ca să se ia măsuri [-----]

Nu vreau să spun că acest lucru a avut acces la guvernului PNT .

Nu vreau să aduc nici o învinuire astăzi. [-----] dar ...

" **nu puteți dvs să-mi aduceți mie învinuirea** că am fost **târât de patimă** la această tribună , și să aruncați aici **epitetul de calomniator** , pe care l-ați aruncat adineauri.

Gr.lunian / 28 pr.'34

---

f.) **C.Dimitriu (PNL) - concluzii la dezbatere**

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr.'34, p, 2.701 - 2.703)

Dimitriu / "8 apr.'34

▣ **Madgearu : Poziția PNT ,**

Ora este târzie, este sâmbăta Paștelui ! A crezut că se va discuta numai propunerea sa inițială , de **constituire a unei Comisii parlamentare** .

Dar Madgearu a găsit de cuviință să facă un **întreg proces politicii de înzestrare militară a guvernelor. " Cred, d-lor , că a fost o eroare "**

-Madgearu : Eroarea a fost de partea lui Dimitriu , care a propus Comisia, înainte de a dezvolta el interpelarea .

-Dimitriu : A fost o greșeală , pentru că **a atras replica lui lunian**, care a provocat ...

"un mauvais quart d'heure "...

-Armd.Călinescu : Ca membru al gov.Vaida, poate spune că ceea ce a încercat lunian,

" este pur și simplu o insinuațiune " Prin demersurile guvernului, s-au adus multe
lămuriri , încât să nu planeze calomniile asupra PNT [------]
Dimitriu / 8 apr.'34 , retro 1930 - '34

▣ Procesul Seletzki

▣ Răspunderile .

Răspunderile trebuie stabilite ; trebuie să cunoaștem misterele , enigmele care au înconjurat
afacerea Skoda. Încercările de care vorbea **Armand Călinescu**, discursul lui **Madgearu**,
în loc să lumineze chestiunea, **au dus la confuzii , la dezorientare .**

Țara vrea să cunoască adevărul ! Nici până azi **nu se știe cine a dat ordin să se îndepărteze
garda de la domiciliul lui Seletzki !**

-Armand Călinescu : La procesul Selezki , dl lct.col. prim **comisar regal Pomponiu**
a declarat că el este cel care a ordonat ridicarea santinelor .

-Dimitriu : Se îndoiește că , dl comisar care a făcut descinderea, care a descoperit
documentele compromițătoare, care a pus sigiile... tot el a înlăturat sentinelele !

-Armd.Călinescu (**citând din stenograma la proces , din declarația lui Pomponiu**) :

<Eu , în calitate de șef al parchetului militar , am găsit , dat fiind că mă găseam
într-o casă cu renume mondial, **să nu mai pun santinele** și să nu mai las santinele ,
după ce am dat totul în primire **secretarului Macek** . [------]

Eu am fost acela care **am îndepărat santinela** de la **imobilul din str.Batiștei , nr. 6 . >**

-Dimitriu : ... da-ți mi voie să **nu cred** că dl **comisar regal Pomponiu**
a luat din propria d-sale inițiativă , această măsură.

-Călinescu : **Sunteți liber să nu credeți** pe dl comisar Pomponiu ,
deoarece este rudă cu dvs . (ilaritate)

-Dimitriu : **Cine a ridicat acele acte** , care interesau Ministerul de Finanțe și
Ministerul Apărării , pentru că **astăzi , acele acte nu se mai găsesc !**

Cine a ridicat cifrul ? Unde este cifrul și cine sunt persoanele care au fost interesate
direct sau indirect în această afacere ?

Toate aceste lucruri le va stabili Comisia .

C.Dimitriu / 28 aprilie '34
-----

g) **C.Xeni** (ministru secretar de stat) - concluzii la dezbatere

(DAD, MO 50, șed. din 28 apr.'34, p.2.703 -2706)

▣ Dezbaterea parlamentară

Discuția a luat proporții inutile . După greșala de tactică a d-lui **Madgearu** ,
a venit răsturnarea făcută de **Gr.Iunian** ...

-Voce : **Ați neglijat exhibiția d-lui dr.Lupu !**

-Xeni : **Dr Lupu a trebuit să retracteze** interpelarea sa de anul trecut ...

Propunerea strecurată de dl Șeicaru ... nu o putem primi (ilaritate, zgomot, la PNT)

deoarece , cf. Regulamentului Camerei (art. 133) , se pune la vot prima propunere .

O asemenea anchetă, ar paraliza ancheta Skoda.

-Madgearu : **protestează față de aprecierile lui Xeni ; recapitulează evoluția acestei interpelări ;**

propune să se facă 2 comisii : una să se ocupe de Skoda,

alta de toate contractele care s-au făcut din 1920 , până azi.

**" Dacă nu veți accepta voi demasca în fața țării fuga de reponsabilitate a guvernului
și a Partidului Național-Liberal "**

-Xeni : D-lor deputați, nu vreau să irit debaterile câtuși de puțin ; dar veți simți fiecare ,

în conștiința dvs , ce regretabilă , ce nepolitică diversiune vrea să producă d-IMdgearu. "

[------]

Afacerea Skoda / 28 apr.'34

Guv.Tătărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea extraordinară. 14 iun -

-----
6.) Louis Barthou în Parlament. Șed comună Cameră și Senat , 21 iun.'34

- a) **NNSăveanu** (președ.Cameră)   b) **Leonte Moldovanu** (președ. Senat)
c) **N.Titulescu** (ministr.Af.Străine)   d) **CICBrătianu** (PNL)
e) **Ion Mihalache** (PNT)   f.1.) **C.Argetoianu** (Un.Agr.)
f 2.) **Gh.Brătianu** (PNL-2)   g) **Oct. Goga** (PNA)
h) **ACCuza** (LANC)   i) **Gr.N.Filipescu** (P.Conservator)
j) **Adam Ionescu** (PȚ- fără Lupu)   k.) **I.Th.Florescu** (PLD)
l) **Gh.Tătărăscu** (prim-ministru)   m.) **Louis Barhou** (ministr.de Externe)

[LD : Episod final al unei **manifeste iubiri pentru solul francez**, anunțată ca **ședință festivă**, dezbateră a constituit exprimarea punctului de sprijin esențial al României în politica externă. Abordarea, pe mai multe fațete și din mai multe unghiuri , a **orientării pro-fanceze a României** . Ceea ce a fost și mai important , această orientare a primit asigurarea , fără echivoc , a hotărârii Franței de a garanta hotarele și independența României. Momentul a fost decisiv pentru perioada ce va urma. Și chiar dacă admitem că românii au făcut exces de ospitalitate ; că l-au copleșit cu onoruri și laude ; chiar dacă admitem că , uneori , în modestia sa superbă, părea puțin jenat ... **tot mai bine a fost că l-au acoperit cu flori și îmbrățișări, decât cu gloanțe!]**

"Lupta " /

▣ **Atmosfera.Aspecte .**

foto : **N.Săveanu Dinu Brătianu, I.Mihalache , NTitulescu, Gh.Brătianu, Gh.Tătărăscu , Barthou** - la tribună .

Șefii de partide, primul ministru, ministrul de externe , salută solul Franței .

O ședință istorică în analele Parlamentului român, de pe Dealul Mitropoliei.

Ea a consfințit **solidaritatea eternă franco-română**.

La tribuna diplomatică, **toți șefii misiunilor acreditate la București** .

Întreg personalul ambasadei franceze și atașajii militar, naval, comercial.

În prima bancă , **marchizul d.Omersson** cu **marchiza d'Omersson**; alături **d- na Titulescu** .

Tribunele publicului, ocupate, în majoritate , **de doamne**, în **elegante toalete de vară**.

Predomină culoarea albă .

NNSăveanu , din fotoliul prezidențial , într-**o impecabilă redingotă** , scrutează incinta .

Iuliu Maniu apare și ia loc în mijlocul parlamentarilor național-țărăniști.

La orele 5 , precis, pe ușile larg deschise intră în incintă **Louis Barthou**, urmat de **Gh.Tătărăscu**

N.Titulescu și **întreg guvernul**. Asistența se ridică în picioare , ovaționând zgomotos.

Barthou ia loc în capul băncii ministeriale. **Săveanu** agită clopoțelul.

Toate discursurile, au fost subliniate de ovații, aplauze, îmbrățișări.

Apogeul ședinței : proclamarea lui **Barthou ca cetățean de onoare al României**.

Discursul lui Barthou - capodoperă de oratorie, impecabilă elocvență, clasică în construcție, nuanțat polemică .

-----
a) **NNSăveanu** (președ.Cameră) :

[LD : **discurs consistent** , subliniind **ceea ce România datorează Franței**.

Este ca un răboj al recunoștinței , rostit cu demnitate și loialitate .]

" Ați venit în mijlocul nostru ca **ministru al unei țări amice** . [-----]

Țara ce reprezentați e **între toate scumpă inimilor noastre** ;

ne leagă de ea , pe lângă o comună obârșie, amintiri ce nu se pot uita .

[-----]

...dvs reprezentați una din personalitățile strălucite , unul din ambasadorii cei mai fini ai literelor și spiritului francez . [-----]

Dați-mi voie oaspe scump inimilor noastre, de a vă spune , în numele Adunării deputaților , bine ați venit ! Trăiască Franța ! ----- NNSăveanu -----

b) Leonte Moldovanu (președ. Senat)

[LD : discurs care pune accent pe valorile spiritual -politice și instituțiile pe care românii le-au asimilat de la francezi : libertatea, dreptatea, democrația și parlamentarismul . În fond, crezul revoluției pașoptiste care a alcătuit ideologia, doctrina,platforma și acțiunea în spiritul cărora a evoluat PNL .]

" ----- suntem legați de Franța prin sânge , prin inimă și prin gândire . [-----]

Toată formațiunea contemporană a României poartă pecetea tradițiilor dvs. cele mai nobile.

Am făcut astfel ca formațiunea noastră spirituală și politică să decurgă din geniul Franței , din concepțiunea democratică [-----]

De aceea suntem și rămânem un popor legat de democrație și de regimul parlamentar , de tradițiunile de libertate și de dreptate [-----]

În aceasta constă rudenia noastră morală cu Franța. " Moldovanu

c) N.Titulescu (ministr.Af.Străine)

[LD : discurs patetic, sentimental, de măgulire a lui Barthou, de câștigare a Franței pentru cauza românească. Atât. Restul ... se va fi consumat în tratative și culise diplomatice]

" D-le președinte, Guvernul Regal al României este fericit să vă salute în mijlocul reprezentanților Națiunii, și să se asocieze la sentimentele de afecțiune ,

de admirație și de înaltă stimă pentru țara și persoana dvs,

care în acest moment fac să vibreze poporul român întreg . [-----]

Sunt fericit și profund mișcat , dle președinte, la gândul că ne va fi dat să auzim de la chiar tribuna de pe care au pornit cuvintele ce au determinat unitatea noastră națională ,

vocea Franței , proclamând caracterul ei sacru , definitiv și intangibil. (aplauze prelungite)

"Iar acelora ce ne vor întreba pe urmă de ce acțiunea politică a României ,

prezintă o atât de mare identitate cu aceea a Franței , ne va fi ușor să le răspundem :

între cei ce fac o dogmă din intangibilitatea frontierelor noastre

și cei ce fac o dogmă din mutilarea noastră progresivă și sistematică ,

România nu poate opta decât pentru cei dintâi . -----Titulescu -----

d) CICBrătianu (PNL)

[LD : elogiul adus dragostei pentru libertățile individuale și naționale ale Franței ; omagiu personalității lui Barthou]

" Dragostea pentru libertățile publice și generozitatea sufletului , sunt tradițiile de căpetenie care alcătuiesc gloria Franței și care izbesc mai mult pe observatorul străin.

Această generozitate a făcut ca nobila dvs țară să fie

luptătorul fără frică și fără prihană al cauzelor celor asupriți.

Libertățile individuale și naționale , libertățile de gândire și de conștiință ,

au găsit oricând în Franța ajutor, sprijin și adăpost . [-----]

" Poporul român este unul din cele mai tolerante de pe lume. El nu cunoaște nici gelozie, nici ură. El uită -poate - prea repede răul, însă nici o dată binele ce l s-a făcut.

Niciodată nu va uita ce datorează Franței. Un sentiment de dragoste recunoscătoare

îl leagă de marea dvs țară, de această Franță eternă pe care dvs o reprezentați astăzi printre noi cu strălucire a unui talent și al unui prestigiu personal fără seamăn.

Noi salutăm în persoana dvs , dle președinte , pe prietenul înțelept și binevoitor al țării

noastre , pe marele ministru al unei mari națiuni, pe omul care , în ajunul marelui război,

ca ministru al Apărării Naționale , a știut să dea Franței mijloacele de apărare care i-au permis să reziste invaziunii și să -i asigure mai târziu izbânda, pe omul de stat care întrunește

finețea spiritului de umanist cu autoritatea omului de acțiune ,

pe omul curajos și prevăzător, care conduce astăzi
destinele politicii externe ale Franței , adică destinele păcii [-----]
Dinu Brătianu

e.) Ion Mihalache (PNȚ)

[LD : discurs splendid, cu accent pe caracterizarea psiho-istorică a acestui **popor de "țărani"** ,
pentru care "**moșia "** este patria și pământul ce-l muncesc.

Discurs de reafirmare a **politicii externe a PNȚ** , pe linia marilor obiective ale țării.

Interes deosebit pentru **aspectele economice** , prin prisma unui **stat agrar-țărănesc**]

Salută în numele PNȚ prezența lui **Barthou** în România ;

Franța care " urmând o tradiție de dreptate, de înțelepciune și de curaj,
este **astăzi** cea mai sigură **fortăreață a libertății , a păcii și a ordinii internaționale.** "

[-----] "**Poporul român** întreg , **fără distincție de clasă sau de partid,**

a venit înaintea dvs și **v-a primit cu brațele deschise.** [-----]

" **E acel popor** , în sfârșit, **care înțelege și admiră** frumosul exemplu pe care îl dă Franța,
în aceste vremuri turburi [-----]

"**Poporul român** este în marea sa majoritate **un popor de țărani.**

El este deci **profund legat de pace.** Războaiele pe care a trebuit să le poarte în decursul
veacurilor , au fost **lupte pentru apărarea "moșiei"** , și prin cuvântul "moșie" românii
înțelegeau , în același timp, **patria și pământul ce-l stăpânesc și-l cultivă .**

"**Legăturile profunde și indestructibile ce ne leagă de pământul nostru ,**
ne leagă și de aliații noștri care ne ajută a-l apăra și proteja. " [-----]

----- I.Mihalache -----

f 1.) C.Argetoianu(partidul "Uniunea Agrară ")

[LD : scurt și la ceea ce îi apărea demn de subliniat : **autoritatea și disciplina**
care caracterizează **guvernul** celei mai refractare coercițiuni individuale ...

Adică ... până și ea, Franța ! ...]

La tot ce s-a spus, adaugă omagiile călduroase ale Uniunii. [-----]

acea **Franța** pe care o iubim ca pe **o a doua patrie.**[-----]

În greutățile în care ne zbatem, ați venit, d-le președinte, să ne aduceți **reconfortul prezenței**
și vigilenței dvs , în numele **marelui popor** care a ținut să îndrumeze în cursul veacurilor ,
ascensiunea omenirii către progres.

"Dvs **întrupați** pentru noi **admirabilul exemplu de autoritate și de disciplină**

pe care **guvernul națiunii** , **cea mai refractară coercițiuni individuale, îl dă lumii întregi.**

----- Argetoianu -----

f 2.) Gh.Brătianu (PNL-2)

[LD : discurs demn de un istoric , demn de un Brătianu.

Accent deosebit pus pe **respectul demnității și independenței României,**

în relațiile cu Franța. Că acest respect era, după părerea mea, un deziderat ,
asta este altă problemă. În "corul " mult prea laudativ , de până atunci, parcă a făcut bine
și o voce mai reținută și chiar ofensivă.]

" Ne aduceți prietenia Franței, care a fost întotdeauna pentru noi garanția unei opere de justiție și
pace. [.....] urările noastre de bun sosit [...] către **marele prieten al României,**
atât în **zile fericite** , cât și în **momente grele.** [-----]

De aceea, cuvintele care le-ați rostit aseară [**la radio**] în legătură cu Mica Înțelegere și
asigurarea ce ne-ați făcut, de a nu transforma o colaborare loială în tutelă,
găsesc un **ecou puternic în inima tuturor românilor.**

" **Oricare ar fi diferențele** ce s-ar face între reprezentanții forțelor noastre politice,
oricare ar fi problemele cari ne deosebesc în viața internă a țării noastre,

Franța nu găsește aici decât prieteni.

Ei știu că **această prietenie se întemeiază pe respectul mutual al independenței**
și demnității celor două națiuni, ei știu de asemenea că ,pentru Franța și Europa,

o Românie puternică și prosperă e o garanție de ordine și de securitate "

Gh.Brătianu

-----

g) Oct. Goga (PNA)

[LD : Goga nu a riscat ! Discurs elevat, liniștit, măgulitor la adresa Franței, a lui Louis Barthou.

Dacă cineva nu i-ar fi știut opiniile cu care a tulburat viața politică chiar în acea perioadă... nu ar găsi la Goga nici urmă de naționalism integral, sau antipartidism sau antidemocratism.

Este Goga , cel din timpul luptei pentru unire ! Este Goga , poetul !]

" D-le președinte ,d-lor deputați, **în același timp** în care **Națiunea Română a luat cunoștință de latinitatea sa**, a luat **contact cu spiritul francez**.

Ea caută în acest contact **puncte de orientare, linii de apropiere, ordinea evoluției sale**.

" Nu s-ar putea explica numai prin asemănarea de **limbă** și prin certitudinea unei

origini comune , afinitățile extraordinare care atașează Franței imediat și cu temei

pe pionierii României moderne , dar mai cu seamă ele **se explică** prin faptul că

poporul francez era pentru ei un viu exemplu de ce poate să desăvârșească

spiritul asociat la acțiune , geniul realist în serviciul ideii ,

echilibrul între autoritate și libertate. [-----]

" **Concursul efectiv** ce ne-a venit **din Franța cu prilejul Unirii Principatelor și fondării Statului Român** ,se datorește în bună parte **atracțiunii spirituale a Parisului** , asupra **elitelor tinerelor generații românești**. " [-----]

Pentru noi, **îndoita dvs calitate**, de **diplomat și de intelectual**, de **orator și de conferențiar** , de asociază la **frumoasa dvs tradiție franceză** ,

care întovărășește istoria unității noastre naționale.

Ne vorbiți de **la tribună** sau din **intimitatea bibliotecii dvs** , de **tehnica politică** ,

de **vieți revoluționare**, de **dragoste de poezi**.

Ne place deci să vă evocăm ca **tribun și bibliofil**.

În toate aceste funcții , **reprezențați pentru noi gândirea franceză**. [-----]

omul care pune sigiliul Franței pe documentele păcii și ține balanța justiției între popoare ."

Goga

-----

h) ACCuza (LANC)

[LD :Despre care Franță vorbește bătrânul Cuza ?!

Cum vorbea altădată despre revoluția franceză , despre ideologia ei !

Franța "creștină " , Franța " naționalistă " !

Nu știu dacă Barthou a putut să-și dea seama de **ținta antisemită a aluziilor sale** :

"stăpâni exclusivi pe pământul "... " parazitismul internațional " .. " dominatori și jefuitori "

Important este că , în acea circumstanță , Cuza nu și-a trădat nici țara nici convingerile.

A salvat aparențele ... prin limbaj aluziv .]

ACCuza /

▣ Principiul naționalității

▣ Franța " naționalistă "

" Liga Apărării Naționale Creștine salută cu însuflețire pe Excelența Sa d. președinte și ministru **Louis Barthou**, ca reprezentant al **Frantei naționaliste și creștine . [?!]**

" **Al Franței creștine** , precum a fost de la început, așa cum o dovedesc eroicele lupte ale **cruciatelor și mărețele sale monumente de artă creștină** , care provoacă admirația lumii întregi, și cum stă dovadă și acum , **credința creștină unanimă a națiunii franceze** .

"**Al Franței naționaliste** , promotoare a **principiului naționalităților** , prin exemplul ei

constant , strălucit, și pe care **ea l-a susținut cu generozitate** , nu numai pentru dânsa,

ci **pentru toate celelalte nații** , și în deosebi **pentru nația românească** . [-----]

" **Franței îi revine mai întâi să se opună**, în fruntea națiilor care se ridică astăzi, tot mai hotărât

împotriva dominației odioase a parazitismului internațional ,
care **nu este creștin** , și care **prin ură demagogică** , lucrează pururi la **ațâțarea războaielor**
între nații , **pentru a le domina și a le jefui** .

Această situație trebuie să înceteze !

România , luptând pentru libertatea sa națională , ca și toate celelalte nații , **așteaptă și cuvântul liberator al Franței naționaliste , al Franței creștine** .

Fie binevenit , în mijlocul nostru , **omul ilustru al Franței iubite** ; aducător al **adierilor de libertate** umană , din **înălțimiile Pirineilor francezi** , cărora le răspund astăzi ,
ecourile entuziaste de **frăție latină ale Carpaților români** . (**aplauze**)

Să trăiască Franța ! Să trăiască România ! Să trăiască România și ministru Louis Barthou ! "
(**aplauze prelungite**)

ACCuza / 21 iun.'34

i) Gr.N.Filipescu (senator , P.Conservator)

Povestește o amintire de război. 1917, pe frontul din Moldova. Trupele erau istovite .

Un ofițer francez oferă țigări soldaților. Era Robert de Flers. Un soldat , care nu știa francezește ,
l-a luat de mână și l-așoptit " Verdun" .Aceasta era " icoana " Franței în inima lor.

Românii n-au uitat nimic ...

"Acest București,care v-a aclamat ieri, nu va uita niciodată întoarcerea generalului Berthelot ,
venit să-l elibereze în 1918... Plecat prin Rusia, **el trecea Dunărea și aștepta armata română** ,
ca **să-i dea întâietatea** , de vreme ce **era capitala ei** ! Cât de francez era acel gest !

[-----]

Unele **spirite sceptice spun că Parlamentul nu e întotdeauna**

oglinza credincioasă a țării . Mărturisesc că **am fost uneori ispitit să le dau crezare.**

Dar văzând armonia din această Adunare , atât de asemănătoare sufletului mulțimii
care v-a purtat în triumf de la un capăt la altul al țării , **constat cu o bucurie neștirbită că**
cel puțin în marile împrejurări Camerele știu să se ridice la înălțimea Patriei .

(**aplauze îndelung repetate**) Îngăduiți-mi ca în numele **Partidului Conservator Român** ,
să salut în persoana dvs , Franța." ----- Gr.Filipescu -----

j) Adam Ionescu (PT- fără Lupu)

În numele **P.Ț.** , sentiment de bucurie, adâncă și sinceră... **Știm ce vă datorăm** dvs personal ,și
vă exprim gratitudinea noastră... În același timp suntem cu toții conștienți

de ceea **ce datorim națiunii franceze** , al cărui ilustru reprezentant sunteți . [**enumeră și el**
principalele momente] [-----] **Fiecare țaran** știe că a combătut alături de **camarazii lui**

francezi [-----] că mulți din **ei odihnesc** în acest pământ **alături de morții noștri** [-----]

Aceasta pecetluiește totdeauna două națiuni surori , **amice și aliate** , cu legături pe care nimic nu
le-ar putea sfărâma. [-----] Trăiască Franța veșnică !

Trăiască dl. Barthou, **marele prieten al României** -----Adam Ionescu -----

k.) I.Th.Florescu (senator, PLD)

[**LD : discurs emoționat, patetic, încărcat de laude bine-meritate , sincere, care veneau de la un**
parlamentar român ,care ... în 1918... discutase cu Barthou, în biblioteca sa din Paris. !]

[-----]

"**La Geneva , ați înfruntat instinctul barbariei** care se ascunde cu abilitate

în cutele **unor anumite diplomații ; ați restabilit autoritatea tratatelor**

și ați întărit cu bărbăție **sentimentele civilizației** ."

" **Cât despre mine** , care **am trăit în Franța** , în timpul războiului , **ore tragice** ,

împreună cu **câțiva membri ai Parlamentului** , **veniți să susținem sfintele drepturi**

ale cauzei noastre naționale , nu pot să-mi aduc aminte fără să **o profundă emoțiune**

convorbirea ce ați binevoit a-mi acorda, acasă la dvs,

în mijlocul cărților dvs, de preț , în sanctuarul de predilecție.

În acele clipe neuitate mi-ați dat asigurarea că Franța va fi totdeauna alături de România ,

în zilele de restriște , ca și în zilele de fericire.

Și Franța și-a ținut cuvântul dat "(aplauze prelungite)

În numele PLD, vă salut ca pe **o mare forță a democrației triumfătoare** și ca pe **cel mai puternic factor al păcii** , deplin înălțată **pe pedestalul securității** .
Trăiască Franța, trăiască președintele Barthou !"

I.Th.Florescu

I) Gh.Tătăreanu (prim-ministru)

[**LD : discurs** exemplar prin concizie , sinteză, stil și elocvență.

Prin explicațiile date , parcă, a mai atenuat impresia că oratorii fuseseră purtați de valul unei euforii supradimensionate .

Dimpotrivă, ridică semnificația momentului, într-o expresie a demnității și recunoștinței, ca atribute de înaltă moralitate în relațiile dintre popoare.]

" Voi încheia aceste entuziaste declarații încercând să le precizez semnificarea.

Sarcina mea nu va fi grea și executarea ei mă mândrește.

Ați voit, d-lor, **să exprimați simțămintele poporului nostru** ,

glorificând azi o țară, un om , o idee.

O țară : Franța.

**Franța - patria libertății și locul de refugiu al idealului ,
Franța profeților și a martirilor, care de-a lungul veacurilor
s-au jertfit pentru triumful dreptului.**

**Franța reformatoare și a inovatorilor îndrăzneți,
care și-au irosit viața în căutarea dreptății sociale ,**

**Franța marilor genii a marilor constructori,
cari au îndrumat omenirea pe calea civilizației și a progresului.**

**Franța artiștilor prodigioși,
care au creat formule noi de frumusețe și armonie.**

**Franța, țară de ordine, de măsură și de lumină
stabilă eternă împotriva violenței și împotriva întunericului .**

**Apoi Franța soldaților,
care s-au bătut pe toate câmpiile lumii , pentru popoarele asuprite
și care , în timpul marelui război, pe malurile Siretului,
și-au amestecat sângele cu sângele soldaților noștri . (aplauze prelungite)**

Da, această Franță ați voit să fie cinstită la ordinea de zi a națiunii noastre !

" Franța, și în același timp , pe **mesagerul ei , Louis Barthou**, omul a cărui viață
poate fi rezumată în această deviză : **< Franța și umanitatea > (aplauze prelungite)**

Căci, lăsați-mă să o proclam , d-le președinte, **v-ați consacrat viața și toate nobilele dvs
sfortări Franței**, dar în același timp , **umanității.**

Lunga, marea serie a **străduințelor dvs**, toate campaniile și toate luptele **au servit cauza
Franței** , dar , în același timp, **au servit și cauza partiilor mutilate.**

În fiecare lege făurită prin inițiativa dvs , popoarele însetate de dreptate
revendică în dvs **un propovăduitor și un campion**, iar **ultima luptă ce ați dat șla Geneva** ,
pentru securitatea lumii, a răsunat în toate inimile , **înviind nădejile moarte și reântărind
încrederea zdruncinată. (aplauze prelungite)** [-----]

De aceea , interpretând simțămintele acestei Adunări, mă simt autorizat să fac o propunere .

Iată textul : **< Senatul și Camera reunite, proclamă pe Louis Barthou,
cetățean de onoare al României . >**

Se supune la vot, **se adoptă în unanimitate .**

D-le președinte, **Parlamentul român v-a dăruit în această ședință solemnă , o nouă patrie.**

Acceptați acest dar simbolic - darul unui popor care nu uită trecutul și
care privește cu încredere și nădejde viitorul " **(ovații, aplauze îndelung repetate)**

Gh.Teodorescu

m.) Louis Barthou

" Dlor senatori, d-lor deputați, **dacă aș putea** avea pretenția să egalez complimentele și mulțumirile ce mi-a'u fost adresate , **aș avea dibăcia de a tăcea (zâmbete)** și așa aș izbuti , poate, **să nu știrbesc portretul** pe care atâția oratori au binevoit să mi-l facă (zâmbete)

Îmi este însă cu neputință să nu răspund **dovezilor de simpatie** care m-au mișcat adânc.

" **În cursul unei vieți parlamentare** care numără, fără întrerupere , **45 de ani de mandat (aplauze prelungite) n-am simțit o emoție asemănătoare** celei pe care mi-a dat-o această ședință unică . **Sunt un bătrân parlamentar** , și dacă **respect libertatea tuturor țărilor . chiar pe acelea care au abdicat de la principiile și de la instituțiile libertății,**

rămân astăzi **credincios idealului tinereții mele . (aplauze mult prelungite)** [-----]

(**Lui Titulescu**)" Cum să nu fi fost mișcat de **evocarea pe care a făcut-o** vechiul și foarte iubitul meu prieten **Titulescu** [-----]

(**lui J.Th.Florescu**)

"Aici, ați auzit **vocea elocventă** a marilor oratori care au făcut cinste acestei tribune , parlamentului și țării dvs, și dintre care **unii, înainte de război, m-au onorat cu prietenia lor . (tuturora) "Când am auzit elogiile** care mi-au fost adresate , **varietatea lor m-a surprins.**

Nu m-am simțit demn de ele. "

(**lui ACCuza**) "**N-a mers unul din oratorii dvs până a lăuda totdeodată**

sentimentul meu naționalist și sentimentul meu creștin ? (răsete)

Naționalist sunt, în măsura exactă în care trebuie să **apăr drepturile națiunii mele ,** interesele ei ,și , în același timp **drepturile tuturor națiunilor cari au fost sau sunt asuprite.**

(**aplauze prelungite, strigăte de bravo**)

Creștin sunt de asemeni , **fără să fi abdicat** vreodată de la **libertatea gândirii mele,** și **fără** să-mi pot face muștrarea de **a fi adus vreo atingere** , în cursul vieții mele publice, **exercitării sau proclamării vreunei credințe (aplauze)** Îmi veți îngădui , poate , să vă spun că , **mai mult decât creștin, sunt născut catolic.** Am fost chiar copil de cor (**răsete**)

[-----]

Dacă aceste omagii s-ar fi adresat persoanei mele , cum ele o întrec,

ele m-ar fi strivit și astăzi aș fi mai mult jenat decât mândru ;

știu însă că , pe deasupra capului meu, aceste cuvinte, aceste aplauze , aceste urale, aceste muzici, aceste flori, au mers către marea țară pe care o reprezintă.

(**Aplauze prelungite, strigăte "Trăiască Franța !")**

"Și dacă astăzi, printr-un **gest** a cărui noblețe m-a mișcat până la suflet,

ați făcut din mine un cetățean român, trec această cinste țării mele,

și-mi spun , după această **admirabilă ședință ,**

cea mai frumoasă la care am asistat în viața mea parlamentară :

în realitatea , ați vrut , în persoana mea, să consacrați din nou solidaritatea , prietenia

și - mai mult încă - fraternitatea seculară dintre România și Franța ."

(**Aplauze prelungite, strigăte "Trăiască Franța !")**

lubiții mei concetățeni , vă mulțumesc din adâncul inimii. [-----]

[**românilor**]

" **Simt** într-adevăr că **sufletul românesc** este devotat și credincios al **sufletului francez .**

Am simțit-o în această **Adunare** [----] toți **șefii tuturor partidelor** [----] ieri, în cursul călătoriei

mele , **bărbați și femei** de toate condițiile sociale [----] ieri , intrând în București , când ați adus

atingere unei libertăți : libertatea mea de a ieși din gară , de a mă urca în trăsură [-----]

M-ați strâns însă atâta (**răsete**) și **m-ați strâns atât de tare** - și nu despart din omagiul meu

femeile cari m-au primit tot atât de bine **ca și bărbații -**

că **am simțit bătând inima românească ."** [-----]

[**Regelui**]

" **Iar azi dimineață** , am avut prilejul de a auzi **vocea cea mai înaltă a țării dvs,**

cea **care poate spune** cu o autoritate excepțională **destinele națiunii** ,

cea care **poate vorbi** în numele **diplomației**, în numele **armatei**, în numele **națiunii întregi,**

nu pot uita că azi dimineață , **într-o întrevvedere** care a fost cordială și plină de încredere ,

[-----]

Louis Barthou / 21 iun.'34

▫ Promisiuni solemne

[LD : punct ochit , punct lovit ! Fără echivoc ! Apăsat: pentru trecut, prezent și viitor !
Un glas ce ce va face înconjurul lumii diplomatice ! O garanție pentru România !
Un avertisment clar pentru revizionişti la adresa României]

"Astfel, iubiți colegi, concetățeni și prieteni , voi fi, după ce am fost solul Franței pe lângă România , **voi fi ambasadorul României pe lângă Franța** . (aplauze îndelung repetate)
Voi spune sentimentele dvs unanime ! [evocă omenește, războiul, hotărârile României, ceasurile grele, soldații, morții , și , cu modestie nobilă, contribuția Franței , pacea ...]
**" Pacea aceasta va restitui granițele care erau ale voastre ,
aceste granițe au fost ale voastre,
sunt ale voastre și vor rămâne ale voastre. "**

(Ovațiuni, Adunarea în picioare aclamă, strigă " Trăiască Franța !)

[-----]

" Teritoriul vostru este al vostru.

Cine ar vrea să ia din el un centimetru pătrat s-ar izbi de rezistența voastră.

**Dar, concetățeni ai României , rezistența voastră n-ar fi singură :
aveți cu voi , glasul, sprijinul, inima Franței "**

(Ovațiuni, Adunarea în picioare aclamă, strigă " Trăiască Franța !)

**" Cine rostește împotriva unității dvs naționale ,
împotriva frontierelor dvs legitime, cuvântul de <revizuire> ,
nu-și dă seama că acest cuvânt ar însemna pentru dvs <abdicare> sau <trădare>**

[-----]

Qui vive ? France et Roumanie ! Pentru care cauză ? Suntem și noi și voi , soldați. **Suntem soldații păcii** ; o vrem ;

**dar vrem o pace care să nu comporte în nici un grad , în nici o clipă ,
rușinea și primejdia unei abdicări.**

Vrem o pace care să consacre și să mențină drepturi legitim câștigate.

" Qui vive ? France et Roumanie !"

Suntem soldații libertății .

Această libertate nu vrem să o vedem abdicând.

Qui vive ? France et Roumanie !

Suntem soldații umanității .

Suntem soldații acelei umanități careia **patriile noastre îi sunt totodată
simbolul, garanția și apărarea.**

Trăiască România ! " (ovații entuziaste, strigăte de trăiască...)

-NNSăveanu : închide această ședință de înaltă însuflețire ...

21 iun. 1934

▫ Louis Barthou , discurs radio București , ora 7.45 seara , 21 iun. '34

("Lupta " , an XIII, 23 iun.'34)

[LD : în epocă, discursul la radio echivala cu ceea ce astăzi înseamnă transmisiunea TV.

Ziarele au publicat , in extenso, ședința comună de la Camera și Senat .

Au publicat , însă, și discursul radio-difuzat]

" Iubiții mei concetățeni,

V-am numit iubiții mei concetățeni și **cuvintele acestea trebuie explicate .**

Sunt de o jumătate de oră concetățeanul dvs ,

ieșind dintr-o **ședință solemnă** în care **Senatul și Camera** erau reunite.

Cincisprezece oratori au vorbit. Ultimul care a luat cuvântul a fost **președintele Consiliului de miniștri.** D-sa, după ce a pronunțat un discurs elocvent,

în care a afirmat sentimentele de prietenie ale României pentru Franța,

a propus adunării un proiect. Acest proiect avea de obiect **să facă din ministrul de externe al Franței , un cetățean al regatului României** . [-----]

" Camera, Senatul și **toți șefii de partide** au luat cuvântul pentru a afirma **fidelitatea și solidaritatea care unesc Franța și România.**

[LD : în realitate , **nu au fost toți șefii partidelor parlamentare :**
a lipsit **lorga , lunian și șefii partidelor minoritare , german și maghiar]**

"Omagiul mi-a fost făcut personal .

Am răspuns că sunt numai trimisul și ambasadorul țării mele. Sunt însărcinat de Franța să afirm soliditatea și solidaritatea prieteniei și alianței ei pentru România.

[-----]

Am sosit ieri dimineață din **Transilvania** - acest frumos ținut **care v-a fost redat și care n-ar fi trebuit să fie nici o dată separat .**

În timpul călătoriei mele , ca trimis al Franței, **am fost primit cu ovații unanime** cari m-au mișcat profund. Țin să vă spun, concetățeni dragi, că **primirea** care mi s-a făcut în **gara București și pe străzile Capitalei**, a fost într-adevăr **extraordinară.**

Aș fi plin de orgoliu dacă aș crede că mi s-a făcut mie personal.

Nu oaspetele trecător a fost primit astfel, **ci sufletul românesc a afirmat solidaritatea sa cu sufletul francez. Suntem națiuni surori.**[-----]

"Ați ascultat acum glasul meu care este acela al unui vechi și credincios amic al României .
Triască România ! I.Barthou / 21 iun.'34

7.) Legea utilizării elementului românesc în întreprinderi , 2-3 iul.'34

ing. N.Todorescu (ministr. Industr. și comerț) , **Eug.Titeanu** (raportor) , 2-3 iul.'34
(DAD, MO 9 , 10, șed.din 2 și 3 iul.'34)

- a) **ing. N.Teodorescu** : **Expunerea de motive** ;
b) **ACCuza** (LANC) c) **dr.N.Hasnaș** (PNL)
d) **G.Deleanu** (PNL-g) e) **N.Rizescu -brănești** (PNL)
f) **Flaviu Șuluțiu** (PNL) g) **Al.Alimănișteanu** (PNL)
h) **Șt.Mihăescu** (PNȚ) i) **M.Plătăreanu** (PNL)
j) **Fritz Conert** (P:Germ)k) **V.Serdici** (PNȚ- ex lupist)
l) **Adam Ionescu** (PȚ-fără Lupu) m) **Petre Bejan** (PNL)
n) **Pamfil Șecaru** (" Curentul ") o) **I.Răducanu** (PNȚ)
p) **Vlad Dimitriu** (PȚR) r) **Eugen Tireanu** (Raportor)

[LD : Doc. integrale la ... **fișierele partidelor respective ...**
Doctrine, explicații ... **la fișierele problematice .**

[LD : Există **două linii de polemică** . Una legată de paternitatea legislației în materie :
Legile Vintilă Brătianu (1924-25) ; **Legea Răducanu** (1929-30) care le-a suprimat ;
Legea Teodorescu (care se desbate)

Cealaltă polemică oglindește concepțiile privind **protecția muncii naționale**,
viziunea asupra **industriilor, a străinilor, a capitalului .**

[LD : la fel ca în cazul celorlalte legi, dezbaterile la această lege prilejuiesc paranteze
deosebit de interesante despre : **legile protecționiste** ; doctrinele economice
(" prin noi înșine !" ; " porți deschse") ; **naționalismul economic** ;
capitalul străin ; **xenofobia economică .**

Izvorând din ele , **mentalitățile : toleranță - intoleranță ; filostrăinism - xenofobie ;**
filosemitism - antisemitism ; autohtonism - cosmopolitism ;
și... naționalism de toate culorile : liberal, țărănist, cuzist, extremist ,]

LD : Revelație (23 febr.2003) : **amprenta locului**

Lucram pe discursul lui **Gh.Tătărescu de la Tg.Jiu** , într-o joi, la 23 aug.'34 (**vezi fișier PNL**)
Cu acel prilej, pentru o zi, **Tg.Jiu a devenit centrul politic al României.**

De ce ținuse el să care la Tg.Jiu **întregul guvern, parlamentari din toată țara, ziarști și mult**
popor ? În introducerea cuvântării , el **preamărește oamenii Gorjului, tradiția liberală**
oltenească , subliniindu-i câteva trăsături . Am realizat că nu era prima oară când el își lansa
ideile de la Tg.Jiu , și că este ceva căutat, **un soi de orgoliu local**, și atunci m-am gândit ...
dar dacă este și mai mult ! ?

Astefel mi-au trecut prin minte câteva asemenea **geografii spiritual- politice** ,

pentru perioada interbelică , la care mă voi mai gândi . Deocamdată :
/ **Carol II** - între Peleş și Palatul regal - exil - București ;
/ **Brătienii** - Florica - București -Paris - războiul - București ;
/ **Iuliu Maniu** - Bădăcin - Budapesta - Viena - Alba Iulia - București;
/ **IG Duca** - Rm.Vâlcea - București - Paris - războiul - București ;
/ **Gh.Brătianu**- Iași - războiul - Iași ;
/ **I.Mihalache** - Topoloveni - Argeș - războiul - București ;
/ **ACCuza** - Iași
/ **Virg.Madgearu** - Galați , București
/ **Nic.Iorga** - Botoșani - Iași- străinătate - războiul - Văleni de Munte - București
/ **Oct.Goga** - Rășinari - București - războiul - Ciucea - București
/ **C.Z.Codreanu** - Huși , Iași
/ **.Al.Vaida -Voevod** - Valea Seacă - Budapesta , Viena , Cluj - București
/ **Gh.Tătărăscu** - Tg.Jiu - Paris - războiul - București ;
/ **Gr.Iunian** - Tg.Jiu -București ;
/ **C.Stere** - Iași - războiul - Chișinău - București ;
/ **C.Atgetoianu** - Arsura - Dolj - Paris - București
Voi vedea dacă se ivește o asemenea " geografie"

8.) Comisia de anchetă parlamentară : Afacerea Skoda , 12 iul.'34

("Adevărul " 12 iul.'34)

[LD : informația o rețin numai ca să semnez că vara aceea Comisia lucra... și că sunt vehiculate câteva nume ... care explică înverșunarea dar și misterele scandalului. Încolo, Dumnezeu să-i odihnească !]

/ **ing.Vaida** (PNT) (care a lucrat la Societatea Skoda) , pus în cauză de declarația controlorului Marulis , a trimis o scrisoare Comisiei , **cerând să fie audiat pentru a spulbera insinuarea că d-sa ar fi fost acela care a rupt sigiliile la Skoda.**

/ La propunerea lui **Condruș** (PNL) , se hotărăște să se ceară de la Tribunalul Cluj, **dosarul revizuirii averii lui Romulus Boilă** (PNT)

/ Deputatul **Aurel Millea** (Un.Agrară) , prezintă raportul privin cercetarea **dosarelor militare** ;

/ **Comisar Parizianu** este audiat și povestește **cum s-a făcut descinderea** la reprezentanța Skodei ; **dosarele care s-au găsit acolo** ; ridicarea a **8 dosare** ; **sigilarea casselor de fier** ; cum el a lăsat acolo o **gardă de polițiști și jandarmi** ; cum a ordonat **col. Pomponiu** ridicarea gărzii ; Cum dosarele au fost luate de g-ral Uică ; cum **prim-ministrul Vaida** a cerut să se rezolve chestiunea ; um au fost apoi supravgheate **Casa Skoda și Seletzky** ;

/ **Macek** povestește cum s-a făcut percheziția ; cum agenții fiscalului au sesizat existența dosarelor militare ; că el a întocmit dosarele , pe care le-a semnat filă cu filă ;

că în seif-uri nu au mai rămas dosare importante ; cum unele acte considerate neimportante au fost puse pe foc de funcționarii Skodei ; cum a găsit a doua zi sigiile rupte ;

a aflat că au fost rupte de Seletzky ; că regretă că nu a anuțat autoritățile...

Ancheta " Skoda /12 iul.'34

9.) **Gh.Tătărăscu, Dinu Brătianu, declarații politice** , Timișoara , 6 aug.'34

(Adevărul " ,an 48, nr. 15.513 , 7 aug.1934)

a) Consfătuire PNL . b) Conferință ministerială .

Dinu Brătianu / 6 aug.'34

▣ **Sinceritate, continuitate, fermitate .**

▣ **Nu " destindere " și abdicare .**

[-----]

" Nu va ieși din obiceiurile lui de a **discuta fără reticență** problemele politice la ordinea zilei.

" **Nimeni** din dvs **nu trebuie să caute** în cuvântarea mea **aluziuni** ,
cari nu sunt în gândul meu , **nici dorința de a micșora adeversarii politici.**

Am credința că **nu atacurile adversarilor** pot slăbi situația persoanelor sau politice ,
ci propriile lor acte.

De aceea, **să nu atribuim o importanță prea mare amenințărilor, calificativelor,**

ce persoanele politice ne fac , căutând să-și ascundă propriile lor slăbiciuni
și **să creeze diversiuni** în opinia publică asupra faptelor ce li se impută.

Dar nici să dăm impresia că nu reacționăm și

că noi căutăm să îmbunăm pe adversarii politici printr-o **politică așa-zisă de destindere** ,
dar care **nu va fi decât o politică de capitulare și de renunțare la sancțiuni** ce țara așteaptă
pentru ușurarea morală a atmosferei viciate prin ultimii 5 ani de guvernare .

[-----]

Dinu Brătianu / 6 aug..'34

▣ **Controlul averilor !**

▣ **De parazitarea aparatului administrativ !**

[**LD : nu uita ! este cu o săptămână înainte de alegerile locale !**]

"**Asumându-și răspunderea guvernării și îndreptarea moștenirii** unor stări de lucruri

nenorocite , **guvernul trebuie să aibă mână liberă** spre a-și realiza opera .

De alegerea **organelor de administrație** , mai mult decât de bunăvoință și de intențiile lui ,

depind realizările . De aceea, **să nu aibă nici o ezitare de a deparazita aparatul**
administrativ de toți **trântorii care s-au îmbogățit și trăesc din banul public.**

" **S-a votat** chiar sub țărăniști , **ca o sfidare către opinia publică, o lege pentru controlul**
averilor .Trebuie aplicată cu atât mai mult , cu cât la fiecare moment ,

chiar de la **conducerea aceluși partid**, se **vorbește de curățire.**

Ea nu se va face în mod real , decât dacă **guvernul nostru se va hotărâ să o facă.**

Afacerea Skoda.....

" **Afacerea Skoda** nu este decât **o verigă dintr-un lanț întreg de afaceri și concesiuni**

necurate. Ancheta parlamentară nu poate da **numele celor care au fost corupți** ,

pentru că procesul s-a deschis sub guvernul trecut . **Spre a găsi vinovații** , ar fi trebuit ,

cum a motivat dr.Lupu, ca **un alt guvern** decât cel ce a prezidat afacerea Skoda și care era

acuzatul prezumtiv , **să facă cercetările** și să pună mâna pe **actele ce au dispărut** din casa de

fier. **Numele proprii au dispărut** , pentru că cei ce încheiaseră contractele , aveau interesul să

dispară urmele ce vor fi putut duce la luminarea afacerii.

Profunda corupție...

Ceea ce s-a putut însă afla din ancheta parlamenrară ,

a fost **profunda corupție** ce a domnit **în timpul guvernării trecute** și

contrazicerile depozițiilor foștilor membri ai acelei guvernări.

Când o afacere ca aceasta ia o atare dezvoltare, **când ea nu este unică,**

răspunderea principală cade asupra **regimului care a prezidat-o,**

cu atât mai mult , cu cât face parte dintr-un **întreg sistem de îmbogățire**

a partizanilor politici și a partidului , **din banii publici.** "

[-----]

Gh.Tătărăscu / 6 aug..'34

▣ **Starea de asediu**

▣ **Pericolul oficinilor**

[**LD : alt p.d.v.decât Dinu Brătianu .Altă motivare . Altă argumentare**]

" **Muncă și ordine**, iată **deviza acțiunii noastre** .

Şeful partidului nostru, d.Dinu Brătianu, ne-a împărtăşit astăzi câteva preocupări personale. D-sa ar dori ridicarea stării de asediu , acolo unde este instaurată.

Această dorinţă este împărtăşită şi de noi- **dar** realizarea ei nu depinde numai de noi , ci depinde de cei ce voiesc ca prin acţiunea lor să saboteze guvernarea noastră şi să tulbure liniştea Statului.

Da, e necesar ca ţara să o ştie : sunt şi azi forţe de agitare care stau la pândă relaxării autorităţii, pentru a porni acţiunea de destrămare şi de turburare ; sunt şi azi oficine - şi sunt chiar oficine noi - care, la adăpostul libertăţilor publice, făuresc zvonuri şi legende menite să slăbească şi să discrediteze acţiunea guvernului şi uneori să discrediteze şi să lovească până şi Coroana.

Împotriva acestor tentative , din fericire izolate, declar că voi continua să uzez - şi până la capăt - de toată rigoarea legilor excepţionale.

Voi putea săvârşi orice greşeală în această guvernare , dar nu voi săvârşi greşeala de a practica o politică de slăbiciune şi de capitulări şi nici o politică care să facă posibil triumful uneltirii şi al defăimării "

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

▫ "Destinderea " , " Pacificarea"

[LD : greu de surprins gândul oamenilor. Optică evident diferită între cei doi .

De parcă unul nu-l uită pe Duca , iar celălalt l-a uitat definitiv.

Se va vedea la ce a dus " destinderea" promovată de Tătărăscu ...]

" DI Brătianu ne-a reamintit de nevoia sancţiunilor .

Aceste sancţiuni constituie şi pentru guvern o preocupare constantă.

Politica de destindere şi de pacificare pe care am inugurat-o , în interesul superior al ţării , şi pe care o voi practica şi de aici înainte , nu înseamnă renunţarea la sancţiuni.

Căci eu înţeleg destinderea în înălţare sufletească şi nu înţeleg destinderea în pactizare cu păcatul şi turpitudinile.

Cercetarea afacerii Skoda şi sancţiunile ce îi vor urma sunt semnul viu al acestei atitudini.

Să asigurăm, deci, pe şeful nostru, că vom şti să ne facem datoria. "

Gh.Tătărăscu / 6 aug.'34

10.) Apel pentru banchetul lui **Iuliu Maniu**, Bucureşti, 7 aug.'34

("Adevărul " , 7 aug.'34)

Comitetul de iniţiativă pentru organizarea banchetului în onoarea d-lui Iuliu Maniu, a lansat un Apel :

" Convinşi că deosebirile de concepţii politice sunt perfect compatibile cu o atitudine cavaleriească şi cu respectul personalităţii morale a adversarului ;

" Socotind că, în faţa primejdiilor de tot felul care ameninţă ţara ,

exagerarea duşmăniilor politice până la defăimare şi la fals ar duce la o periculoasă destrămare a sufletului naţional ;

" Dornici de a sărbători pe stegarul neânfricat al luptelor naţionale din trecut şi totodată caracterul dintr-o bucată în frământările de astăzi ,

am hotărât , fără deosebire de culoare politică, organizarea unui banchet în cinstea d-lui Iuliu Maniu .

Banchetul va avea loc în seara de **14 august c, ora 8 seara** , în grădina **Coloseum Bragadiru (Gib)** , str.Izvor .

Toţi cei doritori de a participa vor găsi **bilete** la administraţia ziarelor :

Argus, Dreptatea, Epoca, Lupta. Preţul biletului :100 lei.

11.) Banchetul în cinstea lui Iuliu Maniu , Bucureşti, Grădina Gib, 14 aug.'34

("Adevărul " an 48, nr. 15.521, 16 aug.'34)

foto-banchet : Maniu vorbind ; Filipescu - vorbind;
foto medalioane : **Pavel Brătășanu, Ion Mihalache, Virgil Madgearu**)

- a) **Pavel Brătășanu**   b) **Gr. Filipescu** (P:C)
c) **Ion Mihalache** (scrisoare)   d) **Virg.Madgearu**
e) **Gh.Crișan** (Ardeal)   f) **Pan Halippa** (Basarabia)
g) **G.Alvirescu** (Bucovina)   h) **N.Mateescu** (tineret)
i) **Gr.Gafencu** (senator)   j.) **Iuliu Maniu**

Imensa grădină a restaurantului Gib a întrunit aproape **3.000 de oameni** care au ținut să participe la sărbătorirea fostului președinte de Consiliu.

Alături de țărani, veniți de la mari depărtări ,**cunoscute personalități politice** .
Președintele banchetului este bătrânul naționalist **Pavel Brătășanu**.

LD : inițiativa a avut-o ...Grigore Filipescu și Virgil Madgearu .

Mărturisesc faptul că , până am citit aceste cuvântări nu am știut ce anume declanșase acest **banchet .protest** . Am aflat prea puțin .Pe mine m-a impresionat **forma aceasta de reacție**, ceea ce reprezenta **lupta pentru onoare și cinste**, adică pentru o **chestiune morală**.

Că acțiunea are și un substrat " monarhist" este altceva] Doc.integral - [fișier PNT](#)

a) Pavel Brătășanu

[**Cuvântarea bătrânului a impresionat profund auditoriul - spune ziarul**]

"Constat și nu pot să admit că cei care au fost patrioți , care au luptat pentru întregirea neamului și au putut să creeze unire și înfrățire , **sunt dați la o parte**.

Ce va să zică fel de fel de critici , de insulte de ticăloșii ?

Ar trebui să luați și să cercetați pe cei care îndrăznesc să aducă acuzațiuni , să vedeți ce au făcut pentru țară și ce au făcut pentru neam .

[-----] **Nu vreau să mai trăesc ca să văd ce se mai petrece , să văd răul acesta , intrigile și tot felul de comploturi ."**

b) Grigore Filipescu

" Nu voi face apologia înaltelor dvs calități morale.

Știu că ași jigni prin aceasta modestia dvs. Nimeni nu mă va împiedica, însă, să spun sus și tare că **lovitura mișească cu care au încercat să vă doboare** acei ce se învoiesc cu toate compromisurile , dar nu se pot împăca cu un singur lucru : caracterul , este poate **atentatul moral cel mai odios** pe care l-a cunoscut istoria politică a acestei țări.

Manifestația de astăzi întruchipează protestul revoltat al țării contra ignominiei .

[-----]

Nu v-am văzut d-le Maniu , nici amenințând Coroana [**Duca !] , nici scriind articole injurioase la adresa ei , care n-au văzut lumina zilei , grație numai prudenței unui prieten.**

Ați plecat de la guvern cu simplitatea cu care ați venit , fără a forța ușile la început, și fără a le trânti la sfârșit. Ați părăsit palatul așa cum se cuvine să-l părăsească un sfetnic al tronului :cu pălăria pe cap ,iar nu cu gesturi destrăbălate , în mașina care v-a adus , urmat de o ceată de gură cască strâmbându-se de râs, pe seama unui președinte de Consiliu .[Cine?]

N-ați fost mercenarul nimănui ; nu v-ați pretat nici o dată să fiți păpușa altuia ca să trebuiască apoi să scuzați guvernarea dvs prin cuvintele < **Eu nu sunt eu > .[**Iorga !**]**

Caracteristica ținutei dvs este ținuta, demnitatea , echilibrul și cinstea .

lată de ce vă iubim și vă stimăm. [-----]

Spuneți fraților noștri ardeleni că ceea ce simt ei , simțim și noi;

Spuneți-le că durerile lor sunt și durerile noastre și că **prigonirea dusă împotriva celui mai vrednic dintre ei , este o palmă pe obrazul întregii țări .**

Cu această palmă nu vom rămâne!"

c **Ion Mihalache** (14 aug. Teckirghiol) (scrisoare citită de Virg.Madgearu)

" Regret profund că n-am fost informat la timp , te rog să asiguri că mă asociez personal pe calea aceasta **la protestul cetățenesc** ce semnifică banchetul organizat din lăudabila inițiativă a d-lui Grigore Filipescu , anume :
osândirea falsului săvârșit cu scopul de a compromite un om de înălțimea morală a d-lui Iuliu Maniu , acest mare român cu care se onorează partidul nostru a-l fi avut președinte și care , mai presus de aceasta , reprezintă pentru însuși statului român , **un mare capital național și moral.**
" **PNȚ a înfierat acest procedeu** , ce nu se poate califica încă , **de la descoperirea falsului,** atât în parlament cât și prin presa sa. PNȚ este fericit că astăzi i se alătură în chip cavalesc și spre cinstea lor , **bărbați politici și grupuri politice deosebite , pentru condamnarea unor acte ce nu pot onora o guvernare de stat civilizată** .[-----]
Guvernul este dator să ia urgente măsuri cari să ferească țara de desnădejdea că , în România patimilor politice , urmărirea adevărului nu e cu putință și că aceasta constituie doar un pretext de meschină răsbunare de partid "

d) **Virgil Madgearu**

[-----]

Ce ne-a adunat în astă seară , pe toți cetățenii din atâtea partide politice ?

Ce ne-a făcut să vorbim aici ?

Este necesitatea care o simțim ca toți să ne întrunim glasul nostru de protest , care să reprezinte un protest al națiunii întregi împotriva încercării celui mai odios atentat moral care s-a săvârșit în România, ci în lumea întreagă , asupra unui bărbat politic. S-a comis în acest scop un fals."
Madgearu /

α **Iuliu Maniu** monarhist

Răzbunare , pentru ce împotriva lui Iuliu Maniu? **Pentru că Iuliu Maniu,** silit de PNȚ să primească guvernul și să se întoarcă din retragerea sa de la Bădăcin , a spus : < **Primesc guvernul cu condiția lămurită să am mâna liberă , pentru ca în cadrul Constituției , să guvernez țara și să pot răspunde de actele mele și ale guvernului meu .>**

Acesta este adevărul și de aceea ne-am întrunit aici ca să protestăm.

De aici chemăm țara la reacțiune împotriva acestui odios atentat [-----]

Despre această manifestație , **câte nu s-au scris și câte nu s-au înscenat?**

S-a spus : va fi o manifestație împotriva monarhiei !

Noi ne întrunim împotriva coroanei ? Dar noi cei de aici suntem oameni cari avem cele mai devotate sentimente față de drepturile și de prerogativele Coroanei .

Noi suntem demnii slujitori ai Coroanei și înțelegem să-l acordăm totdeauna și în toate împrejurările , tot respectul nostru .

Dar cui i se aduce această imputare că ar fi antidinastic

și că ar urmări **republică în România ?** [-----]

" Prin urmare **este o infamie să se vorbească despre Iuliu Maniu**

ca **un profitor la scaunul de președinte al republicii românești**

și eu nu înțeleg cât de mult **s-au pierdut mințile oamenilor care fac această propagandă**

, fără să-și dea socoteala că **astfel subminează ideea monarhică în această țară. "**

[-----]

e) **G.Crișan** (fost ministru al Ardealului)

Durerea pe care ardelenii și bănățenii au simțit-o în fața încercării de asasinare morală a lui Iuliu Maniu , a putut fi suportată de aceștia numai grație faptului că Vechiul Regat a manifestat aceeași indignare .

f) **Pan Halippa** (fost ministru, Basarabia)

Basarabia nu putea să lipsească de la această masă a românilor.

Protestează cu vehemență contra

încercărilor unora de **a coborâ nivelul vieții publice românești.**

" Basarabienii nu sunt regionalişti. Îndreptarul lor rămâne Bucureştiul.

Dar nu un Bucureşti care să însemne **o cloacă de infecție morală.**

Dorim ca, în această Capitală , **să se ridice numai oameni de talent, oameni cu caracter.**

Dacă voim să jucăm , în aceste vremuri turburi, rolul pe care înțelegem să-l jucăm,

apoi se cuvine **să luptăm pentru luminarea neamului și pentru consolidarea dinastiei ,**

dar a dinastiei nesubjugate "

g) G.Alvirescu (deputat , Bucovina)

Aduce salutul Bucovinei.

"Azi, când habsburgii încearcă să ridice din nou capul,

atentatul încercat contra d-lui Maniu ,

însemnează **o lovitură dată însăși neamului românesc.**

Înțelegem **să luptăm pentru mântuirea țării, pentru mântuirea monarhiei "**

h) N.Mateescu (tineret)

Aduce **adeziunea tineretului care admiră intransigența d-lui Iuliu Maniu ,**

în lupta pentru **salvarea parlamentarismului și constituționalismului "**

i) Gr.Gafencu (senator)

[-----]

Insulte nu s-au îndreptat împotriva noastră.

S-au dus campanii împotriva acestei sărbătoriri ,

dar acestea nu ne privesc. **Suntem hotărâți să nu facem politică în această grădină.**

S-au ridicat cuvinte grele și nedrepte .

Acestea nu ne ating. **Suntem fără ură și fără patimă. Sărbătorim un bărbat al țării ,**

fiindcă **îl știm că e drept, întreg și curajos.** Și cinstindu-l pe el, cinstim țara .

Dacă este **un gând mai întunecat** care ne stăpânește azi, **e acela al îngrijorării :**

nu e bine ce se petrece în jurul nostru și câteodată chiar la noi.

Lupta între frați a atins o nemaipomenită înverșunare

și infectează toate lăcașurile vieții publice.

Sămânța urii se întinde .

Se cuvine, oare , să stăm deoparte ? [-----]

Sunt bărbați cari reprezintă un ținut sau o epocă . Iuliu Maniu și Alexandru Vaida-Voevod ,

uniți pe vecie în sufletele noastre **au fost și sunt mândria Ardealului.**

Cine se atinge de Iuliu Maniu , nu lovește numai într-un bărbat

ci lovește într-o credință

în care se împletesc amintirile luptelor noastre de ieri și năzuințele de mâine.

Care e românul care ar ridica piatra întâi ?

Să nu clătinăm așezămintele care stau la temelie acestui stat .

Ideea și voința românească sunt legate de **Tron și Dinastie.**

Închinăm întregul nostru **devotament monarhiei,** care se sprijină pe toți acei care o slujesc

cu fruntea sus și cu conștiința împăcată.

Să nu otrăvim prin pizmă și răutate viața noastră de toate zilele.

Nu sunt vremuri de dezacorduri între cetățeni și e bine să ne strângem rândurile.

Nimeni n-a cerut mai mult ca **sărbătoritul de azi,**

lumină, rânduială și cinste în treburile publice.

Să ne ferim însă de învinuirile pătimase care înveninează tot neamul.

Să ne unim. Să ne îndreptăm gândurile la aniversarea marelui război

și să trecem peste **clevetirile neputincioase ale străzilor și ale cafenelelor.**

j) Iuliu Maniu (la ora 11,30. Mare însuflețire; aplauzele durează un sfert de oră.)

Maniu / 14 aug.'34

▣ Solidaritate morală.

[-----]

" **Manifestația de astăzi** e devotată unei idei : **ideea solidarității sociale în contra practicilor imorale în luptele politice și în viața de stat .**

Noi, care ne găsim la această masă, **nu facem parte din același partid .**

Nu avem aceleași credințe politice . Nu ne unesc interese apropiate . **Pe noi ne unește**

altceva : năzuința de a întrona în viața noastră publică și privată **o morală superioară.**

Ne unește grija ce purtăm **pentru viitorul instituțiilor** noastre fundamentale de stat .

Ne-a întrunit **dorul ca să ne unim scânteile sufletelor** noastre , ca din ele să răsară

o mare și puternică flacără, de a cărei căldură și lumină să se bucure **obștea românească.**

Această obște românească va fi mulțumitoare dvs , d-le Filipescu, d-le Brătășanu,

și iubiți comeseni, că v-ați obosit astăseară ca **să dați avânt unei gândiri nobile de înălțare a**

vieții publice românești. [-----]

Maniu / 14 aug.'34

▣ Misiune împlinită

▣ Datoria de a spune adevărul.

[LD : fii atentă la **propria autodefinire** și dă-ți o explicație pentru tendința lui de **retragere la Bădăcin**, pentru a-și păstra neatins **prestigiul dobândit.**

Gândește-te **dacă , nu cumva**, Maniu a fost mai apoi , împins de împrejurări , să se implice în vârtejul luptelor politice interne.

Dar , mai gândește-te **dacă era într-un tot sincer** ,

dacă această **"modestie"** nu era de fapt un **"orgoliu"** nemăsurat a unui om care credea că **națiunea trebuia să-i fie pururi recunoscătoare** și că **avea dreptul de a fi ascultat.**

Mai gândește cum trebuie să-l vezi pe acest bărbat politic .

De ce nu venea în Parlament - dacă era apostolul democrației parlamentare ?]

" Iubiți comeseni, **am avut toate satisfacțiile** pe cari le poate avea un cetățean într-o țară.

Am avut toate onorurile oficiilor publice și **m-am bucurat nevrednic** de încrederea mulțimei

. Și **am avut fericirea** - peste toate - ca peste vrednicia mea, din bunătatea lui Dumnezeu

și încrederea poporului , **să prezidez prefacerea istorică** care , după 2000 de ani,

a înstăpânit în Dacia superioară, dominația latină."

" Nu mai vreau nimic. Nu mai aștept nimic. Nu tind la nimic.

Nu este însă un bun care să n-aibă și o parte de pasiv. **Și am și eu pasivul meu.**

Împărtășit de soartă cu mulțumiri sufletești și ne mai dorind nimic,

am datoria de a aprofunda serios problemele

și a spune adevărul pe față și mulțimei și celor puternici.

Evident că **această îndatorire** , ca și oricare alta, **are riscurile sale.**

Le port cu o seninătate imperturbabilă . (aplauze îndelungate)

Am spus și voi spune întotdeauna ceea ce cred și cum cred ,

indiferent ce ar urma pentru mine (strigăte de bravo, aplauze furtunoase)

Eu am datoria să spun ce cred și **națiunea are dreptul să urmeze , dacă vrea ,**

sau să nu urmeze , ceea ce nu-i convine .

" Eu, d-lor, în această stare sufletească , **mă uit cu oarecare plăcere sadică ,**

la acei râvnitori și la acei lingușitori.

Nu mai am decât un singur regret : că ei nu bagă de seamă că

acei care le oferă cu o mână zahăr ,

cu cealaltă mână izbesc cu biciul în obrazul națiunii.

În ceea ce mă privește pe mine , **prefer rolul invers :**

să mă lovească cu biciul în față cu o mână,

dar să dea belșug de bunătate pentru neamul românesc. "

Maniu / 14 aug.'34

▣ Anti - republicanism

▣ Pro- monarhism

[LD : motivație impecabilă. Asumare fără echivocuri pentru răspunderea **Restaurației** .
Argumentare democratică pentru păstrarea **regimului constituțional**.
Numai cine era de rea credință sau cu intenții camuflate , putea socoti altfel.
Din păcate, așa a fost . Și , din nefericire, în 1938 , se va ajunge la **dictatura regală**.
La acest capitol, **Maniu a fost consecvent și înfrânt .]**

" Dar îmi pare bine **că ați accentuat sentimentul monarhic**.
Într-adevăr , **poporul românesc** , și cu el **noi toți**, **suntem adânc monarhici**.
Cunoaștem tradiția seculară a acestui neam ,
dar nu este suficient ca în popor **să sălășluiască sentimentul monarhic și dinastic**,
nu este suficient ca **noi conducătorii să fim monarhici și dinastici**.
Noi nu avem nevoie de aventuri republicane.
Cine cugetă la așa ceva , nu știe ce gândește și nu știe ce vrea.
Între multele riscuri pe care trebuie să le suport , **sunt calomniile , fără sfârșit**,
de care sunt atins. **Între altele, se spune că sunt republican**.
Că eu dușmănesc pe Suveranul nostru .
Pentru dvs , nu pentru mine, **pentru dvs** care mi-ați făcut cinstea să stați la o masă cu mine,
trebuie să pun la punct această calomnie. (aplauze)
Cum adică , **eu sunt republican ?**

Cine a fost acela care trebuia să suporte ironiile fără sfârșit
ale **acelora cari azi se desfătează în lingușiri [aluzie la PNL]** , dacă nu eu ?
Apoi, d-lor, n-aș fi eu **bun de legat** , **dacă** ași năzui să distrug rezultatele bune ?
N-ași fi eu un criminal dement dacă ași dușmăni pe acela pe care l-am proslăvit ?
n-ași fi eu **un om care nu m-ași putea uita în ochii lumii, dacă** ași dușmăni fapta
[**Restaurația**] , pentru că **cred că a fost un bine** și pentru că sunt sigur că
națiunea așteaptă într-un viitor apropiat rezultate frumoase de la Suveran și de la neam.
" Dar , firește , d-lor , nu pot să fac o concluzie.

Respectuos până la scrupulozitate față de drepturile constituționale ale Coroanei,
am datoria ca să nu las ca nici cea mai mică părticică din drepturile Națiunii
să fie știrbită.

" Și vă întreb eu , **dacă** în adevăr , **sunt dinastic** ,
și **dacă** , în adevăr , **am răspunderea pentru Restaurație** ,
dacă n-am și datoria ca să feresc ca Regele să nu îndeplinească
acte de guvernământ pentru care nu poate avea răspundere
și pentru care sunt făcute guvernele trecătoare ,
iar nu cei care trebuie să reprezinte continuitatea vieții de stat ,
aspirațiile și tradițiile neamului românesc . "

Maniu / 14 aug.'34

▣ Apel la muncă, solidaritate , moralitate

" **Nu am eu datoria** - și această datorie ne e comună tuturor - **să facem ca**
dezagregarea sufletească care a prins rădăcini în corpul națiunii noastre ,
să fie înlăturată și ca **sufletul acestei națiuni să fie cuprins de un elan de muncă**,
de **înălțare sufletească** , spre **scopuri mai superioare**
pentru mântuirea sufletească și materială a acestui popor.
" **Să-și dea fiecare seama** , fie că e de jos, fie că e de sus,
că **națiunea noastră românească fiind oprimată, a rămas îndărătul altor națiuni** ,
și **că trebuie** ca , cu pași repezi , **să refacă ceea ce a pierdut în o mie de ani** .
" Nu simte fiecare în sine **datoria** că trebuie să folosim fiecare clipă pentru
înălțarea sufletească a neamului românesc, pentru întărirea lui materială și culturală ?

" Eu cred că **generația de astăzi** va înțelege glasul timpului în care trăim.
Va înțelege **datoria** pe care o are de a merge pe **calea luminoasă** pe care trebuie să meargă.
" Sunt convins de aceasta."

Maniu / 14 aug.'34

▣ Crez personal

[LD : **Aparițiile lui la București** erau rare și parcă regizate .
Absența din **Parlament**, refuzul de a conduce **PNT**, retragerea la **Bădăcin**,
respingerea colaborării cu liberalii (cel puțin la fel de democrați ca el) ,
regionalismul ardelenesc manifest , garnisit cu **accente antiregățene regretabile**,
erau tot atâtea dovezi pentru **politica sa particularistă**.

Iată că , de data asta , **Maniu** , copleșit de demonstrația bucureștenilor ,
se înfățișează ca cetățean al României întregite , cu capitala la București !]

" În ceea ce mă privește pe mine, **modest dar hotărât**, fără șovăire,
voi merge pe calea pe care am pornit-o , spunând adevărul și necerând nimic .
făcându-mi datoria acolo unde m-a pus națiunea și încrederea publică.

" Mă voi închina și mai departe , și vă rog să faceți și dvs la fel,
Sfintei Treimi creștine, iar nu celeia devolești : avere , putere și plăcere ,
care e **izvorul atâtor nenorociri năpăstuite asupra neamului nostru ,**
din vina conducătorilor săi.

" **Ridic paharul meu** , în primul rând, **în memoria aceluia care ,**
acum 18 ani, au trecut Carpații.

" **Mai închin paharul meu în cinstea celor care au ridicat conștiința națională**

în așa măsură , încât **să putem aniversa ziua de azi ,**

și mai **închin paharul în cinstea scumpei noastre Capitale, București** ,

care până acum 18 ani însemna pentru noi **locul unde răsărea soarele cultural al neamului,**

iar astăzi înseamnă locul unde răsare soarele politic și al unității noastre naționale. "

(**ultimele cuvinte ale lui Maniu au fost acoperite de aplauze însuflețite și îndelungate .**)

Banchetul a luat sfârșit la ora 12 noaptea. Mulțimea s-a împrăștiat în liniște]

Maniu / 14 aug.'34

Banchetul -protest / Grădina Gib /

---

12) **Gh.Tătăărăscu (prim ministru) ; Dinu Brătianu (scrisoare) ,** Târgu Jiu, **23 aug.'34**

consfătuire liberală ; conferință ministerială

("Adevărul " ,24 august '34)

[LD : **23 febr.2003**] cecurile politice atribuiam o mare importanță manifestării de la Tg.Juiu ,
fief-ul lui Gh.Tătăărăscu, locul de unde , și altă dată , își anunțase marile opțiuni.

Inițial , **fuseseră convocați doar parlamentarii olteni**, pentru un schimb de vederi ,

pentru nevoile provinciei. Pe urmă însă , **și-au anunțat sosirea peste 200 de deputați și**

senatori din toate ținuturile țării, **membrii " grupării H "** , mulți membri ai **Cabinetului...**

În culise, cercurile liberale vorbeau de **o nouă orientare a guvernului și partidului liberal !**

Și cred că, într-adevăr , așa a fost .

De la acest moment , se produce despărțirea de "moștenirea" lui Duca , **deși reformele**

anunțate - administrativă , agrară , armată- le va anunța ca fiind sub aceeași " **tutelă** " ,

și ca reprezentând aplicarea **Planului de guvernare** elaborat de el .

Titluri, subtitluri, semne , sublinieri - LD] Doc. integral - **fișier PNL**

"Adevărul " / 23 aug.'34

▣ Participanții

Un tren special a adus la Tg.Jiu : membrii guvernului, parlamentarii și alți liberali de marcă.

Pe peron au fost întâmpinați - ca gazdă - de Gh..Tătărescu .
Alții au venit cu automobile (de la Călimănești)
S-a format un cortegiu care a parcurs străzile orașului până la primărie .
În piața primăriei , mulțime de săteni . Megafoane instalate special , urmau să transmită cuvântările. Participanții au luat loc în sala de festivități .La ora 11 , a vorbit **Tătărescu** .

Dinu Brătianu / 23 aug.'34

▣ **Scumpe d-le Tătărescu** , (citită de Gh.Tătărescu, în debutul adunării)

" **Ne putând lua parte la întrunirea ce ați hotărât la Tg.Jiu** , vă rog să arătați membrilor adunării că **sunt cu tot sufletul de acord cu dânsii** , pentru susținerea îndeplinirii **programului nostru**, pentru a cărei realizare **contăm pe priceperea și pe energia șefului guvernului național -liberal.**
" Și cu această ocazie , vă rog să primiți asigurarea simțămintelor mele de caldă prietenie și sincer devotament , **Const. I.C.Brătianu** .

Gh.Tătărescu / 23 aug.'34

▣ **Tradiția gorjencească**

[LD Deocamdată voi numi această fază liberală , "**faza oltenească** " sau "**faza gorjeană** " , fiind mai mult decât o etichetă "**geografică** " .A existat o tradiție, o tentație, un orgoliu, de a consacra , cumva , baștina . **De ce nu - Tătărescu cu Tg.Jiu ?**

Eu m- am gândit , cu acest prilej , să dedic un pasaj special privind **amprenta** această locală asupra personalităților de la noi : Brătienii, Duca, Tătărescu, Maniu , Mihalache , Madgearu, dr.Lupu, Gr.Iunian, ACCuza, CZCodreanu, ș.a.ș.a.]

" Vorbindu-vă despre **înfăptuirile de până azi**, voesc, în același timp, să deschid **orizonturile de mâine, ale guvernării noastre** .

Am ales, pentru săvârșirea acestui act, **colțul acesta de țară**, fiindcă el a fost și a rămas una din **citadele inespugnabile ale liberalismului român.**

" De-a lungul luptelor politice date pentru credința liberală ,

Gorjul nostru nu și-a închinat nici o dată steagul și, **la fiecare generație**,

el a adus **o contribuție decisivă** la întărirea și dezvoltarea **partidului național-liberal.**

" **Acțiunea înaintașilor noștri** a fost caracterizată întotdeauna prin **îndrăzneală** în făurirea gândurilor și prin **cerbicie** în înfăptuirea lor ; ea a fost neîncetat stăpânită de **idealismul generos** și de **voința** de a așeza acțiunea partidului nostru în **mersul vremurilor.**

"Aceste **mari tradiții** constituiesc un **cadru sufletesc prielnic**

pentru a putea vorbi partidului și țării despre **opera noastră** :

despre **opera de ieri, despre opera de mâine** . " [-----]

Gh.Tătărescu / 23 aug.'34

▣ **Preluarea guvernării**

"**Opera de ieri** . Nu voi face aici bilanțul amănunțit al **înfăptuirilor guvernării noastre** .

Bilanțul acesta a fost făcut cu alte prilejuri. El stăpânește astăzi conștiința țării .

Stăpânirea anarhiei ...

"**Am luat în ziua de 3 ianuarie frânele guvernului stropite de sângele lui Duca** , într-un moment în care **anarhia părea că amenință** nu numai **guvernarea noastră**, dar și **ordinea și dezvoltarea liniștită a statului nostru.**

Refacerea țării....

Conștient de marea răspundere pe care o luasem față de **Coroană**, față de **țară** și față de **partid**, am pornit împreună cu colaboratorii mei la **înfăptuirea operei de refacere** , **fără a ne lăsa impresionați** nici de **numărul obstacolelor** , nici de **amplourea dificultăților** care ne stăteau în cale. [-----]

Inventarierea moștenirii ...

"Ne-au trebuit câteva luni pentru a face **inventarierea moștenirii** ce primisem : o moștenire de **deficite**, de **lipsuri** și de **dezastre**, stăpânită de o **întreită criză : de autoritate, de ordine , de încredere** .

Din haosul acesta , prin munca , prin priceperea , prin perseverența noastră , am început să ieșim la **limanul luminei** îndrumând neconținut **acțiunea statului pe drumul consolidării**. " [-----]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ Programul de perspectivă

[Pentru fiecare capitol, Tătărăscu a folosit un **stil oratoric ingenios dozat** , constând din **prezentarea antitetică a prezentului și a viitorului** : pe de o parte , **o punere în oglindă** fără menajamente ,cu duritate , realism , fără false laude , cu ierarhii nemăgulitoare acordate diverselor domenii , **cu diagnostice grave** ; pe de altă parte, un program concret , cuprinzând **marile reforme și măsurile adiacente**, pe care guvernul și-l asumă în ceea ce el numește **noul ciclu de guvernare** . Este un program **ambitios**, predominant **neo-liberal** , cu pronunțat caracter de **solidarism social și național**.] [-----]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ I . Reforma administrativă

[-----]

Ideea nu a făcut nici un pas înainte , căci în ultimii ani **un val de politicianism s-a năpustit asupra vieții administrative** . Problema se pune astăzi agravată.

Suntem, după cunoștința mea, **singura țară din Europa** , unde , **o dată cu schimbarea guvernelor , se schimbă** - legal sau nelegal - **întreaga administrație locală** ; suntem **singura țară** unde, a doua zi **după decretul de numire al guvernului, prefectii, primarii , consilierii comunali , sunt smulși din acțiunea lor administrativă** , de decretele de înlocuire sau de decretele de dizolvare .

Din cauza acestei practici , **voința administrațiilor este înlăturată** și interesele administrației **nesocotite** .În asemenea împrejurări, **continuitatea administrativă rămâne un mit și acțiunea administrativă o ficțiune** - iar **programele de realizare locale oferă numai începuturi , nici o dată finaluri**. [**LD : dar acest lucru se întâmplă din cauza schimbărilor prea dese de guvern , deci lucrurile rele de acolo decurg !**]

Cunosc comune rurale care au fost , de la război și până azi, administrate aproape exclusiv de comisii interimare , formate , de cele mai multe ori, de neisprăviții satelor.

Cunosc comune rurale în care , în același interval de timp, au avut loc 15 rânduri de alegeri .

Practica aceasta înseamnă **prăbușirea gospodăriilor rurale și anarhizarea în masă a administrațiilor** . **Acest sistem nu mai poate dăinui**.

Stabilitatea întregului aparat administrativ și continuitatea acțiunii administrative trebuie să fie ridicate la rang de dogmă , iar **principiile sale de bază vor trebui să fie înscrise, la timpul său, în Constituție** .

Acest deziderat pare , poate , un ideal îndepărtat. Vom căuta să-l materializăm cât mai mult , prin noua lege administrativă pe care o pregătim și care va rupe cu trecutul , atăcând curajos relele de care este legat "

" **Vom cere** , în făurirea acestei legi, **colaborarea tuturor partidelor** și nu va fi vina noastră dacă nu o vom avea.

O lege administrativă care să fie aplicată cel puțin 10 ani , și care va trebui să statornicească cadrul legal și permanent al vieții administrative , este una din marile reforme de care voim să legăm guvernarea noastră "

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ II. Reforma agricolă

[LD : în atenția lui Vasile Sassu]

E banal a mai declara că **suntem astăzi țara cea mai înapoiată în cultivarea solului ; e banal** în a mai adăuga că suntem încă **sub stăpânirea rutinei** , care ne împiedică să schimbăm radical felul **culturilor noastre ancestrale ce nu-și mai găsesc astăzi desfaceri** ; este , în sfârșit, **banal**, a mai repeta , că, **din punct de vedere tehnic**, în multe părți ale țării , **munca agricolă se dezvoltă exact în condițiuni de practică milenară** și că **industrializarea agricolă a rămas o întrebare pusă viitorului .**

Este de prisos să ne mai bocim la căpătâiul cauzelor cari au făcut ca **țara noastră să rămână muzeu de practici și metode agricole perimate .**

Relele le cunoaștem. Ele trebuie înlăturate .

[-----]

Refacerea drumurilor ...

" În sfârșit, reorganizarea muncii trebuie aplicată și în domeniul utilajului național - și în special în domeniul **refacerii drumurilor.**

Și în această direcție , **am rămas printre cele din urmă state ale Europei.**

Să ne păluim singuri în fața acestei constatări .

Am desființat munca în natură și am înlocuit-o cu prestația în bani ,

în momentul când resursele bănești începeau să se epuizeze.

Rezultatele se pot vedea în toate unghiurile țării.

Șoselele noastre de toate categoriile , afară de câteva crâmpoie de artere , **sunt o adevărată rușine.**

" **Ofensiva de reparare a drumurilor** , începută de guvernul nostru în toate județele , a însemnat **ruperea cu o tradiție nenorocită.**

Acțiunea asta trebuie lărgită. Țara întregă trebuie chemată la contribuție.

Vom întemeia **eforii pentru întreținerea drumurilor locale** și vom crea **o nouă mentalitate**

pentru a înlătura pe aceea care stăpânește azi sufletul satelor

unde **demagogia a decretat munca la șosele o degradare ! "**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ **III . Reforma armatei**

[LD : nu uita că el era și ministrul **Apărării naționale** , nu uita familia militară din care se trage]

" **A treia reformă** [LD : după cea administrativă și a muncii naționale]

care **reclamă hotărâri bărbătești și rezezi este reorganizarea armatei și înzestrarea ei.**

Atrasă de violența și zbuciumul luptelor politice, opinia publică nu mai acordă

acel **interes pasionat care trebuie acordat pregătirii armatei noastre.**

Și totuși, nici o dată interesul acesta nu a fost mai actual decât azi.

Fiecare cetățean trebuie să fie conștient că **progresele din toate domeniile vieții statului,**

dacă nu sunt întovărășite de progrese similare în **pregătirea militară - rămân jertfe inutile.**

" **Conștient de răspunderea ce o port**, socotesc astăzi necesar **să zguduim opinia publică .**

Situația generală reclamă tuturor oamenilor de răspundere să vegheze asupra pregătirii armatei noastre .

" Pretutindeni , în toate țările din lume, **arme multe ies din uzine.**

Apărarea națională este pusă pe primul plan al realizărilor și constituie obiect de primă preocupare al opiniei publice.

Afacerea Skoda ....

Noi ne mulțumim să **ne pasionăm** pentru peripețiile **afacerii Skoda** și, în legătură cu ele , **organizăm banchete de dezmaț politic și moral.**

[LD : **banchetul -protest Iuliu Maniu , 14 aug. Vezi fișier PNT]**

O trezire a conștiințelor se impune .[-----]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ **Cultura**

▣ **Lichidarea analfabetismului**

[LD : în atenția dr. Angelescu]

" O mare și hotărâtoare efortare va fi făcută pe tărâmul cultural .

Acolo stă în fața noastră , ca o remușcare și , în același timp, ca o amenințare , problema analfabetismului .

Este inadmisibil să mai tolerăm situația de astăzi ;

analfabetismul trebuie lichidat . Pentru atingerea acestui scop, o adevărată cruciadă va fi întreprinsă de falanga învățătorilor noștri , care nu vor avea odihnă până ce nu vor fi răspus la această mare chestiune a timpului .

" Jertfele țării pentru cultură trebuie revărsate asupra lumii satelor ,

unde grabnic trebuie ridicat un puternic baraj împotriva exodului spre orașe.

" Stăm astăzi în fața unei condamnatoare anomalii :

la orașe sporește armata șomerilor intelectuali și la sate crește armata analafetilor !

[-----]

[LD: cu acest capitol, termină expunerea privind sarcinile guvernării]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ Atmosfera politică internă

▣ Ofensiva anti- liberală

[LD]:

" Executarea acestui program , reclamă pace și ordine.

La rândul nostru , noii cerem țării să ne dea răgazul necesar pentru a ne îndeplini misiunea.

Țara - țara sănătoasă, dornică de muncă și de propășire - ne-a făgăduit acest răgaz și ne-a acordat întreaga ei încredere .

" Împotriva noastră se ridică numai cohorta profesioniștilor agitației și ai aventurii ,

pândind evenimentele , speculând durerile și lipsurile ;

împotriva noastră se ridică numai specialiștii demagogiei, gata să-și vânture făgăduielile și formulele ațățătoare și cari se pregătesc să pornească o nouă ofensivă.

Preludiul acestei ofensive , îl simțim.

Înregistrăm de câțeva vreme un val nou de neastâmpăr și de agitație ,

care periodic tulbură opinia publică

"Această nouă agitație a fost provocată de o discuție asupra revizuirii Constituției ,

iar acum, în urmă, de o ofensivă împotriva aplicării măsurilor excepționale.

" Socotesc necesar ca , cu prilejul acestui examen al situației generale, să mă rostesc definitiv asupra lor "

[----- urmează opinia despre Constituție și legile excepționale -----]

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

▣ Măsurile excepționale

▣ Starea de asediu, cenzura

" O campanie de agitare se duce , deopotrivă, pentru ridicarea măsurilor excepționale.

Nu am nici o dificultate să declar - am spus-o la Timișoara și dl Brătianu și eu - că cine dorește ca aceste măsuri să fie ridicate cu un ceas mai curând ,

este guvernul însăși.

" Măsurile excepționale nu au fost , nu sunt pentru nici un guvern , un titlu de glorie și de mândrie ; ele nu ridică și nu întăresc

nici creditul regimului care le aplică și nici creditul țării .

" De aceea, nu cred să fie om cu conștiința răspunderii trează ,

care să adopte cu inima ușoară regimul de excepție , sau , dacă l-a adoptat ,

să nu dorească grabnica lui ridicare .

" Trebuie însă să constatăm - și sunt în măsură să o constat -

că focarele de tulburare și de nevroză , care ne-au silit să introducem regimul excepțional , nu sunt , încă , toate stinse.

" Opera de terapeutizare începută **nu este încă sfârșită** .

De aceea, **nu ași putea încă hotărâ azi ridicarea măsurilor excepționale** ,
căci **prefer să fiu acuzat pentru exces în exercitiul autorității** ,
de cât pentru slăbiciune în practica ei .

" Nu o voi putea face **decât în ceasul** în care **nevrozele vor fi tămăduite** ;
focarele de agitare extirpate , și **pasiunile potolite** ;

în **acel ceas** , măsurile excepționale vor cădea în desuetudine prin dreapta judecată,
bunul simț și spiritul de înțelegere pe care cu toții voim să le vedem triumfând în acsat ceas.

Până atunci, eu nu voi fi omul care va dezarma brațul țării. "

Gh.Tătărașcu / 23 aug.'34

▣ Coroana - "forțele oculte "

▣ Campanii de defăimare și diversiune

[LD : în ce-l privește pe Tătărașcu, una din două : **ori era** , pe atunci, **de bună credință** ,
și atunci diatriba lui este legitimă ,

ori devenise ,dinainte sau după **asasinarea lui Duca, "omul regelui "** ...
și atunci atinge culmea perfidiei !

Aceste "**legende**" vor constitui **stigmatul** care va întovărăși **camarila regelui Carol** ,
în timpul vieții și în posteritate .

Atenție LD ! cred că trebuie **să clarifici câteva "etichete"** , în ce privește monarhia.

În interbelic , **monarhismul este un fapt incontestabil**.

Mai degrabă se poate vorbi de "**anti -carlism**" sau "**pro-carlism** " ;

și în orice caz, **aceste curente de simpatie sau adversitate nu poate fi pus exclusiv pe seama Coroanei**, ci el trebuie împărțit între **purtătorul ei și sfinții**.

Din acest p.d.v. **perioada 1930 - 1937 , este o serie pilduitoare .**)

" Vorbind de **izvoarele de neliniște și de agitare** cari tulbură acțiunea guvernului pentru
refacerea țării , nu pot să nu amintesc de **unele noi tentative de subminare**

îndreptate **împotriva guvernului** și cari **nu se opresc nici la treptele Tronului** .

Voi stăru asupra acestor manifestări.

De un rând de vreme, **funcționează câteva oficine** care sistematic pun în circulație

zvonuri și legende cu scopul de a crea **o atmosferă de confuziune în jurul Coroanei**.

" Lungă și variată este **seria acestor legende**

și inepuizabilele resursele **imaginației autorilor lor**.

Când m-am înapoiat din străinătate [**11- 15 iul., Paris**] , acum câteva săptămâni,

în drumul de la frontieră către Capitală, **un fruntaș al vieții noastre politice [?]**

a venit să-mi spună **că are informații** potrivit cărora , **de acord cu Suveranul**,

voi face schimbarea Constituției pe cale de Decret , în iua de **1 august** !

Acest **zvon de nebulie** nu este un fapt izolat .

Sistematic se făuresc , se colportează , și apoi **se popularizează < informațiuni >**

și **< știri autentice >** , toate **perfid ticluite** și meșteșugit **vânturate** ,

formând la olaltă - **deformate de optica populară** -

o rețea de < legende > pe cât de **absurde** , pe atât de **înveninate** .

Da , sunt oameni cari și-au făcut o specialitate în a porni

campanii de defăimare împotriva Coroanei . Campanii interesate .

Autorii lor caută să-și refacă o popularitate pierdută ,

speculând **credulitatea** . **ignoranța și sensibilitatea morbidă** cafenelei.

Ei inventă și mistifică ; ei alterează zilnic **realitățile și adevărul** , și,

pentru a justifica lipsurile și păcatele lor în guvernare

ei au făurit legenda < forțelor oculte > .

Campanii infame , cu mijloace perfide, cu **scopuri inavuabile !**

Campanii de sfidare căci ele **violentează simțămintele țării !**

Campanii criminale , căci sunt făcute **cu scop de diversiune !**

Ideea monarhică....

"Este , poate, ceasul **să reamintim celor care au uitat-o** ,

că **ideea monarhică** constituie **temelia Statului nostru.**

Cu **structura sa specifică**, cu atâtea **tradiții primejdioase de instabilitate**, înapoi, și cu atâtea **dificultăți și amenințări**, înainte,

Statul nostru întregit nu poate dăinui fără așezământul monarhic.

În acest moment de dezvoltare istorică, **Statul nostru se confundă cu Monarhia**

iar **eclipsa ideii monarhice** ar însemna **primejduirii unității Statului;**

subminat de atâtea **forțe centrifugale**,

liberate de **stavila de rezistență ce le constituie** **ideea monarhică.**

Replică-amenințare lui Maniu și altor...

" De aceea, **toate atacurile cari slăbesc**, direct sau indirect, **prestigiul sau autoritatea Coroanei, slăbesc prestigiul și autoritatea statului.**

Adevăruri fundamentale, care trebuie **împropățate la începutul banchetelor**,

în mintea celor pe care **îi orbesc patimile**, **rancunile acumulate sau durerile egoismului**

înfrânt - [LD :sic ! fără predicat]

Le **reamintesc** în acest ceas, din locul de grea răspundere în care stau,

făcând atenți pe toți acei cari prin atitudine sau cuvinte,

caută să creeze o atmosferă neprielnică Coroanei,

că acțiunea la care se dedau îi face **complici cu vrăjmașii neamului nostru**

și că, în consecință, **reacțiunea guvernului împotriva lor,**

nu poate fi decât reacțiunea împotriva acestor vrăjmașii "

Monarhismul PNL ...

"Nu din **considerații subversive** izvorăsc hotărârile noastre,

căci **noi ne slujim Coroana cu loialism, fără lingușire, cu devotament, fără slugărnicie.**

"Suntem cei care ne-am raliat cei din urmă la actul Restaurației ;

dar o dată raliați, noi înțelegem să ne slujim regele cu aceeași credință

cu care **înaintașii noștri și-au slujit**, o jumătate de veac, **pe cei doi Mari Regi,**

de numele cărora se leagă **făurirea României moderne .**

Noi călcăm pe drumul **acelorași tradiții, împlinindu-ne cu pasiune datoria."**

Prevenire și represiune...

" În îndeplinirea acestei datorii, noi **facem apel** la întreaga suflare a țării,

să pornească **o acțiune necruțătoare** împotriva celor cari, pentru calcule mărunte și interesate,

încearcă **să învenineze sufletul poporului nostru.**

Împotriva acestor otrăvitori trebuie mobilizate toate conștiințele românești,

iar **partidul nostru, care s-a identificat** de-a lungul istoriei contimporane **cu țelurile Monarhiei**

, are datoria să pornească fără întârziere, **ofensiva împotriva cavalerilor defăimării ."**

" Guvernul, în ceea ce-l privește, va ști să-și împlinească datoriile.

Împotriva acestor noi semănători de ură,

nu va ezita să aplice **toată rigoarea măsurilor de prevenire și represiune .**

Vom ști să asigurăm, astfel, **liniștea**, și vom continua **să ne realizăm programul. "**

Gh.Tătărăscu / 23 aug.'34

13.) **Octav Livezeanu, "Amatorii de dictatură"**, 22 sept.'34

("Cuvântul liber", an 1, nr. 46, 22 sept.'34

[LD : este mai degrabă un pamflet, decât analiză ; un aricol fără multă argumentație ;

Preiau de la el câteva " poante" ... pentru nota de can-can, de bârfă ...

Este totuși bizar. De Codreanu (**Căpitanul**) nu se ocupă ! Poate i-a fost frică ?!

Cu un singur portret sunt de acord : al lui **Argetoianu** . Magistral !

Prin el, ar fi ajuns și la cel nerostit : **Carol II .**

Și când mă gândesc cât credit se pune și acum pe memoriile castelanului de la Breasta, ca să fie și " impresar" de istorie !]

Am avut imitatori de dictatură : Primo de Rivera, Mussolini, Kemal, Hitler, Stalin ...

Precursorii (col.Precup, Forțu)

Mareșalul (Averescu) , **Căpitanul** (Codreanu) **Poetul** (Goga) ,

Dansatorul (Manolescu), **Apostolul** (Iorga) , **Impresarul** (Argetoianu)
Precursorii (col. Precup, Forțu) Sunt produse autohtone . Primul , a pregătit o lovitură cu câțiva ofițeri , prin cârciumi de periferie sau în restaurantul la "Cioc" ; al doilea...

Mareșalul (Averescu) : dl mareșal are "câțiva ani " și este cam riscant la vârsta d-sale să vorbească de vigoare ; a guvernat pe " modă veche " , cu rezultate dezastruoase ; a schimbat " firma " , după o traiectorie zigzagată ; o vreme a fost purtat în " zgardă " de Ionel Brătanu ; i s-a spus , cândva , "Cotoiul milog cu cioc de vată " și " Primo de Severino " ;

Poetul (Goga) : cândva a vrut să imite pe Mussolini , acum pe Hitler ;
În 1926 , i se spunea " ducelașul " ; " castelanul " de la Ciucea și-a părăsit protectorul și și-a făcut alt partid ; dintr-un poet modest , un castelan pretențios ;
din blondul de la Rășinari , un snob ; din cântărețul pătimirii noastre , un amator de scaune în consiliul de administrație ; dintr-un politician așezat , un ambițios .

Dansatorul (Manolescu) : în 1926 , a învățat la Roma un charleston cu fiica ducelui Mussolini , câteva piruete pe luciul parchetului ; nu și-a anunțat dorința de dictatură până nu a trecut prin toate partidele , susținând democrația : sub etichetă averescană , național-țărănistă , iorghistă , argetoianistă , neo-liberală ; ținta era una : fotoliul ministerial ; când drumurile s-au închis , când întoarcerile s-au barat , când echilibristica s-a dovedit o farsă , el a jurat război întregii democrații și a devenit candidat la dictatură ; nu și-a precizat încă " modelul " : cu talentul său de dansator , poate fi oricine : Mussolini , Hitler , Stalin ...

Apostolul intrigant (Iorga) : se consideră predestinat acestei misiuni ; nu se pronunță explicit pentru dictatură ; dar o dorește cu pasiune , și o vrea cât mai repede înfăptuită ; pe nație este supărat , pentru că nu-i este " recunoscătoare " și nu-i ia în seamă atacurile la Maniu ; cu partidele a rupt-o ; cu toate ! în fiecare are pe cineva cu care are un conflict personal ; acum mânuiește doar intrigi , atacuri și blesteme ...
din care trebuie să se ivească dictatura apostolică .

Impresarul (Argetoianu) : toți acești candidați la dictatură nu prezintă nici o importanță prin ei înșiși . " **Toți au o valoare imensă printr-un singur om** , și numai **în funcție de el** . " **Costică Argetoianu , meșterul tuturor combinațiilor și-a aranjat în vitrină toate capetele dictatoriale** . Dictatori cu barbă sau cu cioc , rași sau cu mustață ; cu melon sau cu chpiu ; cărturari sau jongleuri , juni sau bătrâni . Îi are pe toți în fața ochilor .

Îi scoate la suprafață sau îi împinge la fund , după cum are plăcere .

Îi cunoaște destul de bine pe toți . I-a manevrat pe rând

Întâi pe mareșal , pe care l-a părăsit în momentul când nu mai făcea doi bani .

L-a asvârlit ca pe o păpușă de cârpă ...

" **Apoi pe d. Iorga** . L-a dus de barbă cum a vrut . L-a făcut să suporte toate neplăcerile guvernării și să ia asupra-și toate răspunderile guvernării , timp de un an , răspunderea tuturor dezastrelor , pentru ca la sfârșit să-l facă să declare : eu n-am fost eu !

" **L-a jucat pe d. Manolescu** cum a vrut . L-a tras pe sârma paiatelor de la comunicații la industrie , de la industrie la banca națională , de la banca națională ... pe linia moartă .

" **Și a inspirat tuturor acestor marionete** ale sale respectul cel mai desăvârșit , grație căruia toți se uită la el cu admirație .

Când și-a revizuit păpușile în ultimul timp ; când le-a aranjat din nou în vitrină și le-a admirat îndelung , **a trecut prin mintea care a conceput atâtea combinații , o ultimă idee** .

Ce ar fi dacă ar transforma jocul cu o singură păpușă , **într-un teatru de Grand Guignol ?**

Ce ar fi dacă le-ar manevra pe toate deodată ?

Ar avea ocazia să-și încerce și această dibăcie .

" **În pălăria scamatorului** în care se petrec cele mai năstrușnice fapte ; în care se prăjesc ouăle și ies jumări ; în care ceasornicile se sparg pentru a fi scoase apoi pe nas ; în care se introduc porumbei și ies cămile ; în pălăria aceea se amestecă acum , **dintr-un capriciu a d-lui**

Argetoianu : o barbă și un cioc [Averescu] , o liră [Goga] și o pirueta de fox-trott [Manolescu] , o ghioagă și un raft de poezii și piese proaste [Iorga] , pentru a se scoate la sfârșit , printr-un hocus -pocus , **viitorul regim de dictatură din România** .

Cu mânecele sumese , învățând bagheta , impresarul abia își stăpânește hohotele de râs .

E ultima farsă pe care o mai pregătește țării sale "

Octav Livezeanu / 22 sept.'34

14.) Th.Avrăm , " *Transilvănismul "I români, unguri , sași / 1934 - 1935*

(BCS , Mss 17.665 , Th Avram)

[LD : Nu am deloc cunoștințe în domeniu ; am găsit acest impozant și voluminos mss.

la BCS - la care , se pare , că a lucrat **Th.Avrăm** - și mi s-au părut deosebit de interesante curentele literare ardelenesti, polemicile dintre cele trei filoane , ca putând fi extinse asupra mentalităților contemporane .

Accesul la un atare izvor, presupunea cunoașterea celor trei limbi ... așa că mie îmi este interzis Culeg, de aceea, puțin polen de la această albină de bibliotecă .

Ar face bine cineva dacă i-ar publica acest manuscris valoros .]

[LD : atenție la cratime ' "care înlocuiesc tremele de pe litere]

▣ " Transilvanismul"

▣ Polemicile româno-maghiaro -germane

Scriitorii români au avut diferite atitudini față de "transilvănism"

- **Nicoae Iorga** /

Încă din **1922** și-a spus părerea despre "**sufletul ardelean**" (părere tradusă de Bitay Arpa'd în 1927 , în "*Pa'sztortu"z* ") După Iorga, **trecutul istoric** a produs la **ardeleni**

o comoară de amintiri , marcându-i . Ardealul are și **un teritoriu geografic aparte** .

Însă **sufletul ardelean** , drag și necesar tuturor, **nu poate fi titlu și drept de izolare**,

ci un element moral , deschis pentru toate curentele epocii .

Sufletul ardelean poate fi de folos pentru cultura neamului respectiv ,

dar poate și primi, din afara Ardealului , influențe puternice , necesare sufletului ardelean .

Forțe invizibile îl mână spre **noi sinteze de civilizație** care , firesc,

vor ajunge la marile corpuri naționale .

Germani, maghiari, români - un folos inestimabil pentru noile cuceriri ale civilizației .

Dar , pentru asta , **nimeni nu trebuie să tulbure pe nimeni**, pentru **dragostea de neamul său** .

-**Budai A'rpád, Albrecht Ferenc** / 1922

Comentnd interview-ul lui Iorga într-o ședințăa **Societății Literare Aedlene Maghiare** ,

a opinat că **Iorga exprimă un adevăr** , sprijinind (arheologic și istoric) ,

existența acestui **spirit ardelenesc** .

-**Ion Chinezu** / 1929

" Transilvănismul " s-a ridicat la suprafață , atunci **când Ardealul și-a întors fața spre**

București . Nu vom stăruii asupra semnificației politice a acestor constatări, asupra rădăcinilor

mai îndepărtateale Transilvănismului , asupra fantomei "statului tampon" ce se profilează

câte o dată în dosul acestui cuvânt , ci , **limitând discuția la literatură**,

vom căuta să vedem **dacă există în adevăr un transilvănism generator de artă**,

un suflet **specific acestei regiuni** , o **gândire ardeleană** capabilă să se cristalizeze într-o

formă proprie . Problema este de "**geografie literară**" .Un astfel de **transilvănism** există ,

la fel cum se poate detecta un suflet moldovean, muntean, oltean ...

- **Grigore Popa** /

("*Revista Fundațiilor Regale* " , an I , nr. 6 , iun.'34)

Analizând problema **Ardealului românesc** , el a vorbit despre **trei generații** :

/ **Generația "istorică" - gerontocrația** - cu studii încheiate înainte , **inactuală și inadaptabilă**, necorespunzătoare noilor cerințe ;

/ **Generația "drmului invers"** (de 30-50 de ani) fără formă , fără misiune , " parazitară "

/ **Generația "general-românească"** , care **nu mai este pur -ardelenească** .

Generație cu studii începute după 1927 , care va avea să-și spună cuvântul mai târziu.

Ea caută îngemănarea **europenizării cu autohtonismul** .

Ei îi va reveni **misiunea creatoare și revoluționară** ....

-**Grigore Popa** /

("*Pagini literare* " , sept.1935)

Transilvănismul rezidă din suflet , spațiul fiind doar un fundal.

Imaginea spirituală a Ardealului este redată de sufletul românesc ,
sașii visând la patria străbună , iar ungurii după pustă .

Transilvănișmul minoritarilor este de ordin politic .

-Szemlér Ferenc , Vita Zsigmond /

(" Erdély Helikon " , an VIII, nov.1935 ; " Pa'sztortu"z " , an Xxi , 1935)

I-au reproșat lui Gr. Popa că nu cunoaște scrierile lui **Aron Tama'si , Tompa, Ko's Karoly**

și ale sasului **Meschendo"rfer** , accentuând că pentru acești scriitori ,

" transilvănișmul " este iubirea de pământului natal, înțelegere reciprocă , destin comun.

-Gr.Popa /

("Revista Fundațiilor Regale " , an II , nr. 9 , sept.'35)

Apreciază acțiunea scriitorilor maghiari , traducători din I.română , critici literari :

Imre Kadar - balade populare ; **Aprily, Berde, Franyo** - teatru și poezie de Eminescu,

Arghezi, Blaga, Bacovia , Pillat .

- Teodor Murășanu /

("Abecedar" , 1933)

El considera că nu exista un " transilvănișm " la minoritari .

/ **Cel " sășesc " , de dată recentă și artificial** , a fost adus la suprafață de tulburările politice de după 1918.

/ **Cel "maghiar" , este literar numai la suprafață, ideea de bază fiind politică ,**

așa cum rezultă din art. lui **Albert Zathureczki** în " *Nouvelle Revue de Hongrie* "

/ **" Transilvănișm "** literar ardelenesc există numai la români .

El recomandă gruparea scriitorilor români din Ardeal , după modelul **" Helikon-ului "**

-Vita Zsigmond /

("Abecedar" , 1934)

Îi răspunde lui Murășanu , reproșându-i că judecă **" transilvănișmul maghiar "** după un articol publicat de un scriitor din Ungaria , străin de problemă.

Dacă se admite un "regionalism transilvan" la Slavici, Coșbuc, Goga, Agârbiceanu ...

de ce nu poate fi acceptat și pentru " maghiarii ardeleni " ?

-Revista " Familia " , seria a III-a , Oradea (ajutată bănește de primarul Tiberiu Moșoiu)

având dir.pe G.M.Samarineanu , ambii regățeni .

Revista a promovat raporturile româno -maghiare .

În sept. 1935, a lansat **o anchetă -chestionar** , adresată frunțașilor culturali români

și maghiari. Au sosit 25 de răspunsuri (13 maghiari, 12 români) la cele 5 întrebări ale anchetei :

1.Credeți posibilă o colaborare culturală româno-maghiară ?

2. Dacă da, cum vedeți această colaborare ?

3. Cultura ambelor popoare poate forma pedestal suficient

pentru ridicarea marelui monument al înțelegerii ?

4.Poate contracara scriitorul , cu scrisul său, acțiunea de desbinare pe care,

conștient sau inconștient, o desfășoară politicienii ?

5 Ce credeți de curentul de apropiere pornit la Oradea de revista " Familia " ?

În răspunsuri se putea observa un paralelism :

/ **Camil Petrescu și Maria Berde** - caută amândoi bazele unei apropieri a elitei intelectuale , în formele primitive ale vieții populare ;

/ **Corneliu Moldovan și Miha'ly Babits** - luptă contra terorii minciunii pe plan internațional ;

/ **Romulus Dianu și Ta'bery** - opun șovinismului exagerat, o ironie cuminte ...

/ **Imre Kadar , Erno Ligeti** - admit o strânsă comunitate de soartă între popoarele dunărene ;

/ **Cezar Petrescu și Karoly Molter** - apreciază numai ceea ce e valoare omenească durabilă, în sufletul celor două popoare ;

/ **Lucian Blaga** (diplomat , trimis la din Viena) și **Sa'ndor Ma'rai** (trimis de intelectuali sol la

Londra) -cei doi " drumeți" -trimit salutări foarte asemănătoare ;

Ancheta **purta pecetea anului 1935**, atât din p.d.v. român cât și maghiar,

pe fundalul evenimentelor internaționale.

Puntea de trecere la care lucrau cei de la Oradea voia să lege două țarmuri :

pe unul se află Budapesta revizionistă ,

pe altul **Bucureștiul și antirevizionismul erei Titulescu** .

Când dl.Zilahy (la Oradea) opunea reînarmării , **armele spiritului ...**

pe orizont se arăta "**Programul de la Gyo'r**" al lui **Ka'Ima'n Dara'ny** !

" În spatele cercului ziariștilor de la Oradea simțim

zvârcolirile Europei sfâșiate în tabere opuse și

marea himeră a colaborării româno -maghiare nu e altceva decât un sector al universalei "Cooperation Intellectuelle**" ce se infiripa sub egida Ligii Națiunilor .**

Ancheta "**Familiei**" a avut un surprinzător ecou la revista bănățeană "**Fruncea**" (Timișoara)

Presa politică (română, maghiară) **nu a luat la cunoștință de inițiativa " Familiei "** ,

nici de gestul primarului Moșoiu , care a votat în Consiliul comunal din Oradea o sumă de **25.000 lei**, pentru cea mai bună lucrare literară de apropiere între cele două nații .

Presa politică (română și maghiară) a exarcebat fricțiunile mărunte , pline de ură.

Relații româno-maghiare

Guv.Tătărăscu . Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. **15 nov.'34 - 20 apr.'34**

15.) Deschiderea sesiunii . Mesajul Regal , 15 nov.'34

(DAD, MO nr.1, șed. de joi, 15 noiembrie 1934, p. 1-3)

(rev."Parlamentul românesc" , 18 nov.'34 , p. 2-3)

[**LD : Dau aici ceremonia , pentru a înregistra rolul ei în viața politică.**

Era un ritual.Era o etichetă. Erau niște cutume.]

Colorările și parantezele drepte îmi aparțin]

" Parlamentul Românesc" /

În palatul Camerei , aleșii Țării, comandanți ai oștirii, capii bisericii, membrii guvernului ,corp diplomatic, invitați, ziariști , public.

Majoritarii - grup masiv ; **Mareșalul Prezan-** surâzător ; **prof. Iorga** ; **Nicolae Titulescu** (spunea lui Angelescu că, la Ankara, Gaziul I-a spus că seamănă cu Tamerlan)

Vine opoziția : Mihalache, Madgearu, Lupu, Ghelmegeanu ....

Apare premierul **Gh.Tătărăscu** care-l caută pe **Dinu Brătianu** , care-l întâmpină cu mâna întinsă.

Miniștrii ...Miniștrii...

Nu apar ... dnii Iuliu Maniu și mareșal Averescu ...Nici Gh.Brătianu și Gr.Iunian ...

Se aud trompeții .**Guvernul și președinții Camerei și Senatului** întâmpină pe Rege ...

Brătescu -Voinești (președ. de vârstă) anunță : **" Maiestatea Sa regele ! "**

M.O /

- La ora 12, **M.S.Regele Carol al II- lea**, însoțit de **MSMihai** , Mare Voevod de Alba Iulia, și urmat de **întregul guvern**, pășește în sala Adunării Deputaților , unde se află întruniți **d-nii senatori și d-nii deputați**.

Ceremonia durează 30 de minute .

MSRegele este întâmpinat cu aplauze prelungite, ovațiuni furtunoase, urale și aclamațiuni , care durează câteva minute. **MSRegele dă citire următorului Mesaj Regal :**

[-----]

" Poporul român, împărtășind cu adâncă emoțiune imensa durere a poporului jugoslav, care prin moartea năprasnică a Suveranului Său a suferit una din cele mai grele pierderi ce poate îndolia sufletul și istoria unui popor, va păstra deapururi Regelui prieten și aliat al României o amintire pioasă și recunoscătoare , și închină Reginei Maria a Jugoslaviei , întotdeauna prezentă în sufletele noastre , gândul respectuos și adânc îndurerat .

[**LD : cuvinte pline de sensibilitate ; lângă MSR nu se afla , însă Regina Mamă -Maria și regina Elena ... de care eu nu știu exact când și cum s-a despărțit]]**

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [Solidaritate , liniște și pace]

" Evenimentele la care am asistat și problemele grele ce se pun în fața tuturor Statelor ,
reclamă astăzi, imperios, **solidaritatea** trează a tuturor conștiințelor și a tuturor energiilor țării "
(**aplauze prelungite**) **Pentru atingerea acestui țel** este nevoie , în primul rând,
de **menținerea unei atmosfere de liniște și pace** , în care **patimile să amutească**,
pentru ca astfel **toate forțele națiunii** să poată fi închinat **marilor interese naționale** ,
pe care avem datoria să le slujim și să le apărăm. " (**aplauze furtunoase,îndelung prelungite**)
[-----]

[Legea responsabilității ministeriale]

[Lege anticorupție - Vict.Antonescu]

" Proiectul de **lege al responsabilității ministeriale** (**aplauze furtunoase, prelungite**)
și un proiect de **lege** cuprinzând măsurile necesare pentru o cât mai grabnică
urmărire și pedepsire a prevaricatorilor banului public (**aplauze furtunoase**)
vor crea garanții mai puternice pentru înfrânarea exceselor și a abuzurilor de autoritate și pentru
o mai bună gospodărire a intereselor obștești " (**aplauze**) [-----]

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați, [Nu discordie și agitații]

[**LD : nimic despre regimul excepțional ! Nimic despre starea de asediu și cenzură !**]

" **Greutățile vremurilor** pe care le străbatem , **impun factorilor de răspundere**
îndatorirea de **a se ține departe de drumul agitațiilor și discuțiilor sterile** ,
și de **a se concentra numai în acțiunea de creare și de reconstrucție** ,
singura care poate consolida definitiv **Statul Nostru.** " (**aplauze prelungite**)

" **Încredințați că sunteți toți pătrunși** de acest comandament și

că **veți duce astfel la sfârșit opera mare ce ați început** ,

EU vă urez spor la muncă și rog pe CEL ATOTPUTERNIC să binecuvânteze lucrările

Domniilor -Voastre"(**ovațiuni furtunoase, îndelung repetate**)

Mesajul Regal / 15 nov.'34

16.)